

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Αρχαίο κείμενο

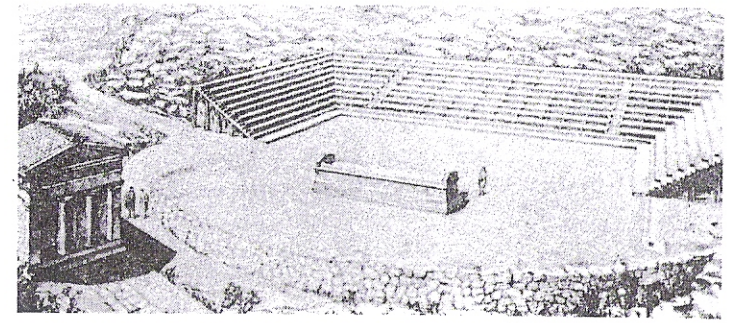
ΑΝΤΙΓΟΝΗ

ᾧ κοινὸν αὐτάδελφον Ἰσμήνης χάρα,
ἄρ' οἴσθ' ὅ τι Ζεὺς τῶν ἀπ' Οἰδίου κακῶν
ὁποῖον οὐχὶ νῶν ἔτι ζῶσαιν τελεῖ;
οὐδὲν γὰρ οὐτ' ἀλγαινὸν οὐτ' ἄτης ἄτερ
οὐτ' αἰσχρὸν οὐτ' ἄτιμόν ἐσθ', ὁποῖον οὐ
τῶν σῶν τε καμῶν οὐκ ὅπωπ' ἐγὼ κακῶν.
καὶ νῦν τί τοῦτ' αὖ φασι πανδήμῳ πόλει
κῆρυγμα θεῖναι τὸν στρατηγὸν ἀρτίως;
ἔχεις τι κείσῃκουσας; ἢ σε λανθάνει
πρὸς τοὺς φίλους στείχοντα τῶν ἐχθρῶν κακὰ;

ΙΣΜΗΝΗ

ἐμοὶ μὲν οὐδεὶς μῦθος, Ἀντιγόνη, φίλων
οὔθ' ἡδὺς οὐτ' ἀλγαινὸς ἔκετ', ἐξ ὅτου
δυοῖν ἀδελφοῖν ἐστερήθημεν δύο,
μιᾷ θανόντων ἡμέρᾳ διπλῇ χειρὶ
ἐπεὶ δὲ φροῦδός ἐστιν Ἀργείων στρατός
ἐν νυκτὶ τῇ νῦν, οὐδὲν οἶδ' ὑπέρτερον,
οὐτ' εὐτυχοῦσα μᾶλλον οὐτ' ἀτωμένη.

2 ὅ τι codd.: ὅτι Hermann 3 οὐτ' ἄτης ἄτερ codd.: οὐδ' ἄτης ἄτερ anon.:
οὐτ' ἄτης ἄτερ Koraes: οὐτ' ἀτης ἄτερ Semitelos: alii aliter 10 τῶν
τῶν coni. Blaydes 14 θανόντων codd.: θανόντων Blaydes 15 ἀργεῖος L^o

ΣΟΦΟΚΛΗ ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Μετάφραση στη νεοελληνική

[Ἡ Αντιγόνη καὶ ἡ Ἰσμήνη προβάλλουν ἀπὸ τὴν κεντρικὴ πόλη τοῦ βασιλικοῦ παλατιοῦ τῆς Θήβας]

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Ἰσμήνη, πολυαγαπημένη μου ἀδελφή, ξέρεις τάχα αν
υπάρχει καμιά ἀπὸ τὶς συμφορὲς – πὺν μας κληροδό-
τησε ὁ Οἰδῖπος– που νὰ μην τὴν εκτελεῖ ὁ Δίας, ἐνῶ
ἀκόμη οἱ δυο εμεῖς εἴμαστε στὴ ζωὴ; Γιατί τίποτε
δεν ὑπάρχει οὔτε λυπηρό οὔτε ολέθριο οὔτε ἀπρεπο
οὔτε ἐπονείδιστο – που νὰ μην ἔχω δεῖ ν' ἀνήκει στα
δικὰ σου καὶ στα δικὰ μου βάσανα. Καὶ τώρα τί εἶναι
πάλι αὐτὴ ἡ διαταγὴ που λένε ὅτι ἐβγαλε ὁ στρατη-
γὸς πρὶν ἀπὸ λίγο σε ὅλους τοὺς πολίτες; Ξέρεις τί-
ποτε κι ἔχεις ἀκούσει (κάτι σχετικό); Ἡ σου διαφεύ-
γει ὅτι τοὺς ἀγαπημένους μας ἀπειλοῦν κακὰ που
ἀνήκουν (ταιριάζουν) στοὺς ἐχθροὺς;

ΙΣΜΗΝΗ

Σε μένα τουλάχιστον, Αντιγόνη, εἶδηση δεν ἔφτασε
καμιά γι' ἀγαπημένα πρόσωπα οὔτε ευχάριστη οὔτε
δυσάρεστη, ἀφότου οἱ δυο εμεῖς στερηθήκαμε τα δυο
ἀδελφία μας, που σκοτώθηκαν μέσα σε μια μέρα με
ἀμοιβαῖο φόνο· ἀπὸ τότε ὅμως που τράπηκε σε φυγὴ,
τὴ νύχτα αὐτὴ, τῶν Ἀργείων ὁ στρατός, τίποτε πε-
ρισσότερο δεν ξέρω οὔτε ὅτι εἶμαι πιο εὐτυχισμένη
οὔτε πιο δυστυχισμένη.

- ΑΝ. ἤδη καλῶς, καὶ σ' ἐκτὸς αὐλείων πυλῶν
τοῦδ' οὐνεκ' ἐξέπεμπον, ὥς μόνη κλύοις.
ΙΣ. τί δ' ἔστι; δηλοῖς γάρ τι καλχαίνουσ' ἔπος. 20
ΑΝ. οὐ γὰρ τάφου νῆν τῷ κασιγνήτῳ Κρέων
τὸν μὲν προτίσας, τὸν δ' ἀτιμάσας ἔχει;
'Ετεοκλέα μὲν, ὥς λέγουσι, σὺν δίκῃ
χρησθεὶς δικαίᾳ καὶ νόμῳ κατὰ χθονὸς
ἔκρυψε τοῖς ἔνερθεν ἔντιμον νεκροῖς, 25
τὸν δ' ἀθλίως θανόντα Πολυνείκους νέκυν
ἄστοισί φασι ἐκκεκηρῦχθαι τὸ μὴ
τάφῳ καλύψαι μηδὲ κωκυῖσά τινα,
ἔαν δ' ἄκλαυτον, ἄταφον, οἴωνοις γλυκύν
θησαυρὸν εἰσορῶσι πρὸς χάριν βορᾶς. 30
τοιαῦτά φασι τὸν ἀγαθὸν Κρέοντα σοὶ
κάμοί, λέγω γὰρ κάμει, κηρύξαντ' ἔχειν,
καὶ δεῦρο νεῖσθαι ταῦτα τοῖσι μὴ εἰδόσιν
σαφῇ προκηρύσσοντα, καὶ τὸ πρᾶγμ' ἄγειν
οὐχ ὥς παρ' οὐδέν, ἀλλ' ὅς ἂν τούτων τι δρᾷ,
φόνον προκεῖσθαι δημόλευστον ἐν πόλει. 35
οὕτως ἔχει σοι ταῦτα, καὶ δείξεις τάχα
εἴτ' εὐγενὴς πέφυκας εἴτ' ἐσθλῶν κακὴ.
ΙΣ. τί δ', ὦ ταλαῖφρον, εἰ τὰδ' ἐν τούτοις, ἐγὼ
λύουσ' ἂν εἴθ' ἄπτουσα προσθείμην πλέον; 40
ΑΝ. εἰ ξυμπονήσεις καὶ ξυνεργάσῃ σκόπει.
ΙΣ. ποῖόν τι κινδύνευμα; ποῖ γνώμης ποτ' εἴ;
ΑΝ. εἰ τὸν νεκρὸν ξὺν τῇδε κουφιεῖς χερσί.
ΙΣ. ἦ γὰρ νοεῖς θάπτειν σφ', ἀπόρρητον πόλει;

- ΑΝ. Ἦμουν σίγουρη, και γι' αυτό ζήτησα να σε φέρω
ἐξω από τις αὐλόπορτες, για να τ' ακούσεις μόνη.
ΙΣ. Τι είναι λοιπόν; Γιατί δείχνεις ότι κάποια είδηση
βασανίζει το νου σου.
ΑΝ. Γιατί ο Κρέων από τους δυο αδελφούς μας, ενώ τον
έναν τον έκρινε άξιο ταφής, τον άλλον δεν τον έχει
κρίνει ανάξιο; Τον Ετεοκλή, αφού του φέρθηκε βέ-
βαια, καθώς λένε, με δίκαιη κρίση και σύμφωνα με
το νόμο, διέταξε να τον θάψουν κάτω από τη γη ώστε
να είναι τιμημένος μέσα στους νεκρούς, αλλά το νε-
κρό του Πολυνείκη που σκοτώθηκε με τρόπο άθλιο
λένε πως στους πολίτες έχει διακηρυχθεί να μην τον
θάψει κανείς μήτε να τον θρηνήσει, αλλά να τον
αφήσουν άκλαυτο και άταφο – νόστιμο θησαυρό για
τα όρνια, καθώς τον περιεργάζονται (από ψηλά), για
να κορέσουν την πείνα τους. Τέτοια λένε ότι έχει
κηρύξει δημόσια ο Κρέων ο «καλός» για σένα και
για μένα –αλήθεια, λέω και για μένα– και έρχεται
εδώ καθαρά να διακηρύξει αυτά γι' αυτούς που δεν
τα ξερουν, και δεν θεωρεί το θέμα αυτό ως κάτι ασή-
μαντο αλλά ότι τον περιμένει θάνατος με δημόσιο
λιθοβολισμό μπροστά στην πύλη, όποιος κάνει κάτι
από αυτά (που απαγορεύει). Ξέρεις τώρα αυτά, και
γρήγορα θα δείξεις αν γεννήθηκες με αριστοκρατική
καταγωγή ή αν είσαι μικρόψυχη αν και είσαι από ευ-
γενική γενιά.
ΙΣ. Φτωχή μου αδελφή, αν αυτά είναι έτσι, τι παραπάνω
θα μπορούσα να προσφέρω εγώ, με το να χαλαρώνω
ή να σφίγγω (τον κόμπο);
ΑΝ. Σκέψου, αν θα μοιραστείς μαζί μου τον κόπο και το
έργο (της ταφής).
ΙΣ. Για ποια επικίνδυνη πράξη (μιλάς); Πού πάει τάχα ο
νους σου;
ΑΝ. Αν θα σηκώσεις το νεκρό μαζί μ' αυτό εδώ το χέρι.
ΙΣ. Αλήθεια, έχεις στο νου σου να τον θάψεις, όταν αυτό
είναι απαγορευμένο στους πολίτες;

23,24 σὺν δίκῃ χρησθεὶς δικαίᾳ codd.: σὺν δίκῃ χρῆσθαι δικαίων H. Schütz,
P. Mazon, A. Dain: συνδικῶ χρησθεὶς τε γαίᾳ R. Marcus: σὺν δίκῃς χρήσει δι-
καίᾳ G.H. Müller, R.C. Jebb: ἐνδικον κρίνας δικαίῳ Semitelos 33 τοῖς codd.:
τοῖσι Heath 34 προκηρύσσοντα A: προκηρύσσοντα L,R 40 ἢ θάπτουσα codd.:
εἴθ' ἄπτουσα Porson: ἢ θάπτουσα L³

- AN. τὸν γοῦν ἐμὸν καὶ τὸν σὸν, ἣν σὺ μὴ θέλῃς, 45
ἀδελφόν· οὐ γὰρ δὴ προδοῦς ἁλώσομαι.
- IS. ὦ σχετλιά, Κρέοντος ἀντειρηκότος;
AN. ἀλλ' οὐδὲν αὐτῷ τῶν ἐμῶν <μ'> εὔργειν μέτα.
- IS. οἷμοι· φρόνησον, ὦ κασιγνήτη, πατὴρ 50
ὥς νῦν ἀπεχθὴς δυσκλεῆς τ' ἀπώλετο,
πρὸς αὐτοφώρων ἀμπλακημάτων διπλᾶς
ὕψεις ἀράξας αὐτὸς αὐτουργῷ χερί·
ἔπειτα μήτηρ καὶ γυνή, διπλοῦν ἔπος,
πλεκταῖσιν ἀρτάναισι λωβάται βίον· 55
τρίτον δ' ἀδελφῷ δύο μίαν καθ' ἡμέραν
αὐτοκτονοῦντε τῷ ταλαιπώρῳ μόρον
κοινὸν κατειργάσαντ' ἐπαλλήλοιν χεροῖν.
νῦν δ' αὖ μόνῃ δὴ νῶ λειψιμμένα σκόπει
ὅσῳ κάκιστ' ὀλοῦμεθ', εἰ νόμου βία 60
ψῆφον τυράννων ἢ κράτη παρέξιμεν.
ἀλλ' ἐννοεῖν χρὴ τοῦτο μὲν γυναῖχ' ὅτι
ἔφυμεν, ὥς πρὸς ἄνδρας οὐ μαχουμένα·
ἔπειτα δ' οὐνεκ' ἀρχόμεσθ' ἐκ κρείσσόνων
καὶ ταῦτ' ἀκούειν καὶ τῶνδ' ἀλγίονα.
ἐγὼ μὲν οὖν αἰτοῦσα τοὺς ὑπὸ χθονὸς 65
ξυγγνοῖαν ἴσχειν, ὥς βιάζομαι τάδε,
τοῖς ἐν τέλει βεβῶσι πείσομαι· τὸ γὰρ
περισσὰ πράσσειν οὐκ ἔχει νοῦν οὐδένα.
- AN. οὐτ' ἂν κελεύσαιμ' οὐτ' ἂν, εἰ θέλοις ἔτι 70
πράσσειν, ἐμοῦ γ' ἂν ἡδέως δρώης μέτα.
ἀλλ' ἴσθ' ὅποῖά σοι δοκεῖ, κεῖνον δ' ἐγὼ
θάψω· καλὸν μοι τοῦτο ποιούση θανεῖν·
φίλῃ μετ' αὐτοῦ κείσομαι, φίλου μέτα,
ὅσια πανουργήσας· ἐπεὶ πλείων χρόνος,
ὃν δεῖ μ' ἀρέσκειν τοῖς κάτω τῶν ἐνθάδε. 75

48 μ' add. Brunck 56 αὐτοκτονοῦντε codd.: αὐτοκτονοῦντε Erfurd, Hermann: αὐτοκτονοῦντε Coraes 57 ἐπ' ἀλλήλοιν codd.: ἐπαλλήλοιν Hermann, Jebb: πολεμῶν Semitelos μόρον... χεροῖν invicem mutavit Hartung 58 νῦν L, P, R: νῦν δ' A, L⁵ 70 ἐμοῦ γ' ἐμοῖ γ' Meineke 71 ὅποῖα codd.: ὅποῖα Triclinius

- AN. Τον δικό μου βέβαια και τον δικό σου αδελφό, αν εσύ δεν θέλεις. Γιατί για μένα, αλήθεια, δεν θα πει κανείς ότι τον πρόδωσα.
- IS. Απερίσκεπτη, κι ας έχει ο Κρέων το αντίθετο προστάξει;
- AN. Μα δεν έχει κανένα δικαίωμα αυτός να μ' εμποδίζει απ' τους δικούς μου.
- IS. Αλίμονο· σκέψου, αδελφή μου, πόσο μισητός και με κακή φήμη μάς χάθηκε ο πατέρας, αφού τύφλωσε ο ίδιος με το ίδιο του το χέρι τα δυο του μάτια εξαιτίας των ανομιών του που μόνος του έφερε στο φως· ύστερα η μάνα και γυναίκα του, διπλό όνομα (για ένα και το αυτό πρόσωπο), δίνει ατιμωτικό τέλος στη ζωή της με μια πλεχτή θηλιά· τρίτο κακό, οι δυο αδελφοί μας, σκοτώνοντας οι δύστυχοι ο ένας τον άλλο σε μια μέρα μέσα κατέληξαν σε αμοιβαίο θάνατο με χέρι που σήκωσε ο ένας κατά του άλλου. Και τώρα πάλι σκέψου πόσο πιο οικτρό τέλος θα 'χουμε εμείς οι δυο, έτσι όπως μείναμε ολομόναχες, αν παραβούμε την απόφαση ή την εξουσία του βασιλιά – παραβιάζοντας το νόμο. Αλλά πρέπει στο νου σου να 'χεις πρώτα πως γεννηθήκαμε γυναίκες – που σημαίνει ότι δεν επιτρέπεται να τα βάζουμε με τους άνδρες· ύστερα ότι αυτοί που μας κυβερνούν είναι πιο δυνατοί ώστε να υπακούμε σ' αυτά και σε ακόμη πιο σκληρά από αυτά. Εγώ λοιπόν θα υποταχτώ σ' αυτούς που έχουν την εξουσία, παρακαλώντας εκείνους που είναι στον κάτω κόσμο να με συγχωρήσουν, γιατί πράττω αυτά χωρίς τη θέλησή μου· γιατί το να κάνει κανείς πράγματα που ξεπερνούν τις δυνατότητές του, δεν έχει κανένα νόημα.
- AN. Ούτε θα σε παρακαλούσα ούτε θα δεχόμουν τουλάχιστον μ' ευχαρίστηση τη σύμπραξή σου, έστω κι αν τώρα πια θα 'θελες να με βοηθήσεις. Μείνε πιστή στις ιδέες σου, εκείνον όμως εγώ θα θάψω· θα 'ναι ευτυχία για μένα αυτό να κάμω και μετά να πεθάνω· θ' αναπαύομαι κοντά του αγαπημένη πλάι σε αγαπη-

- ἐκεῖ γὰρ αἰεὶ κείσομαι· σοὶ δ' εἰ δοκεῖ,
τὰ τῶν θεῶν ἔντιμ' ἀτιμάσας ἔχε.
ΙΣ. ἐγὼ μὲν οὐκ ἄτιμα ποιοῦμαι, τὸ δὲ
βίᾳ πολιτῶν δρᾶν ἔφυν ἀμηχάνος.
ΑΝ. σὺ μὲν τὰδ' ἂν προύχοι· ἐγὼ δὲ δὴ τάφον 80
χώσουσ' ἀδελφῷ φιλτάτῳ πορεύσομαι.
ΙΣ. οἴμοι ταλαίνης, ὥς ὑπερδέδοικά σου.
ΑΝ. μὴ μοῦ προτάρβει· τὸν σὸν ἐξόρθου πότμον.
ΙΣ. ἀλλ' οὖν προμηνύσης γε τοῦτο μηδενὶ
τοῦργον, κρυφῇ δὲ κεῦθε, σὺν δ' αὖτως ἐγώ. 85
ΑΝ. οἴμοι, καταύδα· πολλὸν ἐχθίων ἔση
σιγῶς, ἔάν μὴ πᾶσι κηρύξης τάδε.
ΙΣ. θερμὴν ἐπὶ ψυχροῖσι καρδίαν ἔχεις.
ΑΝ. ἀλλ' οἶδ' ἀρέσκουσ' οἷς μάλισθ' ἀδεῖν με χρή.
ΙΣ. εἰ καὶ δυνήσῃ γ'· ἀλλ' ἀμηχάνων ἔρᾳς. 90
ΑΝ. οὐκοῦν, ὅταν δὴ μὴ σθένω, πεπαύσομαι.
ΙΣ. ἀρχὴν δὲ θηρᾶν οὐ πρέπει τάμηχανα.
ΑΝ. εἰ ταῦτα λέξεις, ἐχθαρή μὲν ἐξ ἐμοῦ,
ἐχθρὰ δὲ τῷ θανόντι προσκείσῃ δίκη.
ἀλλ' ἔα με καὶ τὴν ἐξ ἐμοῦ δυσβουλίαν 95
παθεῖν τὸ δεινὸν τοῦτο· πείσομαι γὰρ οὐ
τοσοῦτον οὐδὲν ὥστε μὴ οὐ καλῶς θανεῖν.
ΙΣ. ἀλλ' εἰ δοκεῖ σοι, στεῖχε· τοῦτο δ' ἴσθ', ὅτι
ἄνους μὲν ἔρχῃ, τοῖς φίλοις δ' ὀρθῶς φίλη.

ΧΟΡΟΣ

ἀκτὺς ἀελίου, τὸ κάλ-
λιστον ἑπταπύλῳ φανέν

στροφή α' 100

- μένο έχοντας διαπράξει ὅσιο ἐγκλημα· γιατί εἶναι
πιο πολὺς ὁ καιρὸς που πρέπει ν' ἀρέσω σ' αὐτοὺς
που 'ναι στον κάτω κόσμον παρά σ' αὐτοὺς που 'ναι
δω πάνω, γιατί αἰώνια ἐκεῖ θα κείτομαι· κι αν ἐσύ το
θεωρεῖς σωστό, μπορεῖς να περιφρονεῖς ὅ,τι οἱ θεοὶ
κρίνουν ἀξιο τιμῆς.)
ΙΣ. Μα ἐγὼ δεν ἀτιμάζω αὐτά, ἀπὸ τῆ φύσῃ μου ὁμως
δεν εἶμαι ικανὴ να κάνω κάτι παρά τῇ θέλῃσῃ των
πολιτῶν.
ΑΝ. Αὐτά μπορεῖς, αν θέλεις, να τα προβάλεις ὡς πρόφαση·
ἐγὼ ὁμως θα πάω να σωρεύσω χῶμα και να σηκῶσω
τύμβο για τον ἀδελφὸ μου τον πολυαγαπημένο.
ΙΣ. Αλίμονό σου, δυστυχισμένη, πόσο πολὺ φοβοῦμαι
για σένα.
ΑΝ. Μην ανησυχεῖς για μένα· κοίταξε να διευθύνεις σω-
στά τῇ δικῇ σου μοίρᾳ.
ΙΣ. Ὅμως τουλάχιστον μην ἀποκαλύψεις τὸ σχέδιο τού-
το σε κανέναν, ἀλλὰ κράτα τὸ μυστικό, κι ἐγὼ τὸ
ίδιο θα κάνω.
ΑΝ. Αλίμονο, λέγε τὸ φανερά· πολὺ πιο μισητὴ θα εἶσαι
αν σιωπήσεις, αν σ' ὅλους δεν διαλαλήσεις τούτα
ἐδῶ.
ΙΣ. Ἐχεις θερμὴ καρδιά για πράγματα ψυχρά.
ΑΝ. Ξέρω ὁμως πὼς ἀρέσω σ' αὐτοὺς που πιο πολὺ ἀπ'
ὅλους πρέπει (ν' ἀρέσω).
ΙΣ. Ναι, αν θα ἔχεις βέβαια και τὴ δύναμη· ἀλλὰ ἐπιδιώ-
κεις ἀκατόρθωτα πράγματα.
ΑΝ. Λοιπόν, θα σταματήσω, ὅταν πια δεν θα 'χω δυνά-
μεις.
ΙΣ. Καθόλου ὁμως δεν πρέπει τ' ἀδύνατα κανεῖς να κυ-
νηγᾷ.
ΑΝ. Αν συνεχίσεις να λες αὐτά, θα μισηθεῖς βέβαια ἀπὸ
μένα, θα σε μισεῖ για πάντα ἐπίσης ὁ νεκρὸς (μετὰ τὸ
θάνατό σου) δίκαια. Αλλὰ ἀφησε μένα και τῇ δικῇ
μου ἀφροσύνῃ να πάθω τούτο τὸ κακό· γιατί δεν θα
πάθω τίποτε τόσο τρομερό, ὥστε να μην πεθάνω ἐν-
τιμα.

83 μὴ μου codd: μὴ μοῦ Schaefer 86 ἐχθίων: ἐλείων primitus L

89 μάλιστ' ἀδεῖν codd.: μάλισθ' ἀδεῖν Brunck 93 ἐχθαρή Α: ἐχθρανῇ L, P, R

Θήβα τῶν προτέρων φάος,
 ἐφάνθη ποτ', ὃ χρυσέας
 ἀμέρας βλέφαρον, Διρκαί-
 ων ὑπὲρ ῥεέθρων μολοῦσα, 105
 τὸν λεύκασπιν Ἀργόθεν
 φῶτα, βάντα πανσαγία
 φυγάδα πρόδρομον, ὀξυτέρῳ
 κινήσασα χαλινῶ·
 ὃν ἐφ' ἡμετέρῃ γὰρ Πολυνείκης 110
 ἄρθεις νεικέων ἐξ ἀμφιλόγων
 <ἤγαγεν ἐχθρόν· ὁ δ' > ὀξέα κλάζων
 αἰετὸς ἐς γὰρ ὥς ὑπερέπτα,
 λευκῆς χιόνος πτέρυγι στεγανός, 115
 πολλῶν μεθ' ὅπλων
 ξὺν θ' ἵπποκόμοις κορύθεσιν.

στὰς δ' ὑπὲρ μελάθρων φονώ-
 σαισιν ἀμφιχανῶν κύκλῳ
 λόγχαις ἐπτάπυλον στόμα
 ἔβα, πρὶν ποθ' ἡμετέρων 120
 αἰμάτων γένυσιν πλησθῆ-
 ναί τε καὶ στεφάνωμα πύργων
 πευκάενθ' Ἥφαιστον ἐλεῖν.
 τοῖος ἀμφὶ νῶτ' ἐτάθη
 πάταγος Ἄρεος, ἀντιπάλου 125
 δυσχείρωμα δράκοντι.
 Ζεὺς γὰρ μεγάλης γλώσσης κόμπους
 ὑπερεχθαίρει, καὶ σφας ἐσιδὼν
 πολλῶ ῥεύματι προσνισσομένους
 χρυσοῦ καναχῆς ὑπεροπλίαις, 130
 παλτῶ ῥιπτεῖ πυρὶ βαλβίδων
 ἐπ' ἄκρων ἤδη
 νίκην ὀρμῶντ' ἀλαλάξαι.

110 ὃν... Πολυνείκης codd.: corr. Scaliger 112 lacunam agnovit Erfurdt: ἤγαγεν· ἐχθρὸς δ' suppl. Nauck: ἐχθρόν· ὁ δ' ex gr. add. Mazon 113 γὰν codd.: γῆν edd. nonnulli ὑπερέπτα L,P,R: ἀργῆς ἄπερ ἐπτη Semitelos 116 κορύθεσιν L,R: κορύθεσιν A,L⁵ 118 φονάσαισιν codd.: φονάσαισιν Bothe et Boeckh (cp. schol.) 122 τε add. Triclinius 125,126 ἀντιπάλῳ... δράκοντι L,R,A 128 ἐσιδὼν A: εἰσιδὼν L,L⁴,R 129 προσνισσομένους L,R,A: προσνισσομένους rec. 130 ὑπεροπλίαις codd.: ὑπεροπλίαις Vauvilliers 134 ἀντίτυπα L,A: ἀντιτύπα Porson

ΙΣ. Λοιπόν, προχώρα, αν αυτό σου φαίνεται καλό· όμως τούτο να ξέρεις μόνο, ότι χωρίς νου πηγαίνεις βέβαια, ωστόσο αληθινά αγαπημένη στους αγαπημένους σου.

[Η Ισμήνη γυρίζει στο παλάτι. Η Αντιγόνη φεύγει από την αριστερή πόρτα, ενώ ο χορός μπαίνει στη σκηνή από τα δεξιά].

ΧΟΡΟΣ

Ακτίνα του ήλιου, που ποτέ ως τώρα δε φάνηκες με τέτοιο λαμπρό φως στη Θήβα την εφτάπυλη, πρόβαλες επιτέλους, ω της χρυσής μέρας βλέφαρο, πάνω από της Δίρκης τα νερά, και τον πολεμιστή με τη λευκή ασπίδα, που από το Ἄργος ήρθε πάνοπλος, τον έκανες δρόμο να πάρει με πιο γοργό απ' όταν ήρθε χαλινάρι.

Οδήγησε τον εχθρό στη χώρα μας ο Πολυνείκης, σπρωγμένος από φιλονικες διχογνωμίες· και πέταξε πάνω στη γη μας σαν αετός που βγάζει διαπεραστικούς κρωγμούς, σκεπασμένος με φτερούγα άσπρη σαν το χιόνι, με άρματα πολλά και περικεφαλαίες με αλογίσσιες φούντες.

Κι αφού πάνω απ' τους πύργους στάθηκε, και περικύκλωσε με λόγχες φονικές την εφτάπυλη είσοδο της Θήβας, έφυγε πριν χορτάσουν με το δικό μας αίμα τα σαγόνια του και πριν ο Ἥφαιστος με τα πεύκινα δαυλιά του κάψει τους πύργους που ολοτρίγυρα την πόλη στεφανώνουν. Τέτοιο χτύπημα του Ἄρη δέχτηκε στη ράχη του απ' τον αντίπαλό του Δράκοντα, που είναι ανίκητος στη μάχη.

Γιατί ο Δίας αποστρέφεται πολύ τα υπεροπτικά τα λόγια γλώσσας αλαζονικής, κι όταν τους είδε να χιμούν με ακράτητη ορμή –ξίπασμένοι από τον κρότο των χρυσών τους όπλων– γκρεμίζει κάτω από αστροπελέκι χτυπημένο εκείνον που ήταν κιόλας έτοιμος τη νίκη ν' αλαλάζει πάνω απ' των κάστρων την κορφή.

ἀντιτύπα δ' ἐπὶ γὰρ πέσε τανταλωθεὶς στροφή β' 135
 πυρφόρος, ὃς τότε μαινομένα ζῆν ὄρμα
 βακχεύων ἐπέπνει
 ῥιπαῖς ἐχθίστων ἀνέμων.
 εἶχε δ' ἄλλα τὰ μέν,
 ἄλλα δ' ἐπ' ἄλλοις ἐπενώμα στυφελί—
 ζων μέγας Ἄρης δεξιόσειρος. 140
 ἐπτὰ λοχαγοὶ γὰρ ἐφ' ἐπτὰ πύλαις
 ταχθέντες ἴσοι πρὸς ἴσους ἔλιπον
 Ζηνὶ τροπαίῳ πάγχαλκα τέλη,
 πλὴν τοῖν στυγεροῖν, ὧ πατρός ἐνὸς
 μητρός τε μιᾶς φύντε καθ' αὐτοῖν 145
 δικρατεῖς λόγχας στήσαντ' ἔχετον
 κοινοῦ θανάτου μέρος ἄμφω.
 ἀλλὰ γὰρ ἅ μεγαλὸν νῦμος ἦλθε Νίκα ἀντιστρ. β' 150
 τᾷ πολυαρμάτων ἀντιχαρεῖσα Θήβα,
 ἐκ μὲν δὴ πολέμων
 τῶν νῦν θέσθε λησμοσύναν,
 θεῶν δὲ ναοὺς χοροῖς
 παννυχίοις πάντας ἐπέλθωμεν, ὃ Θή-
 βας δ' ἐλελίχθων Βάκχιος ἄρχοι.
 ἀλλ' ὅδε γὰρ δὴ βασιλεὺς χώρας, 155
 Κρέων ὃ Μενοικέως, <ταγός> νεοχμὸς
 νεαραῖσι θεῶν ἐπὶ συντυχίαις
 χωρεῖ, τίνα δὴ μῆτιν ἐρέσσω,
 ὅτι σύγκλητον τήνδε γερόντων
 προὔθετο λέσχην, 160
 κοινῷ κηρύγματι πέμψας;

ΚΡΕΩΝ

ἄνδρες, τὰ μὲν δὴ πόλεος ἀσφαλῶς θεοὶ
 πολλῶ σάλῳ σείσαντες ὥρθωσαν πάλιν·
 ὑμᾶς δ' ἐγὼ πομποῖσιν ἐκ πάντων δίχα
 ἔστειλ' ἰκέσθαι, τοῦτο μὲν τὰ Λαῖου 165
 σέβοντας εἰδὼς εὖ θρόνων ἀεὶ κράτη,
 τοῦτ' αὖθις, ἥνικ' Οἰδίπους ὥρθου πόλιν,

139 ἄλλα δ' ἐπ' ἄλλοις Triclinius: ἄλλαι [ἄλλα(η)]ν P ἄλλα R ἄλλα A] τὰ δ' ἐπ' ἄλλοις [ἄλλους R] L,P,R,A 151 θέσθε L^s, A: θέσθαι L (?), R λησμοσύνην codd.: λησμοσύνην Bruck 153 παννύχιοις codd. (παννυχίοις Paris. 2884) 156 νῦ — νεοχμὸς: ταγός νεοχμὸς Wolf (cp. Dain) 162 πόλεως L,P,R: πόλεος A

Κι ἔπεσε βαρὺς πάνω στη γη που τον τίναξε με γδούπο, αὐτός που ως τότε με ξέφρενη ορμὴ φυσομανούσε πάνω μας με λύσσα σαν ἄγρια ανεμοζάλη. Μα αὐτὰ ἀλλιῶς ὁμως του ἦρθαν· και στους ἄλλους ἐρίξε ἄλλες συμφορὲς ὁ μέγας Ἄρης μανιασμένος —δεξιός μας παραστάτης.

Γιατί ἐφτά στρατηγοὶ ἀν κι ἀντιπαρατάχτηκαν ἴσοι πρὸς ἴσους ἀντίκρου στις ἐφτά τις πύλες κι ἀφήσαν τὰ χάλκινα ἄρματά τους φόρο στον Δία τον τροπαιοῦχο, ἐκτός ἀπὸ τους δύο δυστυχημένους, που ἀπ' τον ἴδιο πατέρα ἐνὼ γεννήθηκαν κι ἀπὸ την ἴδια μάνα, διπλὲς λόγγες σήκωσαν ὁ ἕνας κατὰ του ἄλλου και βρήκαν κοινὸ θάνατο.

Μα ἦρθε ἡ δοξασμένη Νίκη, για ν' ἀνταμείψει με χαρά την πολυάρματη τη Θήβα. Τους πολέμους τώρα ὁμως ξεχάστε, κι ἀς πάμε σ' ὅλους τους ναοὺς των θεῶν ὀλονύκτιους να στήσουμε χοροὺς κι ἐμπρός ἀς πάει ὁ Βάκχος, που τη Θήβα με χοροπηδήματα τραντάζει.

[Ὁ Κρέων προβάλλει ἀπὸ την κεντρικὴ πόλη του παλατιοῦ].

Ἀλλὰ να ὁ Κρέων του Μενοικέα ὁ γιος, ὁ βασιλιάς της χώρας, ἐρχεται πρὸς τα ἐδῶ — καινούργιος ἀρχοντάς μας ὕστερ' ἀπὸ τα γεγονότα που ἔτσι τα ἔφεραν πρὶν ἀπὸ λίγο οἱ θεοί. Ποιος ξέρει τάχα ποια σκέψη στο νοῦ του ν' ἀναδεύει που κάλεσε τη σύναξη τούτων των γερόντων, ἀφού ἐστείλε κοινὴ σε ὅλους προσταγή.

ΚΡΕΩΝ

Ἄνδρες, οἱ θεοὶ ἀφού πρῶτα συγκλόνισαν την πόλη μας με δυνατὴ τρικυμία, την ἐστήσαν ξανά ὀρθία, ἀκλόνητη· κι ἐγὼ με ἀγγελιοφόρους ἐστεῖλα και σας κάλεσα να ἐλθετε ἐδῶ, εσεῖς ἀπ' ὅλους χωριστά, γιατί ξέρω καλὰ πρῶτα ὅτι πάντα δείχνετε μεγάλο σεβασμὸ στη βασιλικὴ ἐξουσία του Λαῖου κι ὕστερα πὼς τον καιρὸ που κυβερνοῦσε ὁ Οἰδίπους την πόλη,

κάπει διώλετ', ἀμφὶ τοὺς κείνων ἔτι
 παῖδας μένοντας ἐμπέδοις φρονήμασιν.
 ὅτ' οὖν ἐκεῖνοι πρὸς διπλῆς μοίρας μίαν 170
 καθ' ἡμέραν ὤλοντο παῖσαντές τε καὶ
 πληγέντες αὐτόχειρι σὺν μιάσματι,
 ἐγὼ κράτη δὴ πάντα καὶ θρόνους ἔχω
 γένους κατ' ἀγχιστεῖα τῶν ὀλωλότων.
 ἀμήχανον δὲ παντὸς ἀνδρὸς ἐκμαθεῖν 175
 ψυχὴν τε καὶ φρόνημα καὶ γνώμην, πρὶν ἂν
 ἀρχαῖς τε καὶ νόμοισιν ἐντριβῆς φανῇ.
 ἐμοὶ γὰρ ὅστις πᾶσαν εὐθύμων πόλιν
 μὴ τῶν ἀρίστων ἄπτεται βουλευμάτων,
 ἀλλ' ἐκ φόβου του γλῶσσαν ἐγκλήσας ἔχει, 180
 κάκιστος εἶναι νῦν τε καὶ πάλαι δοκεῖ.
 καὶ μείζον' ὅστις ἀντὶ τῆς αὐτοῦ πάτρας
 φίλον νομίζει, τοῦτον οὐδαμοῦ λέγω.
 ἐγὼ γάρ, ἵστω Ζεὺς ὁ πάνθ' ὀρῶν ἀεί,
 οὔτ' ἂν σιωπήσαιμι τὴν ἄτην ὀρῶν 185
 στείχουσαν ἀστοῖς ἀντὶ τῆς σωτηρίας,
 οὔτ' ἂν φίλον ποτ' ἄνδρα δυσμενῆ χθονὸς
 θεῖμην ἐμαυτῷ, τοῦτο γινώσκων ὅτι
 ἦδ' ἐστὶν ἡ σφίζουσα καὶ ταύτης ἐπι 190
 πλέοντες ὀρθῆς τοὺς φίλους ποιούμεθα.
 τοιοῖσδ' ἐγὼ νόμοισι τήνδ' αὔξω πόλιν.
 καὶ νῦν ἀδελφὰ τῶνδε κηρύξας ἔχω
 ἀστοῖσι παίδων τῶν ἀπ' Οἰδίου περὶ
 Ἑτεοκλέα μὲν, ὃς πόλεως ὑπερμαχῶν 195
 ὤλωλε τῆσδε, πάντ' ἀριστεύσας δορί,
 τάφῳ τε κρύψαι καὶ τὰ πάντ' ἀφαγνίσαι,
 ἃ τοῖς ἀρίστοις ἔρχεται κάτω νεκροῖς.
 τὸν δ' αὖ ξύναιμον τοῦδε, Πολυνείκην λέγω
 ὃς γῆν πατρώαν καὶ θεοὺς τοὺς ἐγγενεῖς
 φυγὰς κατελθὼν ἠθέλησε μὲν πυρὶ 200

175 seq. adhibuit Demosth.: Περὶ τῆς παραπροσβείας 247 177 ἐντρι-
 βῆς φανῇ codd.: ἐντριβῆ, φανῶ Semitelos 178 εὐθύμων L corr. L³ 180 ἐγ-
 κλείσας codd., Demosth.: ἐγκλήσας Elmsley 182 μείζον L: μείζον L², R, A
 ὅστις: εἴ τις Stob. Flor. XLV.15 193 τῶν δ' L, P: τῶν R, A. 195 δορὺ P, R, A:
 δορί L 196 ἀφαγνίσαι A: ἐφαγνίσαι L, P: ἐφαυγῆσαι R 198 Πολυνείκην
 codd.: Πολυνείκη Dindorf, Pearson et alii

κι αφότου πέθανε, μένατε ακόμη με σταθερά αισθή-
 ματα αφοσίωσης γύρω από τα παιδιά εκείνων. Τώρα
 λοιπόν που αυτοί σκοτώθηκαν από διπλό θάνατο, σε
 μια μέρα μέσα, με μιαρή πράξη, από το ίδιο τους το
 χέρι αφού χτύπησαν και χτυπήθηκαν, εγώ ως γνωστό
 κατέχω όλη την εξουσία και το θρόνο, γιατί είμαι ο
 πιο στενός συγγενής των πεθαμένων. Μα είναι αδύ-
 νατο να μάθει κανείς καλά την ψυχή (τα συναισθή-
 ματα), το φρόνημα (το συναισθηματικό και νοητικό
 μέρος μαζί) και τη διάνοια (την κρίση) κάθε ανθρώ-
 που προτού δοκιμαστεί στην άσκηση και της διοικη-
 τικής και της νομοθετικής εξουσίας. Σε μένα δηλαδή
 όποιος, ενώ κυβερνά ολόκληρη την πόλη, δεν παίρ-
 νει τις πιο σωστές αποφάσεις αλλά από κάποιο φόβο
 κρατά το στόμα του κλειστό, φαίνεται ότι είναι εντε-
 λώς ανάξιος και τώρα και από πάντα. Και όποιος
 θεωρεί ένα φίλο πιο ανώτερο από την πατρίδα του
 την ίδια, αυτόν τον κρίνω τιποτένιο. Γιατί εγώ —μάρ-
 τυράς μου ο Δίας, που όλα τα βλέπει πάντα— δεν θα
 μπορούσα να σωπάσω αν έβλεπα τον όλεθρο να έρ-
 χεται στους πολίτες αντί της σωτηρίας, ούτε ποτέ θα
 θεωρούσα φίλο μου έναν άνδρα που είναι εχθρός της
 πατρίδας, γιατί καλά το ξέρω τούτο πως αυτή είναι η
 μόνη που μας σώζει και πως τότε μόνο μπορούμε ν'
 αποχτούμε (αληθινούς) φίλους, όταν το πλοίο της
 μένει στο ταξίδι ορθόπλωρο. Με τέτοιες βέβαια αρ-
 χές θα διαφυλάξω το μεγαλείο αυτής της πόλης. Και
 τώρα στους πολίτες κήρυγμα έχω βγάλει απόλυτα
 σύμφωνο μ' αυτές τις αρχές για τα παιδιά του Οιδί-
 ποδα: τον Ετεοκλή πρώτα που έχει σκοτωθεί πολε-
 μώντας γι' αυτήν εδώ την πόλη, αφού έδειξε εξαιρε-
 τικό θάρρος στη μάχη, (διέταξα) να θάψουν και να
 του προσφέρουν όλες τις καθιερωμένες τιμές που
 ακολουθούν τους πιο γενναίους νεκρούς στον κάτω
 κόσμο· τον αδελφό του όμως, τον Πολυνείκη εννοώ,
 που αφού γύρισε από την εξορία θέλησε να κάψει
 απ' άκρη σ' άκρη την πατρική του γη και τους θεούς

- πρῆσαι κατάκρας, ἤθελ' ἴσ' αἵματος
κοινοῦ πάσασθαι, τοὺς δὲ δουλώσας ἄγειν,
τοῦτον πόλει τῇδ' ἐκκεκρηχῆθαι λέγω
μήτε κτερίζει μήτε κωκυσαί τινα,
ἔαν δ' ἄθ' ἀπτον καὶ πρὸς οἰωνῶν δέμας 205
καὶ πρὸς κυνῶν ἐδεστὸν αἰκισθὲν τ' ἰδεῖν.
τοιόνδ' ἐμὸν φρόνημα, κοῦ ποτ' ἔκ γ' ἐμοῦ
τιμὴν προέξουσ' οἱ κακοὶ τῶν ἐνδίκων.
ἀλλ' ὅστις εὖνους τῇδε τῇ πόλει, θανῶν
καὶ ζῶν δ' ὁμοίως ἔκ γ' ἐμοῦ τιμῆσεται. 210
ΧΟ. σοὶ ταῦτ' ἀρέσκει, παῖ Μενονικέως, Κρέον,
τὸν τῇδε δύνουν καὶ τὸν εὐμενῇ πόλει·
νόμῳ δὲ χρῆσθαι παντὶ πού γ' ἔνεστί σοι
καὶ τῶν θανόντων χῶπόσοι ζῶμεν πέρι.
ΚΡ. ὥς ἂν σκοποὶ νῦν ἦτε τῶν εἰρημένων— 215
ΧΟ. νεωτέρῳ τῷ τοῦτο βαστάζειν πρόθεος.
ΚΡ. ἀλλ' εἴς' ἐτοῖμοι τοῦ νεκροῦ γ' ἐπίσκοποι.
ΧΟ. τί δῆτ' ἂν ἄλλο τοῦτ' ἐπεντέλλοις ἔτι;
ΚΡ. τὸ μὴ πικωρεῖν τοῖς ἀπιστοῦσιν τάδε.
ΧΟ. οὐκ ἔστιν οὕτω μῶρος, ὃς θανεῖν ἐρᾷ. 220
ΚΡ. καὶ μὴν ὁ μισθός γ' οὗτος· ἀλλ' ὑπ' ἐλπίδων
ἄνδρας τὸ κέρδος πολλάκις διώλεσεν.

ΦΥΛΑΞ

- ἄναξ, ἐρῶ μὲν οὐχ ὅπως τάχους ὑπο
δύσπνους ἰκάνω κοῦφον ἐξάρας πόδα.
πολλὰς γὰρ ἔσχον φροντίδων ἐπιστάσεις, 225

203 ἐκκεκρηχῆθαι (sic) codd. (cp. Carn. apud Diog. Laert. IV. 64): ἐκ-
κεκρηχῆται Musgrave, Pearson, Dain τάφω: λέγω Carn. 208 τιμὴν codd.:
τιμῇ Pallis 211 κρέων L, R: κρέον L⁶, P, A: παθεῖν Mazon: τὸ δρᾶν Bellermann:
ποεῖν Pearson 212 καὶ codd.: κάς Dindorf 213 τ' codd.: γ' Erfurdt ἄλλω
L, R, A (ἄλλ.ο. s.l.L) 219 πικωρεῖν: πικειρεῖν L corr. L⁶ 220 οὕτως L: ὅτω
A: οὕτω R 223 ΦΥΛΑΞ hic et infra Brunck: ἄγγε(λος) hic et infra codd.
φυλάξ' ἄγγελος (sic) notitia personarum τάχους codd.: σπουδῶ Arist. Rhet.
III.14,11 225 ἐπιστάσεις codd.: ὑπο στάσεις Semitelos

τους ντόπιους και θέλησε ακόμη αδελφικό αίμα να γευθεί και τους υπόλοιπους (πολίτες) να τους υποδουλώσει και να τους σύρει στη σκλαβιά, λέω πως έχει διακηρυχθεί σε τούτη εδώ την πόλη αυτόν κανείς να μην κηδεύει με τιμές μήτε να τον θρηνήσει, αλλά να τον αφήσουν άταφο, ένα πτώμα να το καταβροχθίζουν τα όρνια και τα σκυλιά, φριχτό θέαμα. Αυτή είναι η απόφασή μου, και ποτέ από εμέ τουλάχιστον δεν θα είναι στην τιμή μπροστά οι άδικοι από τους δίκαιους. Αλλά όποιος αγαπά την πόλη αυτή, κι όταν πεθάνει κι όσο ζει, το ίδιο θα τιμηθεί τουλάχιστον από μένα.

- ΧΟ. Κρέων, γιε του Μενονικέα, αυτά σου φαίνονται καλά, για τον εχθρό και για το φίλο αυτής εδώ της πόλης· είναι βέβαια θαρρώ στο χέρι σου να επιβάλλεις όποιο νόμο θέλεις και για τους πεθαμένους και για όλους εμάς που είμαστε ζωντανοί.
ΚΡ. Κοιτάξτε τότε να είστε φρουροί αυτών που έχουν διαταχτεί.
ΧΟ. Σ' έναν πιο νέο ανάθεσε αυτό να 'χει το βάρος.
ΚΡ. Μα βέβαια είναι έτοιμοι οι φύλακες του νεκρού.
ΧΟ. Τότε, τι μπορεί να είναι αυτό το άλλο που μας επιβάλλεις επιπλέον;
ΚΡ. Να μην πάτε με το μέρος εκείνων που δεν πειθαρχούν σ' αυτά.
ΧΟ. Δεν υπάρχει κανείς τόσο ανόητος, ώστε να θέλει το θάνατό του.
ΚΡ. Αλήθεια, η αμοιβή του θα είναι αυτή· αλλά η ελπίδα για το κέρδος πολλές φορές καταστρέφει τους ανθρώπους.

[Ένας φύλακας μπαίνει στη σκηνή από την αριστερή πάροδο]

ΦΥΛΑΚΑΣ

Βασιλιά, δεν θα σου πω βέβαια πως επειδή έτρεξα πολύ έχω έλθει με κομμένη την ανάσα, γιατί έβαλα φτερά στα πόδια μου· γιατί οι σκέψεις μου με ανάγκασαν να σταματήσω πολλές φορές στο δρόμο κάνοντας στρο-

- ὁδοῖς κυκλῶν ἑμαυτὸν εἰς ἀναστροφὴν·
 ψυχὴ γὰρ ἡῦδα πολλά μοι μυθουμένη·
 τάλας, τί χωρεῖς, οἷ μολῶν δώσεις δίκην;
 τλήμων, μένεις αὖ; κεῖ τάδ' εἴσεται Κρέων
 ἄλλου παρ' ἀνδρός, πῶς σὺ δῆτ' οὐκ ἀλγυνῇ;
 230 τοιαῦθ' ἐλίσσων ἦνυτον σχολῇ βραδύς,
 χούτως ὁδὸς βραχεῖα γίγνεται μακρά.
 τέλος γε μέντοι δεῦρ' ἐνίκησεν μολεῖν
 σοί· κεῖ τὸ μῆδεν ἔξερῶ, φράσω δ' ὅμως·
 235 τῆς ἐλπίδος γὰρ ἔρχομαι δεδραγμένος,
 τὸ μὴ παθεῖν ἂν ἄλλο πλὴν τὸ μόρσιμον.
 ΚΡ. τί δ' ἔστιν, ἀνθ' οὗ τήνδ' ἔχεις ἀθυμίαν;
 ΦΥ. φράσαι θέλω σοι πρῶτα τάμαυτοῦ· τὸ γὰρ
 προῶγμ' οὐτ' ἔδρασ' οὐτ' εἶδον ὅστις ἦν ὁ δρῶν,
 οὐδ' ἂν δικαίως ἐς κακὸν πέσοιμί τι.
 240 ΚΡ. εὔ γε στοχάζῃ κάποφράγνυσαι κύκλω
 τὸ προῶγμα· δηλοῖς δ' ὥς τι σημανῶν νέον.
 ΦΥ. τὰ δεινὰ γὰρ τοι προστίθῃς ὄκνον πολύν.
 ΚΡ. οὐκ οὐν ἐρεῖς ποτ', εἴτ' ἀπαλλαχθεὶς ἄπει;
 ΦΥ. καὶ δὴ λέγω σοι· τὸν νεκρὸν τις ἀρτίως
 245 θάψας βέβηκε κάπῃ χρωτὶ διψίαν
 κόνιν παλύνας κάφαγιστεύσας ἅ χρεῖ.
 ΚΡ. τί φῆς; τίς ἀνδρῶν ἦν ὁ τολμήσας τάδε;
 ΦΥ. οὐκ οἶδ'· ἐκεῖ γὰρ οὔτε του γενῆδος ἦν
 250 πλῆγμ', οὐ δικέλλης ἐκβολή· στύφλος δὲ γῆ
 καὶ χέρσος, ἀρρώξ οὐδ' ἐπημαζευμένη
 τροχοῖσιν, ἀλλ' ἄσημος οὐργάτης τις ἦν.
 ὅπως δ' ὁ πρῶτος ἡμῖν ἡμεροσκόπος
 δείκνυσι, πᾶσι θαῦμα δυσχερὲς παρῆν·
 255 ὁ μὲν γὰρ ἠφάνιστο, τυμβήρης μὲν οὗ,

231 σχολῇ βραδύς codd.: γρ. ταχύς schol. in marg. L: βραδύς L,R,A: σπουδῇ
 βραδύς Seyffert 234 σοί· κεῖ] κεῖ σοι Erfurdt 234 φράσαι Wunder 235
 πεπραγμένος L: δεδραγμένος A: πεφραγμένος R 242 σημαίνων P.Ox. VI 875
 et codd.: σημανῶν forlasse Didym. ad Ai. 1225 249 πον L: του L³, A, R
 251 ἀρώξ L,P

φή, για να πάω πίσω· γιατί η ψυχή μου συνέχεια μου μι-
 λούσε και μου ἔλεγε· ἀνόητε, τι πας εκεί όπου όταν
 φτάσεις θα τιμωρηθεῖς; Κακόμοιρε, πάλι σταματάς; Κι
 αν μάθει αυτά ο Κρέων από κάποιον ἄλλο ἄνθρωπο,
 τότε εσύ δεν θα υποφέρεis; Τέτοια κλωθογυρίζοντας
 (στο νου μου) συνέχιζα το δρόμο μου δισταχτικά και
 αργά, κι ἔτσι ἕνας δρόμος μικρός, μακρύς μπορεί να γί-
 νει. Στο τέλος ὁμως επικράτησε (η γνώμη), ἐδῶ να ἔλ-
 θω σε σένα· και μολονότι αὐτό που θα πω εἶναι ἕνα τί-
 ποτε, ωστόσο θα μιλήσω· γιατί ἔρχομαι ἐδῶ πιασμένος
 ἀπὸ την ἐλπίδα πως δεν θα πάθω τίποτε ἄλλο ἀπ' ὅ,τι
 εἶναι γραμμένο.

- ΚΡ. Και τι 'ναι αὐτό που εξαιτίας του ἔχεις τόση στενο-
 χῶρια;
 ΦΥ. Θέλω να σου ἐξηγήσω πριν ἀπ' ὅλα ὅ,τι ἀφορᾷ ἐμέ-
 να· αὐτό δηλαδή που ἐγινε οὔτε το 'κανα ἐγώ οὔτε
 και εἶδα ποιος ἦταν ὁ δράστης, κι οὔτε και εἶναι δί-
 καιο γι' αὐτό να πέσω σε κάποιο κακό.
 ΚΡ. Ναι, πετυχαίνεις καλὰ το στόχο σου και προσπαθεῖς
 να προφυλαχτεῖς ἀπ' ὅλες τις πλευρές ἀπὸ την ευθύ-
 νη· και δείχνεις ὅτι πρόκειται ν' ἀνακοινώσεις κάτι
 δυσάρεστο.
 ΦΥ. Και βέβαια η τρομερὴ εἰδηση (που φέρνω) γεννάει
 μεγάλο φόβο.
 ΚΡ. Ἐλα, μίλα ἐπιτέλους, πες ὅ,τι ἔχεις και φύγε ἀπὸ δω.
 ΦΥ. Λοιπὸν στο λέω· το νεκρὸ ἀφού τον ἔθαψε κάποιος
 πριν ἀπὸ λίγο και πασπάλισε ξερὴ σκόνη πάνω στο
 σῶμα του κι ἔκανε τις προσφορές που πρέπει, ἐγινε
 ἀφαντος.
 ΚΡ. Τι λες; Ποιος εἶν' αὐτός που τόλμησε να κάνει αὐτά;
 ΦΥ. Δεν ξέρω· γιατί ἐκεῖ δεν υπήρχε οὔτε σκάμμα κά-
 ποιας ἀξίνας οὔτε χῶμα βγαλμένο με δικέλλι· η γη
 ἦταν τραχιά και χέρσα, ἀσκαφτη και χωρὶς ἰχνη ἀπὸ
 τροχοῦς, και ὁ δράστης ἦταν κάποιος που δεν ἀφήσε
 κανένα σημάδι. Και μόλις ὁ πρῶτος σκοπὸς της ημέ-

λεπτὴ δ' ἄγος φεύγοντος ὥς ἐπὶν κόνις.
 σημεῖα δ' οὔτε θηρὸς οὔτε του κυνῶν
 ἐλθόντος, οὐ σπάσαντος ἐξεφαίνετο.
 λόγιοι δ' ἐν ἀλλήλοισιν ἐρρόθουν κακοί,
 φύλαξ ἐλέγχων φύλακα, κἂν ἐγίγνετο
 πληγῇ τελευτῶς, οὐδ' ὁ κωλύσων παρῆν·
 εἷς γάρ τις ἦν ἕκαστος οὐζειργασμένος,
 κοῦδεις ἐναργής, ἀλλ' ἔφευγε μὴ εἰδέναι.
 ἤμεν δ' ἔτοιμοι καὶ μύδρους αἶρειν χεροῖν
 καὶ πῦρ διέρπειν καὶ θεοὺς ὀρκωμοτεῖν
 τὸ μῆτε δρᾶσαι μῆτε τῷ ξυνειδέναι
 τὸ πρᾶγμα βουλευσάντι μῆτ' εἰργασμένῳ.
 τέλος δ' ὅτ' οὐδὲν ἦν ἐρευνῶσιν πλέον,
 λέγει τις εἷς, ὃς πάντας ἐς πέδον κάρα
 νεῦσαι φόβῳ προύτρεψεν· οὐ γὰρ εἵχομεν
 οὔτ' ἀντιφωνεῖν οὔθ' ὅπως δρῶντες καλῶς
 πράξαίμεν· ἦν δ' ὁ μῦθος ὥς ἀνοιστέον
 σοὶ τοῦργον εἶη τοῦτο κούχι κρυπτέον.
 καὶ ταῦτ' ἐνίκα, κάμῃ τὸν δυσδαίμονα
 πάλος καθαιρεῖ τοῦτο τάγαθὸν λαβεῖν·
 πάρειμι δ' ἄκων οὐχ ἔκοῦσιν, οἷδ' ὅτι·
 στέργει γὰρ οὐδεις ἄγγελον κακῶν ἐπῶν.
 ΧΟ. ἀναξ, ἐμοὶ τοι μὴ τι καὶ θεήλατον
 τοῦργον τόδ' ἢ ξύννοια βουλεύει πάλαι.
 ΚΡ. παῦσαι, πρὶν ὀργῆς κάμῃ μεστῶσαι λέγων,
 μὴ φευρεθῆς ἄνους τε καὶ γέρων ἄμα.
 λέγεις γὰρ οὐκ ἀνεκτά, δαίμονας λέγων
 πρόνοιαν ἴσχειν τοῦδε τοῦ νεκροῦ πέρι·
 πότερον ὑπερτιμῶντες ὥς εὐεργέτην
 ἔκρυπτον αὐτόν, ὅστις ἀμφικίονας
 ναοὺς πυρώσων ἤλθε κἀναθήματα
 καὶ γῆν ἐκείνων καὶ νόμους διασκεδῶν;

263 ἔφευγε τὸ μὴ εἰδέναι codd.: ἔφευγε μὴ εἰδέναι Erfurdt 267 μῆτ' μὴδ'
 Blaydes 269 εἷς ὃς codd.: εἷς ὃ Nauck: ἔπος ὃ Blaydes 276 ἔκοῦσιν L, A:
 ἔκοῦσιον R: ἔκοῦσιν δ' L¹ 278-279 eos versus custodi tribuunt L, A rec.
 279 ἢ codd. ἢ Nauck 280 κάμῃ codd.: καὶ με Seidler, Jebb 284 ὑπερτι-
 μῶντας L: ὑπερτιμῶντες A rec. 287 ἐκείνων E

ρας μᾶς δείχνει αυτό, βρεθήκαμε ξαφνικά ὅλοι μπρο-
 στά σε θαύμα ανεξήγητο· γιατί ο νεκρὸς εἶχε εξαφα-
 νιστεῖ ὅχι βέβαια θαμμένος σε τύμβο, σκόνῃ μόνο
 λεπτὴ υπήρχε ἐπάνω του, σαν να το ἔκανε κάποιος
 που ἠθέλε ν' ἀποφύγει το μῖασμα. Δεν φαίνονταν
 ἰχνη οὔτε ἀπὸ ἀγριο θηρίο οὔτε ἀπὸ σκυλί κανένα –
 που να ῥθε και να κατασπάραξε (το πτώμα). Ξεστο-
 μίζαμε λοιπὸν λόγια βαριά μεταξύ μας κατηγορώ-
 ντας ο ἕνας φύλακας τὸν ἄλλο και στο τέλος θα φτά-
 ναμε να πιαστοῦμε στα χέρια κι οὔτε υπήρχε ἐκεῖ κα-
 νένας που να το ἐμποδίσει· γιατί ο καθένας μας ἦταν
 για τοὺς ἄλλους ο δράστης και για κανέναν δεν
 υπήρχε ἀπόδειξη, ἀλλὰ ο καθένας μας ἔλεγε πως δεν
 ἤξερε τίποτε. Καὶ εἴμαστε πρόθυμοι και πυρακτωμέ-
 να σίδερα να σηκώνουμε με τα δυο μας χέρια κι ἀπ'
 τη φωτιά μέσα να περάσουμε και στοὺς θεοὺς να πά-
 ρουμε ὄρκο ὅτι οὔτε το κάναμε οὔτε πως ξέραμε κα-
 νέναν που το σκέφτηκε το πρᾶγμα ἢ το ἐπράξε. Στο
 τέλος, ἀφού η ἐρευνά μας δεν κατέληξε πουθενά, μι-
 λάει κάποιος, που ὅλους μᾶς ἔκαμε να σκύψουμε το
 κεφάλι στο ἔδαφος (να συγκατανεύσουμε)· γιατί δεν
 μπορούσαμε οὔτε ἀντίρρηση να φέρουμε οὔτε (και
 ξέραμε) πῶς μπορούσαμε να σωθοῦμε· κι ἦταν η πρό-
 τασί του ὅτι ἐπρεπε ν' ἀναφέρουμε την πράξη αὐτή
 σε σένα και να μην την ἀποκρύψουμε. Αὐτὴ η γνώμη
 φάνηκε η καλύτερη κι ἐμένα τον βαριόμοιρο καταδι-
 κάζει ο κλήρος να λάβω τοῦτο το «καλὸ»· και να
 ῥμαι ἐδῶ χωρὶς τη θέλησή μου σ' αὐτοὺς που δεν με
 θέλουν, το ξέρω βέβαια· γιατί κανένας δεν ἀγαπᾷ ἀγ-
 γελιοφόρο με κακές εἰδήσεις.

χο. Βασιλιά, στ' ἀλήθεια η σκέψη μου μού λέει ἐδῶ και
 πολλή ὥρα, μήπως το πρᾶγμα τοῦτο εἶναι θεόσταλ-
 το.

κρ. Πάψε, πριν κι ἐμένα με ὀργή γεμίσεις με τα λόγια
 σου, μήπως ἀποδειχτεῖς ἀνόητος και γέροντας συνά-

ἢ τοὺς κακοὺς τιμῶντας εἰσορᾷς θεοὺς;
οὐκ ἔστιν· ἀλλὰ ταῦτα καὶ πάλαι πόλεως
ἄνδρες μόλις φέροντες ἐρρόθουν ἐμοί, 290
κρυφῇ κᾶρα σείοντες, οὐδ' ὑπὸ ζυγῷ
λόφον δικαίως εἶχον, ὥς στέργειν ἐμέ.
ἐκ τῶνδε τούτους ἐξεπίσταμαι καλῶς
παρηγμένους μισθοῖσιν εἰργάσθαι τάδε.
οὐδὲν γὰρ ἀνθρώποισιν οἶον ἄργυρος 295
κακὸν νόμισμ' ἐβλασσε· τοῦτο καὶ πόλεις
πορθεῖ, τόδ' ἄνδρας ἐξανίστησιν δόμων,
τόδ' ἐκδιδάσκει καὶ παραλλάσσει φρένας
χρηστὰς πρὸς αἰσχροῦ πράγμαθ' ἵστασθαι βροτῶν·
πανουργίας δ' ἔδειξεν ἀνθρώποις ἔχειν 300
καὶ παντὸς ἔργου δυσσέβειαν εἰδέναι.
ὅσοι δὲ μισθαρνοῦντες ἦνυσαν τάδε,
χρόνῳ ποτ' ἐξέπραξαν ὥς δοῦναι δίκην.
ἀλλ' εἵπερ ἴσχει Ζεὺς ἔτ' ἐξ ἐμοῦ σέβας,
εὖ τοῦτ' ἐπίστασ', ὅρκιος δέ σοι λέγω, 305
εἰ μὴ τὸν αὐτόχειρα τοῦδε τοῦ τάφου
εὐρόντες ἐκφανεῖτ' ἐς ὀφθαλμοὺς ἐμούς,
οὐχ ὑμῖν Ἀϊδης μοῦνος ἀρκέσει, πρὶν ἂν
ζῶντες κρεμαστοὶ τήνδε δηλώσῃθ' ὕβριν,
ἔν' εἰδότες τὸ κέρδος ἔνθεν οἰστέον 310
τὸ λοιπὸν ἀρπάξῃτε καὶ μάθῃθ' ὅτι
οὐκ ἐξ ἄπαντος δεῖ τὸ κερδαίνειν φιλεῖν.
ἐκ τῶν γὰρ αἰσchrῶν λημμάτων τοὺς πλείονας
ἀτωμένους ἴδοις ἂν ἢ σεσωσμένους.
ΦΥ. εἰπεῖν τι δώσεις ἢ στραφεῖς οὕτως ἴω; 315
ΚΡ. οὐκ οἶσθα καὶ νῦν ὥς ἀναιρῶς λέγεις;
ΦΥ. ἐν τοῖσιν ὥσιν ἢ πῖ τῇ ψυχῇ δάκνη;
ΚΡ. τί δαὶ ῥυθμίζεις τὴν ἐμὴν λύπην ὅπου;

299 βροτούς L: χρηστούς Semitelos 311 ἀρπάξῃτε L, L³, P, R: ἀρπάξῃτε A rec.
314 σεσωσμένους codd. 315 δεδώσεις L,P: τι δώσεις R,A: δὲ δώσεις Schneidewin:
γε δώσεις Semitelos 316 οἶσθα: εἰ.σθα s.l. L³ 318 δαί L,P: δὲ A,R

μα· γιατί ξεστομίζεις ανυπόφορα πράγματα, όταν λες
ότι προνοούν οι θεοί για τούτο τὸν νεκρὸ· γιατί ἀρα-
γε επειδὴ τὸν τιμοῦσαν σαν ευεργέτη, γι' αὐτὸ θέλη-
σαν να τὸν θάψουν, αὐτὸν που ῥθε να κάψει τοὺς πε-
ρίστυλους ναοὺς καὶ τα ἀφιερῶματά τοὺς καὶ τη γη
ἐκείνων καὶ να καταλύσει τοὺς νόμους; Ἡ βλέπεις οἱ
θεοὶ να τιμοῦν τοὺς κακοὺς; Ὁχι, δεν εἶναι δυνατό·
ἀλλὰ κάποιοι στὴν πόλῃ ἀπ' τὴν ἀρχὴ κιόλας, που
με δυσφορία τα ἀνέχονταν αὐτά, μурμουρίζαν ενα-
ντίον μου κρυφά, κουνώντας τὸ κεφάλι καὶ κάτω ἀπ'
τὸ ζυγὸ τῆς ἐξουσίας μου δεν ἔστεργαν να θάζουν
υποτακτικὰ τὸν τράχηλό τοὺς ὅπως εἶναι σωστό –
στο πρόσωπό μου να δείχνουν ἀφοσίωση. Ἀπ' αυ-
τούς ἐδῶ πολὺ καλὰ τὸ ξέρω παρασυρμένοι αὐτοὶ με
χρήματα ἔχουν κάνει τούτα δῶ. Γιατί θεσμός κανέ-
νας στους ἀνθρώπους δεν θλάστησε ἄλλος τόσο κα-
κὸς ὅσο τὸ χρῆμα. αὐτὸ καὶ πόλεις κυριεύει, αὐτὸ
καὶ ξεσπιτῶνει ἀνθρώπους, αὐτὸ δασκαλεύει καὶ δια-
στρέφει τις δίκαιες γνώμες τῶν θνητῶν να ἐπιδίδο-
νται σε ἀνομες πράξεις καὶ στους ἀνθρώπους δείχνει
ν' ασχολοῦνται με πανουργίες καὶ να μαθαίνουν κάθε
ἀνόσιο ἔργο. Ὅσοι ὁμως πληρώθηκαν κι ἐκάμαν αυ-
τὴν τὴν πράξη, ἀργὰ ἢ γρήγορα πέτυχαν ὥστε να τι-
μωρηθοῦν. Ὡστόσο αν ἀκόμη τιμῶ καὶ σέβομαι τὸν
Δία, καλὰ κατάλαβέ το, στο λέω με ὄρκο, αν δεν
βρεῖτε καὶ παρουσιάσετε αὐτὸν που με τα ἴδια του τα
χέρια ἐκάμε αὐτὴν τὴν ταφή, δεν θα εἶναι ἀρκετὸς
για σας ὁ θάνατος μόνος μέχρι που, ζωντανοὶ στὴν
κρεμάλα, να φανερώσετε πῶς ἐγίνε αὐτὴ ἡ ἀποκοτιά,
για να μάθετε ἀπὸ πού πρέπει ν' ἀποχτάτε τὸ κέρδος
καὶ στο ἐξῆς ἀπὸ κει να τὸ ἀρπάξετε, καὶ για να κα-
ταλάβετε ὅτι δεν πρέπει ν' ἀγαπάτε να κερδίζετε ἀπὸ
παντοῦ. Γιατί μπορεῖς να δεις ἀπ' τα παράνομα κέρ-
δη οἱ περισσότεροι να καταστρέφονται πιο πολὺ πα-
ρὰ να σώζονται.

- ΦΥ. ὁ δρῶν σ' ἀνιᾷ τὰς φρένας, τὰ δ' ᾧτ' ἐγώ.
 ΚΡ. οἴμ' ὥς λάλημα δῆλον ἐκπεφυκὸς εἶ. 320
 ΦΥ. οὐκουν τό γ' ἔργον τοῦτο ποιήσας ποτέ.
 ΚΡ. καὶ ταῦτ' ἐπ' ἀργύρῳ γε τὴν ψυχὴν προδούς.
 ΦΥ. φεῦ·
 ἦ δεινὸν ᾧ δοκεῖ γε καὶ ψευδῇ δοκεῖν.
 ΚΡ. κόμπσευέ νυν τὴν δόξαν· εἰ δὲ ταῦτα μὴ
 φανεῖτέ μοι τοὺς δρῶντας, ἐξερεῖθ' ὅτι 325
 τὰ δειλὰ κέρδη πημονὰς ἐργάζεται.
 ΦΥ. ἀλλ' εὔρεθείη μὲν μάλιστ'· ἐὰν δέ τοι
 ληφθῇ τε καὶ μὴ, τοῦτο γὰρ τύχη κρινεῖ,
 οὐκ ἔσθ' ὅπως ὅψει σὺ δεῦρ' ἐλθόντα με.
 καὶ νῦν γὰρ ἐκτὸς ἐλπίδος γνῶμης τ' ἐμῆς 330
 σωθεῖς ὀφείλω τοῖς θεοῖς πολλὴν χάριν.
- ΧΟ. πολλὰ τὰ δεινὰ κούδεν ἀν- στροφή α'
 θρώπου δεινότερον πέλει.
 τοῦτο καὶ πολιοῦ πέραν
 πόντου χειμερίῳ νότῳ 335
 χωρεῖ, περιβρυχίοισιν
 περῶν ὑπ' οἷδμασιν, θεῶν
 τε τὰν ὑπερτάταν, Γᾶν
 ἄφθιτον, ἀκαμάταν ἀποτρύεται,
 ἰλλομένων ἀρότρων ἔτος εἰς ἔτος, 340
 ἱππεῖα γένει πολεύων.
- κουφονόων τε φῦλον ὀρ- αντιστροφή α'
 νίθων ἀμφιβαλὼν ἄγει
 καὶ θηρῶν ἀγρίων ἔθνη
 πόντου τ' εἰναλίαν φύσιν 345
 σπεύραισι δικτυοκλώστοις,
 περιφραδῆς ἀνὴρ κρατεῖ
 δὲ μηχαναῖς ἀγραύλου
 θηρὸς ὀρεσσιβάτα, λασιαύχενά θ' 350
 ἵππον (ὑπ)άξεται ἀμφίλοφον ζυγόν

335 πόντῳ L corr. L¹ 337 περῶν A 339 seq. γρ. ἀποτρύεται ἰλλομένων
 schol. in marg. L: ἀποτρύετ' ἀπλομένων (ο ex ω in ἀπλομ- L) L¹, P: ἀποτρύετ'
 εἰλομένων R: ἀποτρύεται πᾶλλομένων A 341 πόλευον L: πολεῦον L¹, A: πολεῦον
 L², P, R, A. 348 περιφραδῆς] ἀφραδῆς Eustath. 135.25 351 ὑπάξεται Brunck:
 ὀχμάζεται Schöne et Franz: ἐθίζεται Bellermann: ὑπαξέμεν Pearson ἀμφίλοφον
 ζυγόν codd.: ἀμφι λόφον ζυγῶ Schöne: ἀμφι λόφον ζυγῶν J.W. Donaldson

- ΦΥ. Θα μου επιτρέψεις κάτι να πω ή χωρίς άλλη κουδέ-
 ντα στροφή να κάμω και να φύγω;
 ΚΡ. Δεν καταλαβαίνεις ότι και τώρα που μιλάς με ενο-
 χλείς;
 ΦΥ. Στ' αφτιά ή στην ψυχή νιώθεις το δάγκωμα του πό-
 νου;
 ΚΡ. Και γιατί προσπαθείς να καθορίσεις πού είναι η λύ-
 πη μου;
 ΦΥ. Αυτός που το 'κανε ταραάζει την ψυχή σου, εγώ τ'
 αφτιά σου μόνο.
 ΚΡ. Αλίμονο, πόσο είναι φανερό ότι γεννήθηκες φλύα-
 ρος!
 ΦΥ. Σε καμιά περίπτωση όμως δεν έχω κάμει αυτή την
 πράξη.
 ΚΡ. (Ναι, την έκαμες) και μάλιστα αφού πρόδωσες την
 ψυχή σου για χρήμα.
 ΦΥ. Αλίμονο! Αλήθεια, είναι τρομερό να σχηματίζει
 εσφαλμένες αντιλήψεις εκείνος που παίρνει αποφά-
 σεις (που κρίνει).
 ΚΡ. Έλα, κάνε τώρα λογοπαίγνιο με τη λέξη «δόξα»: αν
 όμως δεν μου φανερώσετε αυτούς που έκαναν αυτά,
 θα ομολογήσετε ότι τα ανέντιμα κέρδη φέρνουν συμ-
 φορές.
 ΦΥ. Πάνω απ' όλα μακάρι να βρεθεί (ο δράστης): είτε
 όμως συλληφθεί είτε όχι – αυτό βέβαια η τύχη θα το
 κρίνει – με κανέναν τρόπο δεν θα με δεις εσύ πίσω
 εδώ πέρα νά 'ρθω. Γιατί και τώρα που σώθηκα χωρίς
 να το ελπίζω και να το περιμένω, οφείλω στους
 θεούς μεγάλη ευγνωμοσύνη.
 [Ενώ ο Κρέων μπαίνει στο παλάτι, ο φύλακας φεύγει από την αριστερή πά-
 ροδο].
- ΧΟ. Πολλά είναι τα θαυμαστά, μα τίποτα πιο θαυμαστό
 από τον άνθρωπο. Αυτός περνά και πέρα από τον
 τρικυμισμένο άσπρο πόντο με τις φουρτούνες του
 νοτιά, διασχίζοντας τα κύματα που σηκώνονται ψη-
 λά κι από παντού τον δέρνουν. Και την υπέρτατη
 θεά, τη Γη, την άφθαρτη κι ακούραστη αυτός κατα-
 πονεί οργώνοντας χρόνο το χρόνο με αλέτρια πάνω
 κάτω που τα σέρνουν τ' άλογά του.

οὔρειόν τ' ἀκμῆτα ταῦρον.

καὶ φθέγμα καὶ ἀνεμόεν στροφὴ β'
φρόνημα καὶ ἀστυνόμους 355
ὀργὰς ἐδιδάξατο καὶ δυσάυλων
πάγων ὑπαίθρεια καὶ
δύσομβρα φεύγειν βέλη,
ποντοπόρος· ἄπορος ἐπ' οὐδὲν ἔρχεται 360
τὸ μέλλον· "Αἶδα μόνον
φεῦξιν οὐκ ἐπάξεται·
νόσων δ' ἀμηχάνων φυγὰς
ζυμπέφρασται.

σοφόν τι τὸ μηχανόεν αντιστροφή β'
τέχνας ὑπὲρ ἑλπίδ' ἔχων 365
ποτὲ μὲν κακόν, ἄλλοτ' ἐπ' ἐσθλὸν ἔρπει,
νόμους γεραίρων χθονὸς
θεῶν τ' ἔνορκον δίκαν
ὑψίπολις· ἄπολις, ὅτῳ τὸ μὴ καλὸν 370
ζύνεστι τόλμας χάριν·
μήτ' ἐμοὶ παρέστιος
γένοιτο μήτ' ἴσον φρονῶν
ὅς τάδ' ἔρδοι. 375

ἔς δαιμόνιον τέρας ἀμφινόῳ
τόδε· πῶς εἰδὼς ἀντιλογήσω
τῆνδ' οὐκ εἶναι παῖδ' Ἀντιγόνην;
ὦ δύστηνος καὶ δυστήνου
πατρός Οἰδιπόδα, 380
τί ποτ'; οὐ δὴ πού σέ γ' ἀπιστοῦσαν
τοῖς βασιλείοισιν ἄγουσι νόμοις
καὶ ἐν ἀφροσύνῃ καθελόντες;
ΦΥ. ἦδ' ἔστ' ἐκείνη τοῦργον ἢ ἔχειργασμένη·
τῆνδ' εἵλομεν θάπτουσαν· ἀλλὰ ποῦ Κρέων; 385

363 ἀμηχάνων codd.: ἀμαχάνων Erfurdt, Pearson 367 ποτὲ R, A: ποτὲ L
ἐρπειν A 369 γεραίρων codd.: γεραίων Reiske: παροίων Semitelos 375
ἐρδοι (ex ἐρδει L?) L, P: ἐρδει A, R 377 τόδε codd.: τὸ δὲ Platt 378 τῆνδ'
οὐκ codd.: μὴ οὐ τῆνδ' Hermann 382 βασιλείοις codd.: βασιλείοισιν Triclinius:
βασιλείοις ἀπάγουσι Boeckh: βασιλείοισιν ἄγουσι Turneb 384 ἢ ἔχειργασμένη
V: ἐχειργασμένη L, R, A

Και των ελαφρόμυαλων πουλιών τη γενιά με βρόχια παγιδεύει και κοπάδια αγριμιών, και τα θαλάσσια θρέμματα στο πέλαγος, όλα ο πολυμήχανος ο άνθρωπος τα πιάνει με δίχτυα από πλεχτά σχοινιά. Και τ' άγρια θηρία που τριγουρίζουν στα βουνά με παγίδες τα δαμάζει, και τ' άλογο με την πυκνή τη χαίτη τιθα-σεύει στον τράχηλο περνώντας του ζυγό, καθώς και το βουνίσιο ταύρο τον αδάμαστο.

Βρήκε ακόμα και τη γλώσσα να μιλεί και ιδέες υψη-λές και νόμους για την καλή διακυβέρνηση των πό-λεων, και πώς να φυλάγεται τη νύχτα στο ύπαιθρο από της παγωνιάς τις προσβολές και της φοβερής νεροσυρμής, ο τετραπέρατος. Απροετοίμαστος σε τί-ποτε δεν έρχεται που μέλλει να συμβεί. Τον Άδη μό-νο δεν θα μπορέσει να ξεφύγει· φάρμακα όμως έχει επινοήσει, για να γλιτώνει από τις αγιάτρευτες αρ-ρώστιες.

Κι ενώ έχει μιαν ανέλπιστη σοφία να μηχανεύεται τα πάντα, πότε πέφτει στο κακό κι άλλοτε το καλό ζητάει· κι όταν σέβεται τους νόμους της πατρίδας του και το ένορκο δίκιο των θεών, τότε την πόλη του δοξάζει· την καταστρέφει όμως όποιος το κακό δια-λέγει από το θράσος του· ας μη μου δώσει ο θεός πο-τέ να είμαι συγκάτοικος κι ούτε την ίδια γνώμη να 'χω μ' αυτόν που τέτοια κάνει.

[Ο φύλακας μπαίνει στη σκηνή από την αριστερή πάροδο προσάγοντας την Αντιγόνη]

Αυτό που βλέπω μου φαίνεται θαύμα ακατανόητο· πώς μπορώ, αφού την ξέρω, να μην πω πως η κόρη αυτή είναι η Αντιγόνη; ω δύστυχη, θυγατέρα δύστυ-χου πατέρα, του Οιδίποδα, τι τρέχει; Μήπως και σ' οδηγούν εδώ, γιατί παράκουσες του βασιλιά τους νό-μους, και σ' έπιασαν σε πράξη πάνω αστόχαστη;

ΦΥ. Νάτην εκείνη που έχει κάνει τη δουλειά· αυτήν εδώ την πιάσαμε να θάβει το νεκρό· μα πού είναι ο Κρέων;

- ΧΟ. ὄδ' ἐκ δόμων ἄψορρος ἐς δέον περᾶ.
 ΚΡ. τί δ' ἔστι; ποία ξύμμετρος προύβην τύχη;
 ΦΥ. ἀναξ, βροτοῖσιν οὐδὲν ἔστ' ἀπώμοτον·
 ψεύδει γὰρ ἡ 'πίνοια τὴν γνώμην· ἐπεὶ
 σχολῇ ποθ' ἤξειν δεῦρ' ἂν ἐξηύχουν ἐγὼ 390
 ταῖς σαῖς ἀπειλαῖς, αἷς ἐχειμάσθην τότε·
 ἀλλ' ἡ γὰρ ἐκτός καὶ παρ' ἐλπίδας χαρὰ
 ἔοικεν ἄλλῃ μῆκος οὐδὲν ἡδονῇ,
 ἦκω, δι' ὅρκων καίπερ ὦν ἀπώμοτος,
 κόρην ἄγων τήνδ', ἡ καθηρέθη τάφον 395
 κοσμοῦσα. κλῆρος ἐνθάδ' οὐκ ἐπάλλετο,
 ἀλλ' ἔστ' ἐμὸν θοῦρμαιον, οὐκ ἄλλου, τόδε.
 καὶ νῦν, ἀναξ, τήνδ' αὐτός, ὡς θέλεις, λαβὼν
 καὶ κρῖνε ἀξέλεγχ'· ἐγὼ δ' ἐλεύθερος
 δίκαιός εἰμι τῶνδ' ἀπηλλάχθαι κακῶν. 400
 ΚΡ. ἄγεις δὲ τήνδε τῷ τρόπῳ πόθεν λαβὼν;
 ΦΥ. αὕτη τὸν ἄνδρ' ἔθαπτε· πάντ' ἐπίστασαι.
 ΚΡ. ἦ καὶ ξυνίης καὶ λέγεις ὀρθῶς ἃ φῆς;
 ΦΥ. ταύτην γ' ἰδὼν θάπτουσαν ὃν σὺ τὸν νεκρὸν
 ἀπεῖπας· ἄρ' ἐνδηλα καὶ σαφῇ λέγω; 405
 ΚΡ. καὶ πῶς ὁρᾶται κἀπίληπτος ἡρέθη;
 ΦΥ. τοιοῦτον ἦν τὸ πρᾶγμ'· ὅπως γὰρ ἤκομεν,
 πρὸς σοῦ τὰ δεῖν' ἐκεῖν' ἐπηπειλημένοι,
 πᾶσαν κόνιν σήραντες ἡ κατεῖχε τὸν
 νέκυν, μυδῶν τε σῶμα γυμνώσαντες εὔ,
 καθήμεθ' ἄκρων ἐκ πάγων ὑπήνεμοι,
 ὁσμὴν ἀπ' αὐτοῦ μὴ βάλῃ πεφευγότες,
 ἔγερετ' κινῶν ἄνδρ' ἀνὴρ ἐπιρρόθοις
 κακοῖσιν, εἴ τις τοῦδ' ἀφειδήσοι πόνου. 410

392 γὰρ ἐκτός] fortasse παρεκτός 395 καθευρέθη codd.: καθηρέθη anon.
 (Class. Journ. XVII, p.58) 404 ἰδὼν L, A: εἰδὼν R: ἰδὼν Brunck 406 κἀ-
 πίλημπος L 411 ἀπήνεμοι Tournier 412 βάλῃ codd.: βάλει Stephanus 414
 ἀφειδήσοι codd.: ἀκηδήσοι Bonitz, Jebb, Pearson

[Ο Κρέων εμφανίζεται]

- ΧΟ. Νάτος, ξανάρχεται από το παλάτι στην ώρα που πρέ-
 πει.
 ΚΡ. Μα τι τρέχει; Ποια σύμπτωση το 'φερε και ήλθα
 στην κατάλληλη στιγμή;
 ΦΥ. Βασιλιά, τίποτε δεν υπάρχει για το οποίο οι άνθρω-
 ποι να μπορούν να πάρουν όρκο πως δεν θα το κά-
 νουν· γιατί διαψεύδει η δεύτερη σκέψη την πρώτη
 σκέψη· έτσι κι εγώ θα μπορούσα να ορκιστώ πως δεν
 θα βιαζόμουν να ξανάρθω εδώ, και αιτία οι απειλές
 σου που απ' αυτές τότε κατατρόμαξα· ωστόσο βέβαια
 –αφού η χαρά που μας ξαφνιάζει και που ξεπερνά τις
 ελπίδες μας δεν μοιάζει καθόλου στο μέγεθος με άλ-
 λη ευχαρίστηση– ήρθα εδώ πέρα αν και ορκίστηκα
 να μην έρθω, οδηγώντας τούτη δω την κοπέλα που
 πιάστηκε να προσφέρει τις καθιερωμένες τιμές της
 ταφής. Αυτή τη φορά δεν ρίξαμε κλήρο αλλά τούτο
 το εύρημα είναι δικό μου, κι όχι άλλου. Και τώρα,
 βασιλιά, αφού την πάρεις αυτήν εδώ ο ίδιος, όπως
 θέλεις, ανάκρινε κι εξέταξέ την· ωστόσο εγώ δικαι-
 ούμαι ν' απαλλαχτώ μια και καλή απ' αυτά εδώ τα
 βάσανα.
 ΚΡ. Με ποιο τρόπο και από πού αφού την έπιασες την
 οδηγείς εδώ;
 ΦΥ. Αυτή έθαβε το νεκρό· όλα τα ξέρεις τώρα.
 ΚΡ. Καταλαβαίνεις άραγε και λες αυτό που ήθελες να
 πεις;
 ΦΥ. Ναι, γιατί την είδα να θάβει το νεκρό που απαγόρευ-
 σες (να θάψουν)· μιλώ λοιπόν καθαρά και σταράτα;
 ΚΡ. Και πώς έγινε αντιληπτή και πώς πιάστηκε πάνω
 στην πράξη;
 ΦΥ. Έτσι έγινε το πράγμα· μόλις είχαμε γυρίσει (στις θέ-
 σεις μας) μ' εκείνες τις φοβερές απειλές σου που
 ηχούσαν ακόμη στ' αφτιά μας, αφού καθαρίσαμε όλη
 τη σκόνη που κάλυπτε το νεκρό και ξεσκεπάσαμε εν-
 τελώς το σώμα που βρισκόταν σε κατάσταση απο-
 σύνθεσης, καθόμαστε στις κορυφές των βράχων με

χρόνον τάδ' ἦν τοσοῦτον, ἔστ' ἐν αἰθέρι 415
 μέσῳ κατέστη λαμπρὸς ἡλίου κύκλος
 καὶ καῦμ' ἔθαλπε· καὶ τότε' ἐξαίφνης χθονὸς
 τυφῶς αἰείρας σκηπτόν, οὐράνιον ἄχος,
 πίμπλησι πεδίον, πᾶσαν αἰκίζων φόβην 420
 ὕλης πεδιᾶδος, ἐν δ' ἔμεστώθη μέγας
 αἰθήρ· μύσαντες δ' εἶχομεν θεῖαν νόσον.
 καὶ τοῦδ' ἀπαλλαγέντος ἐν χρόνῳ μακρῷ,
 ἡ παῖς ὁρᾶται κἀνακωκυῖε πικρᾶς
 ὄρνιθος ὀξὺν φθόγγον, ὡς ὅταν κενῆς
 εὐνῆς νεοσσῶν ὀρφανὸν βλέψῃ λέχος· 425
 οὕτω δὲ χαῦτη, ψιλὸν ὡς ὁρᾷ νέκυν,
 γόοισιν ἐξώμωξεν, ἐκ δ' ἄρα κακὰς
 ἡρᾶτο τοῖσι τοῦργον ἐξειργασμένοις.
 καὶ χερσὶν εὐθύς διψίαν φέρει κόνιν,
 ἔκ τ' εὐκροτήτου χαλκίας ἄρδην πρόχου 430
 χοαῖσι τρισπόνδοισι τὸν νέκυν στέφει.
 χῆμεῖς ἰδόντες ἰέμεσθα, σὺν δέ νιν
 θηρώμεθ' εὐθύς οὐδὲν ἐκπεπληγμένην,
 καὶ τάς τε πρόσθεν τάς τε νῦν ἡλέγχομεν
 πράξεις· ἄπαρνος δ' οὐδενὸς καθίστατο, 435
 ἅμ' ἡδέως ἔμοιγε ἀλγαινῶς ἅμα.
 τὸ μὲν γὰρ αὐτὸν ἐκ κακῶν πεφευγέναι
 ἡδιστον, ἐς κακὸν δὲ τοὺς φίλους ἄγειν
 ἀλγεινόν· ἀλλὰ πάντα ταῦθ' ἥσσω λαβεῖν
 ἔμοι πέφυκε τῆς ἐμῆς σωτηρίας. 440
 KP. σὲ δὴ, σὲ τὴν νεύουσιν ἐς πέδον κᾶρα,
 φῆς ἡ καταρνή μὴ δεδρακέναι τάδε;
 AN. καὶ φημι δρᾶσαι κοῦκ ἄπαρνοῦμαι τὸ μή.
 KP. σὺ μὲν κομίζοις ἂν σεαυτὸν ἢ θέλεις
 ἔξω βαρείας αἰτίας ἐλεύθερον· 445
 σὺ δ' εἶπέ μοι μὴ μῆκος, ἀλλὰ συντόμως,
 ἦδησθα κηρυχθέντα μὴ πράσσειν τάδε;

423 πικρᾶς]πικρῶς Bothe 429 διψίαν φέρει A: ξηρὰν ἐκφέρει P 436 ἀλλ'
 codd.: ἅμ' Dindorf 439 πάντα ταῦθ' codd.: τᾶλλα πάνθ' Blydes, Housman,
 Pearson 440 πέφυκε R,A: πέφυκεν L,P 446 σύντομα A: συντόμως L,R
 450 κηρύξας codd.: ὁ κηρύσσων Clem. Alex. Strom. IV, p.

τα νότα μας στον άνεμο, έχοντας έτσι αποφύγει να
 μας χτυπήσει η αποφορά του πτώματος, άγρυπνοι
 καθένas μας σκουντώντας το διπλανό του με χείμαρ-
 ρο απειλών μην τύχει και αμελήσει αυτό το καθή-
 κον. Έτσι περνούσε ο καιρός, ωστόσο στο κέντρο
 του ουρανού ανέβηκε ο λαμπρός του ήλιου δίσκος κι
 άρχισε να καίει η ζέστη· και τότε ξαφνικά θυελλώ-
 δης άνεμος αφού σήκωσε από το χώμα ανεμοστρόβι-
 λο, θεϊκό κακό, γεμίζει τον κάμπο, καταστρέφοντας
 όλα τα φύλλα και τα κλαδιά των δέντρων μες στην
 πεδιάδα και γέμισε κι ο απέραντος ουρανός· κι αφού
 κλείσαμε τα μάτια υπομέναμε τη θεομηνία. Κι όταν
 πέρασε το κακό αυτό, ύστερ' από ώρα, φάνηκε η κο-
 πέλα κι ακούστηκε να βγάξει σπαραχτική κραυγή πι-
 κραμένου πουλιού, όπως κάνει σαν δει την άδεια φω-
 λιά του ορφανή από τα μικρά του· έτσι κι αυτή μόλις
 βλέπει το νεκρό απογυμνωμένο (από τη σκόνη που
 'χε ρίξει επάνω του), λύθηκε σε γοερό θρήνο, κι άρ-
 χισε να ξεσπάει σε φοβερές κατάρες γι' αυτούς που
 είχαν κάνει αυτό. Κι αμέσως με τα χέρια της κουβα-
 λάει σκόνη ξερή και ραντίζει ολόγυρα το νεκρό με
 τριπλή σπονδή από σφυρήλατο χάλκινο κανάτι που
 σήκωσε ψηλά. Κι εμείς μόλις την είδαμε, ορμάμε κι
 όλοι μαζί την πιάνουμε αμέσως, χωρίς αυτή να ταρα-
 χτεί καθόλου, και τη ρωτούσαμε για τα προηγούμενα
 κι αυτά που τότε έκανε· και δεν αρνιόταν τίποτε,
 πράγμα που μ' έκανε μαζί να χαίρομαι και να πονά
 συνάμα· να γλιτώσει βέβαια κανείς από τις συμφορές
 είναι το πιο ευχάριστο, ενώ να σύρει όσους αγαπά
 στη δυστυχία είναι λυπηρό· όπως και να 'ναι στη φύ-
 ση μου είναι όλα να τα θεωρώ αυτά κατώτερα από τη
 δική μου σωτηρία.

KP. Σε σένα, σε σένα μιλώ που σκύβεις το κεφάλι κάτω,
 ομολογείς ή αρνείσαι ότι τα 'κανες αυτά;
 AN. Και ομολογώ ότι τα 'κανα και δεν το αρνιέμαι.
 KP. Εσύ μπορείς να πας όπου θέλεις ελεύθερος, απαλ-
 λαγμένος από τη βαριά κατηγορία· κι εσύ τώρα πες

- AN. ἤδη· τί δ' οὐκ ἔμελλον; ἐμφανῇ γὰρ ἦν.
 KP. καὶ δῆτ' ἐτόλμας τοῖσδ' ὑπερβαίνειν νόμους;
 AN. οὐ γάρ τί μοι Ζεὺς ἦν ὁ κηρύξας τάδε, 450
 οὐδ' ἡ ξύννοικος τῶν κάτω θεῶν Δίκη
 τοιούσδ' ἐν ἀνθρώποισιν ὥρισεν νόμους,
 οὐδὲ σθένειν τοσοῦτον ὥοιμην τὰ σὰ
 κηρύγμαθ' ὥστε ἄγραπτα κάσφαλῇ θεῶν 455
 νόμιμα δύνασθαι θνητὸν ὄνθ' ὑπερδραμεῖν.
 οὐ γάρ τι νῦν γε κἀχθές, ἀλλ' αἰεὶ ποτε
 ζῇ ταῦτα, κούδεις οἶδεν ἐξ ὅτου φάνη·
 τούτων ἐγὼ οὐκ ἔμελλον, ἀνδρὸς οὐδενὸς
 φρόνημα δείσας, ἐν θεοῖσι τὴν δίκην
 δώσειν· θανουμένη γὰρ ἐξήδη, τί δ' οὐ; 460
 κεῖ μὴ σὺ προυκήρυξας· εἰ δὲ τοῦ χρόνου
 πρόσθεν θανοῦμαι, κέρδος αὐτ' ἐγὼ λέγω·
 ὅστις γὰρ ἐν πολλοῖσιν ὥς ἐγὼ κακοῖς
 ζῇ, πῶς ὅδ' οὐχὶ κατθανὼν κέρδος φέρει;
 οὕτως ἔμοιγε τοῦδε τοῦ μόρου τυχεῖν 465
 παρ' οὐδὲν ἄλγος· ἀλλ' ἂν, εἰ τὸν ἐξ ἐμῆς
 μητρὸς θανόντ' ἄθαρπτον ἡνσχόμην νέκυν,
 κείνοις ἂν ἤλγουν· τοῖσδε δ' οὐκ ἀλγύνομαι.
 σοὶ δ' εἰ δοκῶ νῦν μῶρα δρῶσα τυγχάνειν,
 σχεδὸν τι μῶρω μωρίαν ὀφλισκάνω. 470
 XO. δηλοῖ τὸ γέννημ' ὥμὸν ἐξ ὧμοῦ πατρὸς
 τῆς παιδός, εἶκειν δ' οὐκ ἐπίσταται κακοῖς.
 KP. ἀλλ' ἴσθι τοι τὰ σκληρὰ ἄγαν φρονήματα
 πίπτειν μάλιστα, καὶ τὸν ἐγκρατέστατον

456 οὐ γάρ: οὐ μὴν Plut. Moral. 731C 457 ταῦτα: τοῦτο Arist. Rhet. I. 13
 458 ἐγὼ οὐκ edd.: ἐγ' οὐκ L, A: ἐγὼ γ' οὐκ R 460 ἐξήδην codd.: ἐξήδη Brunck
 462 πρόσθε L, A: πρόσθεν R αὐτ' codd.: αὐτ' edd. 467 ἡσχόμην L: ἡσχόμην R:
 ἡνσχόμην 471 γέννημ' L, R: φώνημ' A 473 σκληρὰ pr. σκληρὰ sec. 474 πί-
 πτει A, V

μου ὄχι με πολλά λόγια ἀλλὰ σύντομα, γνώριζες ὅτι
 εἶχε διακηρυχθεῖ να μην κάνει κανεῖς αὐτά;

[Ο φύλακας φεύγει]

- AN. Το γνώριζα· πῶς ἦταν δυνατό να μην το ξέρω; Αφού
 ἦταν σ' όλους γνωστό.
 KP. Και πάλι τόλμησες να παραβαίνεις αυτούς ἐδῶ τους
 νόμους;
 AN. Ναι· γιατί δεν ἦταν ο Δίας αὐτός που εἶχε κηρύξει σε
 μένα αὐτά, οὔτε ἡ Δίκη που κατοικεῖ μαζί με τους
 θεοὺς του κάτω κόσμου ὅρισε τέτοιους νόμους μέσα
 στους ἀνθρώπους οὔτε μπορούσα να φανταστώ ὅτι τα
 δικά σου κηρύγματα ἔχουν τόση δύναμη, ὥστε να
 μπορεῖς ἐσύ αν και θνητός να υπερνικήσεις τους
 ἀγραφους κι ατράνταχτους νόμους· των θεῶν! Γιατί
 δεν υπάρχουν αὐτά σήμερα μόνο και χτες ἀλλὰ αἰώ-
 νια ισχύουν, και κανεῖς δεν γνωρίζει ἀπὸ πότε φάνη-
 καν· κι οὔτε ἐγὼ εἶχα σκοπὸ ἀπὸ φόβο για τις διαθέ-
 σεις κανενὸς ἀνθρώπου να παραβῶ αὐτά και γι' αὐτό
 να βρῶ τιμωρία μπροστά στους θεοὺς· γιατί ἤξερα
 καλά ὅτι θα πεθάνω, πῶς ὄχι; Κι αν ἀκόμη ἐσύ δεν
 εἶχες τη διαταγὴ σου βγάλει· αν ὁμως εἶναι να πεθά-
 νω πριν ἀπὸ την ὥρα μου, κέρδος αὐτό ἐγὼ το ονο-
 μάζω· γιατί ὅποιος ζει σε δυστυχία μεγάλη, ὅπως
 ἐγὼ, πῶς δεν ἔχει αὐτὸς κέρδος σαν πεθάνει; Ἔτσι
 και για μένα τουλάχιστον να ἔχω αὐτὴ τη μοῖρα κα-
 θόλου δεν εἶναι λύπη· αν ανεχόμεν ὁμως τον ἀδελ-
 φό ἀπὸ την ἴδια μάνα γεννημένο να μένει ἀταφο πτώ-
 μα μετὰ το θάνατό του, για ἐκεῖνο θα λυπόμουν· γι'
 αὐτά ἐδῶ ὁμως δεν λυπούμαι. Κι αν ὁμως τώρα σου
 φαίνομαι ὅτι τυχαίνει να κάνω ἀνόητες πράξεις,
 ἴσως ἀπὸ ἓναν ἀνόητο κρίνομαι ἀνόητη.
 xo. Ο χαρακτήρας της κόρης δείχνει πῶς εἶναι σκληρὸς
 ἀπὸ σκληρό πατέρα και δεν ξέρει να υποχωρεῖ στις
 συμφορές.
 KP. Μάθε ὁμως ὅτι τα υπερβολικά ἀκαμπτα φρονήματα
 αὐτά συχνὰ ταπεινώνονται και μπορεῖς να δεις ὅτι το

σίδηρον ὀπτὸν ἐκ πυρὸς περισκελῇ 475
 θραυσθέντα καὶ ῥαγέντα πλείστ' ἂν εἰσίδοις·
 σμικρῷ χαλινῷ δ' οἶδα τοὺς θυμουμένους
 ἵππους καταρτυθέντας· οὐ γὰρ ἐκπέλει
 φρονεῖν μέγ' ὅστις δοῦλός ἐστι τῶν πέλας.
 αὕτη δ' ὑβρίζειν μὲν τότε' ἐξηπίστατο, 480
 νόμους ὑπερβαίνουσα τοὺς προκειμένους·
 ὕβρις δ', ἐπεὶ δέδρακεν, ἦδε δευτέρα,
 τούτοις ἐπαυχεῖν καὶ δεδρακυῖαν γελᾶν.
 ἦ νῦν ἐγὼ μὲν οὐκ ἀνὴρ, αὕτη δ' ἀνὴρ,
 εἰ ταῦτ' ἀνατὶ τῇδε κείσεται κράτη. 485
 ἀλλ' εἴτ' ἀδελφῆς εἴθ' ὁμαιμονεστέρα
 τοῦ παντὸς ἡμῖν Ζηνὸς ἐρκείου κυρεῖ,
 αὕτη τε χῆ' ζύναιμος οὐκ ἀλύξετον
 μόρου κακίστου· καὶ γὰρ οὖν κείνην ἴσον
 ἐπαιτιῶμαι τοῦδε βουλευῆσαι τάφου. 490
 καὶ νιν καλεῖτ'· ἔσω γὰρ εἶδον ἀρτίως
 λυσσῶσαν αὐτὴν οὐδ' ἐπήβολον φρενῶν.
 φιλεῖ δ' ὁ θυμὸς πρόσθεν ἡρῆσθαι κλοπευῶν
 τῶν μηδὲν ὀρθῶς ἐν σκότῳ τεχνωμένων·
 μισῶ γε μέντοι χῶταν ἐν κακοῖσί τις 495
 ἀλούς ἔπειτα τοῦτο καλλύνειν θέλη.
 AN. θέλεις τι μεῖζον ἢ κατακτεῖναι μ' ἐλών;
 KP. ἐγὼ μὲν οὐδὲν· τοῦτ' ἔχων ἅπαντ' ἔχω.
 AN. τί δῆτα μέλλεις; ὥς ἐμοὶ τῶν σῶν λόγων
 ἀρεστὸν οὐδέν, μὴδ' ἀρεσθεῖν ποτέ· 500
 οὕτω δὲ καὶ σοὶ τᾶμ' ἀφανδάνοντ' ἔφυ.
 καίτοι πύθεν κλέος γ' ἂν εὐκλεέστερον
 κατέσχον ἢ τὸν αὐτάδελφον ἐν τάφῳ
 τιθεῖσα; τούτοις τοῦτο πᾶσιν ἀνδάνειν
 λέγοιτ' ἂν, εἰ μὴ γλῶσσαν ἐγκλήῃ φόβος. 505
 ἀλλ' ἢ τυραννὶς πολλὰ τ' ἄλλ' εὐδαιμονεῖ
 καῖξεστιν αὐτῇ δρᾶν λέγειν θ' ἃ βούλεται.

485 κείσεται] κάκεισε A: πείσεται Semitelos 486 ὁμαιμονεστέρα (ισ) eraso
 ισ 494 ὀρθὸν Tournier 497 τί codd.: τι edd. 504 ἀνδάνει L,P,R: ἀνδάνειν A,V 505 ἐγκλείσει L,A,R (Eustath. 1391.64): ἐγκλήσει Laur. 31.10:
 ἐγκλήσει Schaefer 507 δρᾶν om. L, add. fortasse L⁸

σίδηρο το πιο γερό – πυρακτωμένο στη φωτιά ώστε να γίνει πολύ σκληρό– ραγίζει και σπάει τις πιο πολλές φορές· και ξέρω ότι τα ατίθασα άλογα δαμάζονται με μικρό χαλινάρι· γιατί δεν μπορεί να επαιρεται ένας που είναι δούλος των άλλων. Αυτή ήξερε πολύ καλά να αυθαδιάζει όταν παρέβαινε τους θεσπισμένους νόμους· κι αυτό είναι αυθάδεια δεύτερη, αφού έχει κάνει (την παράβαση), να καυχιέται γι' αυτό και να χλευάζει με το κατόρθωμά της. Αλήθεια, τώρα εγώ άντρας δεν είμαι, αυτή θα είναι άντρας, αν αυτή η νίκη της θα μείνει στο ενεργητικό της ατιμώρητη. Όμως ας είναι της αδελφής μου κόρη, ας είναι η πιο στενή συγγενής απ' όλο το συγγενικό κύκλο που προστατεύει ο Έρκειος Δίας, η ίδια αυτή και η αδελφή της δεν θα γλιτώσουν το θάνατο τον πιο κακό· γιατί κι εκείνη κατηγορώ ότι έχει το ίδιο μερίδιο (ευθύνης) στη διενέργεια αυτής της ταφής. Καλέστε την· αλήθεια, πριν από λίγο την είδα μέσα να κάνει σαν λυσσασμένη και να μην μπορεί να ελέγξει το λογικό της. Συνήθως η ψυχή αυτών, που τίποτε καλό δεν σχεδιάζουν στα κρυφά, προδίδεται πριν από την πράξη, σαν δράστης που ξεφεύγει· δεν χωνεύω όμως όταν, αφού πιαστεί κανείς να κάνει το κακό, ύστερα θέλει να το παρουσιάζει για ωραίο έργο.

AN. Θέλεις να κάνεις τίποτε χειρότερο από το να με πιάσεις και να με σκοτώσεις;

KP. Εγώ τουλάχιστον τίποτε· αφού έχω αυτό, όλα τα 'χω.

AN. Γιατί λοιπόν αργείς; Γιατί απ' τα λόγια σου τίποτε δεν μ' ευχαριστεί, και μακάρι ποτέ να μη μ' ευχαριστεί· το ίδιο και σε σένα τα δικά μου λόγια είναι φυσικό να σου είναι δυσάρεστα· κι όμως από πού θα κέρδιζα ευγενέστερη φήμη παρά θάβοντας τον αδελφό μου; Αυτό θα ομολογούσαν όλοι αυτοί εδώ ότι αυτό τους είναι αρεστό, αν ο φόβος δεν έδενε τη γλώσσα τους. Μα οι τύραννοι κι άλλα πολλά καλά έχουν και τους είναι δυνατό να κάνουν και να λένε ό,τι θέλουν.

- KP. σὺ τοῦτο μούνη τῶνδε Καδμείων ὄρᾳς.
 AN. ὀρῶσι χούτοι, σοὶ δ' ὑπίλλουσι στόμα.
 KP. σὺ δ' οὐκ ἐπαιδῇ, τῶνδε χωρὶς εἰ φρονεῖς; 510
 AN. οὐδὲν γὰρ αἰσχροὺν τοὺς ὁμοσπλάγχχνους σέβειν.
 KP. οὐκουν ὅμαιμος χῶ καταντίον θανῶν;
 AN. ὅμαιμος ἐκ μιᾶς τε καὶ ταύτοῦ πατρός.
 KP. πῶς δῆτ' ἐκείνῳ δυσσεβῇ τιμᾶς χάριν;
 AN. οὐ μαρτυρήσει ταῦθ' ὁ κατθανῶν νέκυς. 515
 KP. εἴ τοί σφε τιμᾶς ἐξ ἴσου τῶ δυσσεβεῖ.
 AN. οὐ γάρ τι δοῦλος, ἀλλ' ἀδελφὸς ὦλετο.
 KP. πορθῶν γε τήνδε γῆν· ὁ δ' ἀντιστάς ὑπερ.
 AN. ὅμως ὅ γ' "Αἰδης τοὺς νόμους ἴσους ποθεῖ.
 KP. ἀλλ' οὐχ ὁ χρηστός τῶ κακῷ λαχεῖν ἴσος. 520
 AN. τίς οἶδεν, εἰ κάτω 'στιν εὐαγῇ τάδε;
 KP. οὔτοι ποθ' οὐχθρὸς, οὐδ' ὅταν θάνῃ, φίλος.
 AN. οὔτοι συνέχθειν, ἀλλὰ συμφιλεῖν ἔφυν.
 KP. κάτω νυν ἐλθοῦς, εἰ φιλητέον, φίλει
 κείνους· ἐμοῦ δὲ ζῶντος οὐκ ἄρξει γυνή. 525
 XO. καὶ μὴν πρὸ πυλῶν ἦδ' Ἰσμήνη,
 φιλάδελφα κάτω δάκρυ' εἰβομένη,
 νεφέλῃ δ' ὀφρύων ὑπερ αἵματόεν
 ῥέθος αἰσχύνει,
 τέγγουσ' εὐῶπα παρειάν. 530

516 τοῖς σφε L: τί σφε A,R: τοί σφε ed. Aldina (1502) 518 δὲ L,R: γε A
 519 τούτους codd.: (τοὺς νόμους ἴσους L²) 521 κάτω 'στιν codd. (κάτωθεν L²)
 525 ἄρξει] ei ex η ut videtur, factum.

- KP. Εσύ μόνη απ' όλους τους Καδμείους αυτούς εδώ αυτό το βλέπεις έτσι.
 AN. Κι αυτοί το βλέπουν, για χάρη σου όμως κλείνουν το στόμα.
 KP. Δεν ντρέπεσαι λοιπόν εσύ που σκέφτεσαι διαφορετικά απ' αυτούς εδώ;
 AN. Μα καμιά ντροπή δεν είναι να τιμάς αδελφούς από τα ίδια σπλάχνα.
 KP. Αδελφός από το ίδιο αίμα δεν ήταν κι αυτός που σκοτώθηκε στην άλλη πλευρά;
 AN. Από το ίδιο αίμα ήταν, από μια μάνα και τον ίδιο πατέρα.
 KP. Πώς τότε προσφέρεις τιμές (στον Πολυνείκη) που είναναι ασέβεια για κείνον (τον Ετεοκλή);
 AN. Δεν θα συμφωνήσει με αυτά ο σκοτωμένος.
 KP. (Και βέβαια δεν θα συμφωνήσει), αν τιμάς αυτόν τον ίδιο με τον ασεβή.
 AN. (Ναι, τον τιμώ), γιατί διόλου δεν σκοτώθηκε σαν δούλος αλλά σαν αδελφός.
 KP. (Σκοτώθηκε) προσπαθώντας να εκπορθήσει αυτήν εδώ τη χώρα· ενώ ο άλλος υπερασπιζοντάς την.
 AN. Ο 'Αδης όμως έχει την αξίωση οι νόμοι (της ταφής) να είναι ίσοι για όλους.
 KP. Μα ο καλός δεν είναι στην ίδια μοίρα με τον κακό, για να 'χει τιμές ίδιες.
 AN. Ποιος ξέρει αν αυτά (αυτές οι διακρίσεις) είναι δίκαια στον κάτω κόσμο;
 KP. Ποτέ στ' αλήθεια ο εχθρός δεν είναι φίλος, ούτε και σαν πεθαίνει.
 AN. Δεν γεννήθηκα για να μισώ μαζί με άλλους, αλλά για να αγαπώ μαζί τους.
 KP. Αν πρέπει λοιπόν ν' αγαπάς, αγάπα εκείνους σαν πας στον κάτω κόσμο· όσο όμως εγώ ζω, γυναίκα δεν θα κυβερνήσει.

[Η Ισμήνη εμφανίζεται]

- XO. Μα να η Ισμήνη μπροστά στις πύλες χύνοντας δάκρυα για αγάπη αδελφική κι ένα σύννεφο πάνω από

- KP. σὺ δ', ἥ κατ' οἴκους ὥς ἔχιδν' ὑφειμένη
λήθουσά μ' ἐξέπινες, οὐδ' ἐμάνθανον
τρέφων δὺ' ἅτα κάπαναστάσεις θρόνων,
φέρ', εἰπέ δὴ μοι, καὶ σὺ τοῦδε τοῦ τάφου
φήσεις μετασχεῖν ἢ ἔξομῃ τὸ μὴ εἰδέναι; 535
- ΙΣ. δέδρακα τοῦργον, εἵπερ ἦδ' ὁμορροθεῖ,
καὶ ξυμμετίσχω καὶ φέρω τῆς αἰτίας.
- ΑΝ. ἀλλ' οὐκ ἐάσει τοῦτό γ' ἡ δίκη σ', ἐπεὶ
οὔτ' ἠθέλησας οὔτ' ἐγὼ κοινωσάμην.
- ΙΣ. ἀλλ' ἐν κακοῖς τοῖς σοῖσιν οὐκ αἰσχύνομαι
ξύμπλουν ἐμαυτὴν τοῦ πάθους ποιουμένη. 540
- ΑΝ. ὦν τοῦργον Ἀιδης χοὶ κάτω ξυνίστορες·
λόγοις δ' ἐγὼ φιλοῦσαν οὐ στέργω φίλην.
- ΙΣ. μήτοι, κασιγνήτη, μ' ἀτιμάσης τὸ μὴ οὐ
θανεῖν τε σὺν σοὶ τὸν θανόντα θ' ἀγνίσαι. 545
- ΑΝ. μή μοι θάνης σὺ κοινά, μηδ' ἄ μὴ ἴθιγες
ποιοῦ σεαυτῆς ἀρκέσω θνήσκουσ' ἐγώ.
- ΙΣ. καὶ τίς βίος μοι σοῦ λελειμμένη φίλος;
- ΑΝ. Κρέοντ' ἐρώτα· τοῦδε γὰρ σὺ κηδεμών.
- ΙΣ. τί ταῦτ' ἀνιᾶς μ', οὐδὲν ὠφελουμένη;
- ΑΝ. ἀλγοῦσα μὲν δῆτ', εἰ γέλωτ' ἐν σοὶ γελῶ. 550
- ΙΣ. τί δῆτ' ἂν ἀλλὰ νῦν σ' ἔτ' ὠφελοῖμ' ἐγώ;
- ΑΝ. σῶσον σεαυτήν· οὐ φθονῶ σ' ὑπεκφυγεῖν.
- ΙΣ. οἴμοι τάλαινα, κάμπλάκω τοῦ σοῦ μόρου;
- ΑΝ. σὺ μὲν γὰρ εἴλου ζῆν, ἐγὼ δὲ κατθανεῖν. 555
- ΙΣ. ἀλλ' οὐκ ἐπ' ἀρρήτοις γε τοῖς ἐμοῖς λόγοις.
- ΑΝ. καλῶς σὺ μὲν τοῖς, τοῖς δ' ἐγὼ δόκουν φρονεῖν.

546 μὴ δ' L,R: μὴθ' A: μὴδ' edd. 551 γελῶτ' L,R: γέλωτ' A: γελῶ γ'
Heath 552 σ' ἔτ] σὲ τ' 557 σε μέντου τοῖσδ' Semitelos. 563 οὐ γὰρ
ποτ'] ἀλλ' οὐ γὰρ Plut. Phoc. I. Moral.

- τα φρύδια της ασχημαίνει το αναμμένο πρόσωπό της, υγραίνοντας με δάκρυα το όμορφο μάγουλό της.
- KP. Εσύ, που στο σπίτι μου μέσα σαν οχιά ζαρωμένη κρυφά μου έπινες το αίμα, και δεν καταλάβαινα ότι έτρεφα δυο καταστροφές και δυο επαναστάτριες εναντίον του θρόνου μου, εμπρός λοιπόν πες μου, θα ομολογήσεις κι εσύ ότι πήρες μέρος σε τούτη την ταφή ή θα ορκιστείς πως δεν ξέρεις τίποτα;
- ΙΣ. Το έχω κάνει αυτό, αν βέβαια και τούτη συμφωνεί· και πήρα μέρος και μοιράζομαι το βάρος της κατηγορίας.
- ΑΝ. Μα η δικαιοσύνη δεν θα σου το επιτρέψει αλήθεια αυτό, γιατί ούτε και θέλησες κι ούτε κι εγώ σε άφησα να πάρεις μέρος.
- ΙΣ. Μα μέσα στις συμφορές σου δεν ντρέπομαι να κάνω τον εαυτό μου συμμετοχο στο πάθημά σου (να περάσω τη θάλασσα της συμφοράς στο πλευρό σου).
- ΑΝ. Ο Άδης κι όσοι στον κάτω κόσμο κατοικούν είναι μάρτυρες ποιων είναι το έργο αυτό· κι εγώ όποια αγαπάει με λόγια δεν τη θέλω για φίλη μου.
- ΙΣ. Αδελφή, μη μου αρνηθείς αλήθεια την τιμή μαζί σου να πεθάνω και να θάψω με τις τιμές το νεκρό.
- ΑΝ. Να μην πεθάνεις μαζί μου κι ούτε να κάνεις δικά σου αυτά που δεν άγγιξες· αρκετό θα είναι να πεθάνω εγώ.
- ΙΣ. Και τι τη θέλω τη ζωή αν σε χάσω;
- ΑΝ. Τον Κρέοντα ρώτα· γιατί γι' αυτόν εδώ νοιάζεσαι συ.
- ΙΣ. Γιατί με πικραίνεις μ' αυτά χωρίς κανένα κέρδος;
- ΑΝ. Με πόνο αλήθεια το κάνω αυτό, αν σε περιγελώ.
- ΙΣ. Σε τι λοιπόν, τουλάχιστον τώρα, μπορώ να σου σταθώ ωφέλιμη;
- ΑΝ. Σώσε τον εαυτό σου· φθόνο δεν έχω ώστε να σ' αρνηθώ (το δικαίωμα) ν' αποφύγεις το θάνατο.
- ΙΣ. Αλίμονό μου η δύστυχη, και να μείνω έξω από τη δική σου μοίρα;
- ΑΝ. Ναι, γιατί εσύ προτίμησες, εγώ όμως να πεθάνω.

- ΙΣ. καὶ μὴν ἴση νῶν ἐστὶν ἡ ἔξαμαρτία.
 ΑΝ. θάρσει· σὺ μὲν ζῆς, ἡ δ' ἐμὴ ψυχὴ πάλαι
 τέθνηκεν, ὥστε τοῖς θανοῦσιν ὠφελεῖν. 560
 ΚΡ. τὼ παῖδε φημὶ τῷδε τὴν μὲν ἀρτίως
 ἄνουν πεφάνθαι, τὴν δ' ἀφ' οὗ τὰ πρῶτ' ἔφυ.
 ΙΣ. οὐ γὰρ ποτ', ὦναξ, οὐδ' ὅς ἂν βλάβστη μένει
 νοῦς τοῖς κακῶς πράσσουσιν, ἀλλ' ἐξίσταται.
 ΚΡ. σοὶ γοῦν, ὅθ' εἴλου σὺν κακοῖς πράσσειν κακά. 565
 ΙΣ. τί γὰρ μόνη μοι τῇσδ' ἄτερ βιώσιμον;
 ΚΡ. ἀλλ' ἥδε μέντοι μὴ λέγ'. οὐ γὰρ ἔστ' ἔτι.
 ΙΣ. ἀλλὰ κτενεῖς νυμφεῖα τοῦ σαυτοῦ τέκνου;
 ΚΡ. ἀρώσιμοι γὰρ χᾶτέρων εἰσὶν γύαι.
 ΙΣ. οὐχ ὥς γ' ἐκείνῳ τῇδ' ἔτ' ἦν ἡρμοσμένα. 570
 ΚΡ. κακὰς ἐγὼ γυναῖκας υἱέσι στυγῶ.
 ΙΣ. ὦ φίλταθ' Αἴμον, ὥς σ' ἀτιμάζει πατήρ.
 ΚΡ. ἄγαν γε λυπεῖς καὶ σὺ καὶ τὸ σὸν λέχος.
 ΧΟ. ἦ γὰρ στερήσεις τῇσδε τὸν σαυτοῦ γόνον;
 ΚΡ. "Αἰδης ὁ παύσων τούσδε τοὺς γάμους ἔφυ. 575
 ΧΟ. δεδογμέν', ὥς ἔοικε, τήνδε κατθανεῖν.
 ΚΡ. καὶ σοὶ γε κάμοι' μὴ τριβάς ἔτ', ἀλλὰ νιν
 κομίζετ' εἴσω, δμῶες, ἐκδέτους χρῆ
 γυναῖκας εἶναι τάσδε μὴδ' ἀνειμένας·
 φεύγουσι γάρ τοι χοῖ θρασεῖς, ὅταν πέλας 580
 ἦδῃ τὸν "Αἰδην εἰσορῶσι τοῦ βίου.
 ΧΟ. εὐδαίμονες οἷσι κακῶν ἄγευστος αἰών. στροφή α'
 οἷς γὰρ ἂν σεισθῇ θεόθεν δόμος, ἄτας
 οὐδὲν ἐλλείπει γενεᾶς ἐπὶ πληθὸς ἔρπον. 585
 ὅμοιον ὥστε ποντίαις
 οἶδμα δυσπνόοις ὅταν
 Θρησσησιν ἔρεβος ὕφαλον ἐπιδράμη πνοαῖς,
 κυλίνδει βυσσόθεν κελαινὰν 590
 θῖνα καὶ δυσάνεμοι
 στῆνῳ βρέμουσιν ἀντιπλῆγες ἀκταί.

572 eum verum Antigonaē tribuit ed. Aldina 578 ἐκδέτους δὲ Bruhn:
 ἐκδέτας δὲ Engelmann: ἐκ δὲ τοῦδε L⁵, R, A 586 ποντίαις L³, L⁶: ποντίαις
 L⁴, P, R, A 591 δυσάνεμον codd.: δυσάνεμοι Hartung, Bergk 592 βρέμουςι
 δ': βρέμουσιν Jacobs

- ΙΣ. Όχι όμως και χωρίς να σου εξηγήσω τους λόγους μου.
 ΑΝ. Στα μάτια αυτών εδώ εσύ φαινόσουν ότι σκέφτεσαι σωστά, ενώ εγώ φαινόμουν ότι σκέφτομαι σωστά στα μάτια των άλλων (του Άδη και των νεκρών).
 ΙΣ. Κι έτσι όμως το φταίξιμό μας είναι κοινό και ίσο και για τις δυο μας.
 ΑΝ. Έχε θάρρος· εσύ ζεις, η δική μου όμως ψυχή από καιρό έχει πεθάνει, έτσι που να είμαι ωφέλιμη στους νεκρούς.
 ΚΡ. Αυτές οι δυο κόρες λέω, η μια τώρα δα αποδείχτηκε ότι είναι ανόητη και η άλλη από την ώρα που γεννήθηκε.
 ΙΣ. Ναι, βασιλιά, γιατί ποτέ δεν μένει ούτε και η φρόνηση που έχουμε από τη φύση μας σε όσους δυστυχούν, μα απ' τη θέση του σαλεύει.
 ΚΡ. Εσένα, όπως κι αν έχει το πράγμα, σου σάλεψε, απ' τη στιγμή που διάλεξες να κάνεις με τους κακούς παράνομα έργα.
 ΙΣ. Και πώς μπορώ να ζήσω μόνη χωρίς αυτήν εδώ;
 ΚΡ. Ωστόσο μη λες «αυτή εδώ»· γιατί δεν υπάρχει πια.
 ΙΣ. Θα σκοτώσεις λοιπόν τη μνηστή του γιου σου;
 ΚΡ. Κι άλλων υπάρχουν χωράφια για όργωμα.
 ΙΣ. Όμως ο γάμος (με άλλη) δεν θα 'ναι ταιριαστός, όπως ανάμεσα σ' εκείνον και σ' αυτήν.
 ΚΡ. Εγώ μισώ γυναίκες κακές για τα παιδιά μου.
 ΙΣ. Αίμων πολυαγαπημένε, πόσο σε προσβάλλει ο πατέρας σου!
 ΚΡ. Πολύ στ' αλήθεια με σκοτίζεις κι εσύ κι ο γάμος που κάθεσαι και μου λες.
 ΧΟ. Πράγματι θα χωρίσεις το σπλάγχνο σου απ' αυτήν εδώ;
 ΚΡ. Ο Άδης είναι αυτός που θα διαλύσει το γάμο αυτόν.
 ΧΟ. Έχει αποφασιστεί, καθώς φαίνεται, να πεθάνει τούτη δω.
 ΚΡ. Κι από σένα βέβαια κι από μένα έχει αποφασιστεί· μη χάνετε πια καιρό αλλά φέρτε τες μέσα, δούλοι, κι

ἀρχαῖα τὰ Λαβδακιδᾶν οἴκων ὀρῶμαι αντιστρ. α'
 πῆματα φθιμένων ἐπὶ πῆμασι πίπτοντ', 595
 οὐδ' ἀπαλλάσσει γενεᾶν γένος, ἀλλ' ἐρείπει
 θεῶν τις, οὐδ' ἔχει λύσιν·
 νῦν γὰρ ἐσχάτας ὑπὲρ
 ῥίζας ἐτέτατο φάος ἐν Οἰδίπου δόμοις. 600
 κατ' αὖ νιν φοινία θεῶν τῶν
 νερτέρων ἀμᾶ κοπίς
 λόγου τ' ἄνοια καὶ φρενῶν Ἑρινύς.
 τεάν, Ζεῦ, δύνασιν τίς ἀν- στροφή β'
 δρῶν ὑπερβασία κατὰσχοι, 605
 τὰν οὔθ' ὕπνος αἰρεῖ ποθ' ὁ παντογῆρως
 οὔτ' ἀκάματοι θεῶν
 μῆνες, ἀγῆρως δὲ χρόνῳ δυνάστας
 κατέχεις Ὀλύμπου μαρμαρόεσσαν αἴγλαν. 610
 τὸ τ' ἔπειτα καὶ τὸ μέλλον
 καὶ τὸ πρὶν ἐπαρκέσει
 νόμος ὅδ'· οὐδὲν ἔρπει
 θνατῶν βίοςτος πάμπολύ γ' ἐκτὸς ἄτας.
 ἃ γὰρ δὴ πολὺπλαγκτος ἔλ- αντιστρ. β'
 πὶς πολλοῖς μὲν ὄνασις ἀνδρῶν, 615
 πολλοῖς δ' ἀπάτα κουφονόων ἐρώτων·
 εἰδότες δ' οὐδὲν ἔρπει,
 πρὶν πυρὶ θερμῷ πόδα τις προσάυση.
 σοφίᾳ γὰρ ἔκ του κλεινὸν ἔπος πέφανται. 620
 τὸ κακὸν δοκεῖν ποτ' ἐσθλὸν

606 παντογῆρως L,R: πανταγῆρως A: παντοθήρας Bamberger: πάντ' ἀγρώσ-
 σων Semitelos: πάντ' ἀγρεύων Jebb: πάντα κηλῶν Gleditsch, Dain 616 ὄνησις
 codd.: ὄνασις Brunck 619 προσάυση L 621 πέφανται L (v eraso)

από δω κι εμπρός πρέπει οι γυναίκες αυτές να μην εί-
 ναι ελεύθερες· γιατί ζητούν βέβαια να ξεφύγουν κι οι
 τολμηροί όταν βλέπουν πια το χάρο να 'ναι κοντά
 στη ζωή τους.

[Η Αντιγόνη και η Ισμήνη οδηγούνται μέσα στο παλάτι]

χο. Καλότυχοι όσοι στη ζωή τους θάσανα δεν έχου-
 νευθεί. Γιατί σ' εκείνους που από οργή θεού σειστεί
 το σπίτι, συμφορά καμιά δεν λείπει που να μην πέ-
 φτει στις περισσότερες γενιές τους. Όμοια καθώς
 όταν κύμα ορμάει φουσκωμένο απ' τις μανιασμένες
 Θρακικές πνοές στη σκοτεινή πάνω την άβυσσο,
 αναταράζει απ' το θυθό τη μαύρη και ανεμοδαρμένη
 αμμουδιά, και από το χτύπο αντιβροντούν και τρί-
 ζουν τ' ακρογιάλια.

Από παλιούς βλέπω καιρούς τις συμφορές του γέ-
 νους των Λαβδακιδῶν να πέφτουν επάνω σ' άλλες
 συμφορές εκείνων που έχουν πεθάνει. Κι ούτε καμιά
 δεν γλιτώνει γενιά την άλλη γενιά τους, αλλά κά-
 ποιος από τους θεούς τις γκρεμίζει κι ούτε φέρνει τέ-
 λος. Και τώρα το φως που φάνηκε στο σπίτι του Οι-
 δίποδα, το θερίζει των θεῶν του κάτω κόσμου, το
 ακονισμένο φονικό σπαθί και τ' ανοήτα λόγια και η
 Ερινύα που σαλεύει το μυαλό.

Τη δική σου δύναμη, Δία, ποια ανθρώπινη έπαρση
 θα μπορούσε να σταματήσει, που μήτε ο ύπνος ο πα-
 ντοδαμαστής την καταβάλλει μήτε κι οι μήνες που
 τρέχουν ακατάπαυστα; Αγέραςτος από το χρόνο βα-
 σιλεύεις σαν αφέντης, στο αχτινοβόλο φέγγος του
 Ολύμπου. Και πριν και τώρα κι ύστερα θα μένει αυ-
 τός ο νόμος: ποτέ να μην περνά η ζωή των θνητῶν με
 πολλή ευτυχία και χωρίς συμφορά.

Γιατί ωφελεί πολλούς θνητούς η αβέβαιη ελπίδα, αλ-
 λά και πολλούς τους ξεπλανά με κούφιους πόθους.
 Έρχεται στον ανήξερο, ώσπου το πόδι του να ζεμα-
 τήσει στην πυρωμένη τη φωτιά. Γιατί σοφά έχει πει
 κάποιος ένα λόγο ξακουστό: το κακό φαίνεται πως
 είναι κάποτε καλό σ' εκείνον που το νου του ο θεός

τῷδ' ἔμμεν, ὅτω φρένας
θεὸς ἄρχει πρὸς ἅπαν·
πράσσει δ' ὀλιγοστὸν χρόνον ἐκτὸς ἄτας.

625

ὅδε μὴν Αἴμων, παίδων τῶν σῶν
νέατον γέννημ'· ἄρ' ἀχνύμενος
[τῆς μελλογάμου νύμφης]
τάλιδος ἦκει μόνον Ἀντιγόνης,
ἀπάτας λεχέων ὑπεραλγῶν;

630

KP. τάχ' εἰσόμεσθα μάντεων ὑπέρτερον.
ὦ παῖ, τελείαν ψῆφον ἄρα μὴ κλύων
τῆς μελλονύμφου πατρὶ λυσσαίνων πάρει;
ἦ σοὶ μὲν ἡμεῖς πανταχῇ δρῶντες φίλοι;

ΑΙΜΩΝ

πάτερ, σὸς εἰμι, καὶ σύ μοι γνώμας ἔχων
χρηστάς ἀπορβοῖς, αἷς ἔγωγ' ἐφέψομαι·
ἐμοὶ γὰρ οὐδεὶς ἀξιῶσεται γάμος
μεῖζων φέρεσθαι σοῦ καλῶς ἡγουμένου.

635

KP. οὐτῶ γάρ, ὦ παῖ, χρὴ διὰ στέρνων ἔχειν,
γνώμης πατρώας πάντ' ὀπισθεν ἐστάναι.
τούτου γὰρ οὐνεκ' ἄνδρες εὐχονται γονᾶς
κατηκόους φύσαντες ἐν δόμοις ἔχειν,
ὥς καὶ τὸν ἐχθρὸν ἀνταμύνωνται κακοῖς

640

καὶ τὸν φίλον τιμῶσιν ἐξ ἴσου πατρί·
ὅστις δ' ἀνωφέλητα φυτεύει τέκνα,
τί τόνδ' ἂν εἴποις ἄλλο πλὴν αὐτῷ πόνους.
φῦσαι, πολὺν δὲ τοῖσιν ἐχθροῖσιν γέλων;
μὴ νῦν ποτ', ὦ παῖ, τάς φρένας γ' ὑφ' ἡδονῆς
γυναικὸς οὐνεκ' ἐκβάλλης, εἰδῶς ὅτι
ψυχρὸν παραγκάλισμα τοῦτο γίγνεται,
γυνὴ κακῇ ζύνευνος ἐν δόμοις· τί γὰρ
γένοιτ' ἂν ἔλκος μεῖζον ἢ φίλος κακός;
ἀλλὰ πτύσας ὥσει τε δυσμενῇ μέθεος

645

650

643 ἀνταμύνονται L: ἀνταμάνονται R: ἀνταμύνονται A 645 φυτεύει codd.:
φυτῖναι Brunck 646 πόνους: γρ. πέδας L² 648 νῦν ποτ' L, R: τοί νυν A: νύν
ποτ' P γ' add. Triclinius 653 ὥσει τε δυσμενῇ codd.: εἰς ὧπα, δυσμενεῖ
Semitelos

σαλεύει θέλοντας να τον καταστρέψει· κι έτσι πολύ
λίγο χρόνο θα περάσει χωρίς κακό να πάθει.

[Ο Αἴμων μπαίνει στη σκηνή από τη δεξιά πόρτα]

Μα να, ο Αἴμων, απ' τα παιδιά του το στερνὸ βλα-
στάρι· ἐρχεται τάχα πικραμένος για το θάνατο της
Αντιγόνης, που ἐμελλε να κάνει σύζυγό του – πονε-
μένος βαθιά για τη ματαιώση του γάμου του;

KP. Γρήγορα θα μάθουμε κι από μάντεις καλύτερα. Για
μου, ἐρχεσαι ἀραγε οργισμένος για τον πατέρα σου,
που ἀκουσες για τη μνηστή σου την οριστική μου
ἀπόφαση; Ἡ εμεῖς οπωσδήποτε εἴμαστε ἀγαπητοὶ σε
σένα, με οποιoδήποτε τρόπο κι αν ενεργοῦμε;

ΑΙΜΩΝ

Πατέρα, δικός σου εἶμαι κι ἐσύ στον ἴσιο δρόμο εἶθε
να με οδηγεῖς με τις καλές σου συμβουλές, που ἐγὼ
βέβαια θ' ἀκολουθήσω· γιατί ἀπὸ μένα κανένας γά-
μος ἀξιος δεν θα κριθεῖ τόσο, ὥστε να τον ἔχω ἀνώ-
τερο ἀπὸ τη δική σου συνετὴ καθοδήγηση.

KP. Ναι, παιδί μου, γιατί ἐτσι πρέπει να φρονεῖ και να
νιώθει κανεῖς – ν' ἀκολουθεῖ σ' ὅλα τη γνώμη του
πατέρα του. Γι' αὐτό κι οἱ ἄνθρωποι εὐχονται ἀφού
γεννήσουν υπάκουα παιδιά σπίτια τους να τα ἔχουν,
για να ἐκδικοῦνται τον ἐχθρό με το ἴδιο κακό και να
τιμούν το φίλο ἐξίσου ὅπως ο πατέρας· ὅποιος ὁμως
γεννᾷ ἀχρηστα παιδιά, τι ἄλλο να πεις μπορεῖς ὅτι
γέννησε αὐτός παρὰ θάσανα για τον εαυτό του κι
αφορμὴ για γέλια στους ἐχθρούς; Ποτέ λοιπὸν μη
διώξεις, γιε μου, αὐτές τις σκέψεις ἀπὸ τον πόθο για
μια γυναῖκα, ξέροντας τούτο, ὅτι κακὴ σύζυγος μέσα
στο σπίτι εἶναι παγερό ἀγκάλισμα· γιατί τι πράγμα
μεγαλύτερη πληγὴ μπορεῖ να γίνει απ' ὅ,τι ο φίλος ο
κακός; Αφού λοιπὸν την περιφρονήσεις σαν ἐχθρό,
ἀφησε αὐτὴν την κόρη να πάει να βρεῖ στον Ἀδὴ
σύζυγο. Γιατί αὐτὴ μόνη απ' ὅλη την πόλη την ἐπία-
σα φανερά να παραβαίνει τη διαταγὴ μου και τον

τὴν παῖδ' ἐν "Αἰδου τήνδε νυμφεύειν τινί.
 ἐπεὶ γὰρ αὐτὴν εἶλον ἐμφανῶς ἐγὼ 655
 πόλεως ἀπιστήσασαν ἐκ πάσης μόνην,
 ψευδῇ γ' ἐμαυτὸν οὐ καταστήσω πόλει,
 ἀλλὰ κτενῶ. πρὸς ταῦτ' ἐφυμνείτω Δία
 ξύναμιμον· εἰ γὰρ δὴ τὰ γ' ἐγγενῇ φύσει 660
 ἄκοσμα θρέψω, κάρτα τοὺς ἔξω γένους.
 ἐν τοῖς γὰρ οἰκείοισιν ὅστις ἔστ' ἀνὴρ
 χρηστός, φανεῖται κὰν πόλει δίκαιος ὢν.
 ὅστις δ' ὑπερβὰς ἢ νόμους βιάζεται
 ἢ τοῦπιτάσσειν τοῖς κρατοῦσιν ἐννοεῖ,
 οὐκ ἔστ' ἐπαίνου τοῦτον ἐξ ἐμοῦ τυχεῖν. 665
 ἀλλ' ὃν πόλις στήσειε, τοῦδε χρὴ κλύειν
 καὶ σμικρὰ καὶ δίκαια καὶ τάναντία.
 καὶ τοῦτον ἂν τὸν ἄνδρα θαρσοίην ἐγὼ
 καλῶς μὲν ἄρχειν, εὖ δ' ἂν ἄρχεσθαι θέλιν,
 δορὸς τ' ἂν ἐν χειμῶνι προστεταγμένον 670
 μένειν δίκαιον ἀγαθὸν παραστάτην.
 ἀναρχίας δὲ μεῖζον οὐκ ἔστιν κακόν·
 αὕτη πόλεις ἔλλυσιν, ἥδ' ἀναστάτους
 οἴκους τίθῃσιν, ἥδε συμμάχου δορὸς
 τροπὰς καταρρήγγουσι· τῶν δ' ὀρθομένων 675
 σώζει τὰ πολλὰ σώμαθ' ἢ πειθαρχία.
 οὕτως ἀμυντέ' ἐστὶ τοῖς κοσμουμένοις,
 κοῦτοι γυναικὸς οὐδαμῶς ἡσσητέα·
 κρεῖσσον γάρ, εἴπερ δεῖ, πρὸς ἀνδρὸς ἐκπεσεῖν,
 κοῦκ ἂν γυναικῶν ἥσσονες καλοῖμεθ' ἂν. 680
 ΧΟ. ἡμῖν μὲν, εἰ μὴ τῷ χρόνῳ κεκλόμεθα,
 λέγειν φρονούντως ὢν λέγεις δοκεῖς πέρι.

εαυτό μου ψεύτη δεν θα τον βγάλω στην πόλη, αλλά
 θα τη θανατώσω. Γι' αυτά ας ζητάει με παρακλήσεις
 τη βοήθεια του Δία του προστάτη της συγγένειας·
 γιατί αν βέβαια αναθρέψω τους φυσικούς συγγενείς
 μου ώστε να είναι απείθαρχοι, τότε θα είμαι υπο-
 χρεωμένος ν' ανέχομαι πολύ πιο ανυπάκουους τους
 ξένους. Γιατί όποιος ανάμεσα στους δικούς του είναι
 άνθρωπος καλός κι ανάμεσα στους πολίτες θα φανεί
 ότι είναι δίκαιος. Όποιος όμως αυθαιρετώντας ή πα-
 ραβαίνει τους νόμους ή εννοεί να επιβάλλεται σ' αυ-
 τούς που είναι στην εξουσία, δεν είναι δυνατόν αυ-
 τός ν' ακούσει έπαινο από μένα. Όποιοι όμως η πό-
 λη άρχοντα βγάλει, σ' αυτόν πρέπει να υπακούνε
 όλοι και στα μικρά και στα δίκαια και στα αντίθετά
 τους. Κι αυτός ο άνδρας μπορώ να πιστέψω εγώ ότι
 θα ήθελε σωστά να κυβερνά, με προθυμία να πειθαρχεί
 και πως θα 'μενε στη θύελλα της μάχης πιστός
 και γενναίος σύντροφος. Από την αναρχία όμως κα-
 κό δεν υπάρχει μεγαλύτερο· αυτή και πόλεις εξολο-
 θρεύει, αυτή σπίτια αναστατώνει, αυτή σπάει την πα-
 ράταξη και κάνει το στρατό συμμαχικής δύναμης να
 τραπεί σε άτακτη φυγή· η πειθαρχία όμως σώζει τους
 πολλούς απ' αυτούς που είναι ασφαλείς (νικητές). Γι'
 αυτό πρέπει να υπερασπιζόμαστε τους νόμους και με
 κανέναν τρόπο δεν πρέπει να νικιόμαστε από μια γυ-
 ναίκα· γιατί είναι προτιμότερο να εκθρονιστώ από
 άντρα αν χρειαστεί, κι έτσι δεν θα χαρακτηριστούμε
 κατώτεροι από γυναίκες.

χο. Σε μας τουλάχιστον, αν δεν μας απατάει η ηλικία
 μας, φαίνεσαι πως μιλάς με φρόνηση για όσα τώρα
 κάνεις λόγο.

672 δὲ L,P, Stob. Flor. XLIII.26 673 πόλις θ' L,P (πόλις. τ'. s.l. L³ et P): πόλις τ' R,A: πόλις Dindorf ἥδ' Nauck 674 συμμάχη L,P,R: σὺν μάχη A: συμμάχου Reiske 676 πειθαρχία L,P,R: πειθαρχία A 679 δεῖ ex η 681 κεκλόμεθα L: κεκλόμεθα L³,A: κεκλίμεθα R 684 ὅσσ' L κτημάτων R: χρημάτων L,A

ΑΙ. πᾶτερ, θεοὶ φύουσιν ἀνθρώποις φρένας,
 πάντων ὅς' ἐστὶ χρημάτων ὑπέρτατον.
 ἐγὼ δ' ὅπως σὺ μὴ λέγεις ὀρθῶς τάδε, 685
 οὔτ' ἂν δυναίμην μῆτ' ἐπισταίμην λέγειν·
 γένοιτο μεντὰν χᾶτέρῳ καλῶς ἔχον.
 σοῦ δ' οὖν πέφυκα πάντα προσκοπεῖν ὅσα
 λέγει τις ἢ πράσσει τις ἢ ψέγειν ἔχει·
 τὸ γὰρ σὸν ὄμμα δεινὸν ἀνδρὶ δημότῃ 690
 λόγοις τοιούτοις, οἷς σὺ μὴ τέρψῃ κλύων·
 ἐμοὶ δ' ἀκούειν ἔσθ' ὑπὸ σκότου τάδε,
 τὴν παῖδα ταύτην οἷ' ὀδύρεται πόλις,
 πασῶν γυναικῶν ὡς ἀναξιώτάτῃ
 κάκιστ' ἀπ' ἔργων εὐκλεσεστάτων φθίνει· 695
 ἥτις τὸν αὐτῆς αὐτάδελφον ἐν φοναῖς
 πεπτῶτ' ἄθραπτον μῆθ' ὑπ' ὠμηστῶν κυνῶν
 εἶας' ὀλέσθαι μῆθ' ὑπ' οἰωνῶν τινος·
 οὐχ ἤδε χρυσῆς ἀξία τιμῆς λαχεῖν;
 τοιάδ' ἐρεμνὴ σῖγ' ὑπέρχεται φάτις. 700
 ἐμοὶ δὲ σοῦ πράσσοντος εὐτυχῶς, πᾶτερ,
 οὐκ ἔστιν οὐδὲν κτῆμα τιμιώτερον.
 τί γὰρ πατρὸς θάλλοντος εὐκλείας τέκνοις
 ἀγαλμα μεῖζον ἢ τί πρὸς παίδων πατρί;
 μὴ νυν ἐν ἥθῳ μούνον ἐν σαυτῷ φόρει, 705
 ὡς φῆς σὺ, κοῦδὲν ἄλλο, τοῦτ' ὀρθῶς ἔχειν·
 ὅστις γὰρ αὐτὸς ἢ φρονεῖν μόνος δοκεῖ
 ἢ γλώσσαν, ἣν οὐκ ἄλλος, ἢ ψυχὴν ἔχειν,
 οὔτοι διαπτυχθέντες ὠφθησαν κenoί.
 ἀλλ' ἄνδρα, κεῖ τις ἢ σοφός, τὸ μανθάνειν 710
 πόλλ' αἰσχροὺς οὐδὲν καὶ τὸ μὴ τείνειν ἄγαν.
 ὁρᾷς παρὰ ρεῖθροισι χειμάρροις ὅσα
 δένδρων ὑπεῖκει, κλῶνας ὡς ἐκσφάζεται,
 τὰ δ' ἀντιτείνοντ' αὐτόπρεμν' ἀπόλλυται.
 αὕτως δὲ νῶδες ὅστις ἐγκρατῇ πόδα 715
 τείνας ὑπεῖκει μηδὲν, ὑπτίοις κάτω
 στρέψας τὸ λοιπὸν σέλμασιν ναυτίλλεται.

701 εὐτυχῶ L c add. L² 706 ἔχει L, R: ἔχειν A 707 αὐτὸς ἢ] αὐτῶν εὐ
 Priscian. XVII. 157 710 κεῖ τις L, R: κῆν τις A 715 αὕτως L, A: οὕτως
 in rasura L⁶: αὕτῃ R: αὕτως edd. 717 λοιπὸν] πλοῖον Hermann

ΑΙ. Πατέρα μου, οι θεοὶ δίνουν στους ανθρώπους μυαλό,
 το πιο πολύτιμο απ' όλα τα πράγματα ὅσα υπάρχουν.
 Κι ἐγὼ οὔτε θα μπορούσα οὔτε εὐχομαι να μπορῶ να
 πω ὅτι ἐσύ δεν λες σωστά τούτα δώ. Ωστόσο και κά-
 ποιος ἄλλος θα μπορούσε να ἔχει κάποια ὀρθὴ γνώ-
 μη. Ὅπως και να 'χει το πράγμα, εἶναι φυσικό μου
 χρέος να προσέχω για σένα ὅλα, ὅσα λέει κανεὶς ἢ
 κάνει ἢ μπορεῖ να σε κατηγορεῖ· ο φόβος που προξε-
 νεῖ το βλέμμα σου στον απλὸ πολίτη δεν τον αφήνει
 να πει μπροστά σου τέτοια λόγια, που θα δυσανεστη-
 θεῖς ὅταν τ' ἀκούσεις· σ' ἐμένα ὅμως εἶναι δυνατό ν'
 ἀκούω αὐτά που κρυφὰ λέγονται, πῶς θρηνεῖ ἡ πόλη
 για την κόρη αὐτή, πόσο πιο ἀδίκα ἀπὸ κάθε ἄλλη
 γυναῖκα χάνεται με τον πιο ατιμωτικό τρόπο για τό-
 σο ευγενικές πράξεις· γιατί τον ἀδελφὸ της που εἶχε
 πέσει μέσα σε φονικά χτυπήματα δεν ἀφήσε ἀταφο
 να κατασπαραχθεῖ οὔτε ἀπὸ τα ὠμοφάγα σκυλιὰ οὔτε
 ἀπὸ κανένα απ' τα ὄρνια· δεν ἀξίζει αὐτή να τιμηθεῖ
 με ἐξαιρετικό ἐπαινο; Μια τέτοια φήμη σκοτεινὴ
 σιωπηλὰ κυκλοφορεῖ κρυφὰ (στην πόλη). Ὅσο για
 μένα, πατέρα μου, κανένα πράγμα δεν εἶναι πιο πολύ-
 τιμο ἀπὸ τὴ δική σου ευτυχία. Γιατί ποια χαρὰ εἶναι
 ἡ πιο μεγάλη για τα παιδιὰ ἀπὸ τὴν καλὴ φήμη του
 ευτυχισμένου πατέρα ἢ ποια χαρὰ για τον πατέρα
 (ἀπὸ τὴν καλὴ φήμη) τῶν παιδιῶν του; Μὴ βάζεις
 λοιπὸν στο νου σου μέσα ἕναν μόνον τρόπο σκέψης,
 ὅτι σωστό εἶναι αὐτὸ ὅπως ἐσύ το λες και τίποτε ἄλ-
 λο· γιατί ὁποῖος πιστεύει ἢ ὅτι αὐτὸς μόνον σκέφτεται
 σωστά ἢ ὅτι ἔχει γλώσσα ἢ θάρρος που ἄλλος κανεὶς
 δεν ἔχει, αὐτοὶ ἅμα ανοιχτοῦν κι ἐξεταστοῦν στο βά-
 θος φαίνονται ἀδειοί. Ἀλλὰ δεν εἶναι καθόλου ντρο-
 πὴ για ἕναν ἄνθρωπο να μαθαίνει πολλὰ κι ας εἶναι
 ἀκόμη σοφός, και να μην παρατραβάει το σκοινί.
 Βλέπεις πῶς ὅσα ἀπὸ τα δέντρα λυγίζουν στην ἀκρὴ
 τῶν χειμάρρων αὐτὰ σώζουν τα κλαδιὰ τους, ὅσα
 ὁμως ἀντιστέκονται αὐτὰ χάνονται σύρριζα. Ἔτσι
 ἐπίσης ὅποιος ἀφοῦ τεντώσει τα σκοινιά του κατα-

- ἀλλ' εἶκε θυμῷ καὶ μετάστασιν δίδου.
 γνώμη γὰρ εἴ τις κάπ' ἐμοῦ νεωτέρου
 πρόσσεστι, φῆμ' ἔγωγε πρεσβεύειν πολὺ 720
 φύναί τιν' ἄνδρα πάντ' ἐπιστήμης πλέων·
 εἰ δ' οὖν, φιλεῖ γὰρ τοῦτο μὴ ταύτη ῥέπειν,
 καὶ τῶν λεγόντων εὖ καλὸν τὸ μανθάνειν.
 ΧΟ. ἄναξ, σέ τ' εἰκός, εἴ τι καίριον λέγει,
 μαθεῖν, σέ τ' αὖ τοῦδ'· εὖ γὰρ εἴρηται διπλῇ. 725
 ΚΡ. οἱ τηλικοῖδε καὶ διδαζόμεσθα δὴ
 φρονεῖν ὑπ' ἄνδρὸς τηλικοῦδε τὴν φύσιν;
 ΑΙ. μὴδὲν τὸ μὴ δίκαιον· εἰ δ' ἐγὼ νέος,
 οὐ τὸν χρόνον χρὴ μᾶλλον ἢ τάργας σκοπεῖν.
 ΚΡ. ἔργον γὰρ ἐστὶ τοὺς ἀκοσμοῦντας σέβειν; 730
 ΑΙ. οὐδ' ἂν κελευσάμ' εὐσεβεῖν ἐς τοὺς κακοὺς.
 ΚΡ. οὐχ ἦδε γὰρ τοιᾷδ' ἐπείληπται νόσφ;
 ΑΙ. οὐ φησι Θήβης τῇσδ' ὁμόπτολις λεώς.
 ΚΡ. πόλις γὰρ ἡμῖν ἀμὲ χρὴ τάσσειν ἔρεϊ;
 ΑΙ. ὁρᾷς τόδ' ὥς εἴρηκας ὥς ἄγαν νέος; 735
 ΚΡ. ἄλλω γὰρ ἢ μοι χρὴ με τῇσδ' ἄρχειν χθονός;
 ΑΙ. πόλις γὰρ οὐκ ἔσθ', ἥτις ἄνδρὸς ἐσθ' ἑνός.

734 ἀμὲ L: ἄ μὴ R: ἄν "ν με (sic) A 736 χρὴ γε codd. (χρὴ Laur.
 31.10): χρὴ με Dobree

- βιού για να κρατούν γερά το πλοίο καθόλου δεν λα-
 σκάρει, αυτός αφού αναποδογυρίσει το καράβι, θα
 ταξιδεύει στο εξής με το κατάστρωμα ανεστραμμένο.
 Μα δώσε τόπο στην οργή κι άλλαξε γνώμη. Γιατί αν
 μπορώ κι εγώ, αν και νεότερος, να πω κάποια σωστή
 γνώμη, εγώ τουλάχιστον λέω πως το πιο σπουδαίο
 απ' όλα είναι να γεννηθεί κανείς μεστός από γνώση
 σε όλα· αλλιώς, γιατί συνήθως δεν συμβαίνει αυτό,
 είναι καλό τουλάχιστον να μαθαίνει κι απ' όσους
 σωστά μιλούν.
 ΧΟ. Βασιλιά, λογικό είναι κι εσύ ν' ακούσεις αν λέει κά-
 τι σωστό, κι εσύ πάλι αυτόν εδώ· γιατί κι από τις δυο
 πλευρές έχουν ειπωθεί λόγια ορθά.
 ΚΡ. Ὡστε λοιπόν θα διδαχτούμε εμεῖς, τόσο μεγάλοι
 στην ηλικία, να σκεφτόμαστε σωστά από έναν άντρα
 τόσο νεαρό στα χρόνια;
 ΑΙ. Τίποτε να μη διδαχτεῖς που δεν είναι δίκαιο· κι αν
 εγώ είμαι νέος, δεν πρέπει να κοιτάζεις την ηλικία
 μου πιο πολύ αλλά τις πράξεις μου. —
 ΚΡ. είναι λοιπόν πράξη καλή να τιμά κανείς όσους δεν
 πειθαρχούν;
 ΑΙ. Ούτε και να συμβουλευσω δεν μπορώ κανέναν να τι-
 μά τους κακούς.
 ΚΡ. Αυτή εδώ λοιπόν δεν έχει προσβληθεί από μια τέ-
 τοια αρρώστια;
 ΑΙ. Δεν το παραδέχεται αυτό όλος γενικά ο λαός αυτής
 της Θήβας.
 ΚΡ. Και λοιπόν η πόλη θα μας πει τι πρέπει εγώ να δια-
 τάζω;
 ΑΙ. Βλέπεις πως είπες αυτόν το λόγο σαν πολύ νέος;
 ΚΡ. Με άλλου τη γνώμη ή τη δική μου πρέπει να κυβερ-
 νώ εγώ τη χώρα τούτη;
 ΑΙ. Καμιά πόλη δεν υπάρχει που ν' ανήκει σ' έναν άν-
 θρωπο.
 ΚΡ. Δεν θεωρούν όλοι πως η πόλη ανήκει σ' αυτόν που
 την κυβερνά;

- KP. οὐ τοῦ κρατοῦντος ἡ πόλις νομίζεται;
 AI. καλῶς ἐρήμης γ' ἂν σὺ γῆς ἄρχοις μόνος.
 KP. ὅδ', ὡς ἔοικε, τῇ γυναικὶ συμμαχεῖ. 740
 AI. εἶπερ γυνὴ σὺ· σοῦ γὰρ οὖν προκῆδομαι.
 KP. ὦ παγκάκιστε, διὰ δίκης ἰὼν πατρί;
 AI. οὐ γὰρ δίκαιά σ' ἐξαμαρτάνονθ' ὁρῶ.
 KP. ἀμαρτάνω γὰρ τὰς ἐμὰς ἀρχὰς σέβων;
 AI. οὐ γὰρ σέβεις, τιμάς γε τὰς θεῶν πατῶν. 745
 KP. ὦ μισαρόν ἦθος καὶ γυναικὸς ὕστερον.
 AI. οὐ τῶν ἔλοις ἦσσω γε τῶν αἰσχυρῶν ἐμέ.
 KP. ὁ γοῦν λόγος σοι πᾶς ὑπὲρ κείνης ὅδε.
 AI. καὶ σοῦ γε κάμοῦ καὶ θεῶν τῶν νερτέρων.
 KP. ταύτην ποτ' οὐκ ἔσθ' ὡς ἔτι ζῶσαν γαμεῖς. 750
 AI. ἦδ' οὖν θανεῖται καὶ θανοῦσ' ὀλεῖ τινα.
 KP. ἦ κάπαπειλῶν ὧδ' ἐπεξέρχη θρασύς;
 AI. τίς δ' ἔστ' ἀπειλὴ πρὸς κενὰς γνώμας λέγειν;
 KP. κλαίων φρενώσεις, ὦν φρενῶν αὐτὸς κενός.
 AI. εἰ μὴ πατὴρ ἦσθ', εἶπον ἂν σ' οὐκ εὖ φρονεῖν. 755
 KP. γυναικὸς ὦν δούλευμα, μὴ κώτιλλέ με.
 AI. βούλει λέγειν τι καὶ λέγων μὴδὲν κλύειν;

- AI. Ωραία, αλήθεια, θα μπορούσες να κυβερνάς μόνος σου σ' ἐρήμη χώρα;
 KP. Αυτός εδώ, καθώς φαίνεται, είναι σύμμαχος της γυναίκας.
 AI. Ναι βέβαια, αν είσαι γυναίκα, γιατί πραγματικά για σε φροντίζω εγώ.
 KP. Αχρεῖε, ενώ αντιδικεῖς με τον πατέρα σου;
 AI. Ναι, γιατί βλέπω ότι εσύ παίρνεις αποφάσεις που δεν συμφωνούν με το δίκιο.
 KP. Ἄδικα ενεργῶ, που τιμῶ το αξίωμά μου;
 AI. Ναι, γιατί δεν το σέβεσαι, όταν καταπατεῖς τους νόμους των θεῶν (που αφορούν την ταφή).
 KP. Μιαρὲ χαρακτήρα και υποχείριο μιας γυναίκας.
 AI. Ναι, αλλά τουλάχιστον δεν θα με βρεις να υποκύπτω σε αισχυρές πράξεις.
 KP. Ὅλη τουλάχιστον αυτή εδώ η κουβέντα σου είναι για χάρη εκείνης.
 AI. Και για σένα και για μένα και τους θεοὺς του κάτω κόσμου.
 KP. Με κανέναν τρόπο πια δεν θα νυμφευτεῖς ποτέ σου ζωντανή αυτήν.
 AI. Ε, τότε θα πεθάνει αυτή και με το θάνατό της κάποιον ἄλλο θα παρασύρει στην καταστροφή.
 KP. Αλήθεια, σε σπρώχνει τόσο το θράσος σου ὥστε και να με απειλεῖς ἀκόμη;
 AI. Και ποια ἀπειλὴ εἶναι να μιλεῖ κανεῖς μπροστά σε κούφιες γνώμες;
 KP. Κλαίοντας θα μου βάλεις μυαλό αν και συ ο ἴδιος εἶσαι χωρὶς μυαλό.
 AI. Αν δεν ἦσουν πατέρας μου, θα ἔλεγα πως εσύ δεν σκέφτεσαι σωστά.
 KP. Μην προσπαθεῖς να με ξεγελάσεις με κολακειές, ενώ εἶσαι δούλος μιας γυναίκας.
 AI. Να μιλεῖς μόνο θέλεις κι ενώ μιλεῖς να μην ακούς—
 KP. Ἐτσι ε; Αλλά μα τον Ὀλυμπο αὐτόν εκεί, χωρὶς ἀμφιβολία ὄχι ατιμώρητα θα με βρίζεις με συνεχείς

- KP. ἄλῃθες; ἀλλ' οὐ, τόνδ' Ὀλυμπον, ἔσθ' ὅτι,
χαίρων ἐπὶ φόγοισι δειννάσεις ἐμέ.
ἄγετε τὸ μῖσος, ὥς κατ' ὄμματ' αὐτίκα 760
παρόντι θνήσκη πλησία τῷ νυμφίῳ.
- AI. οὐ δῆτ' ἔμοιγε, τοῦτο μὴ δόξης ποτέ,
οὔθ' ἤδ' ὀλεῖται πλησία, σύ τ' οὐδαμὰ
τοῦμὸν προσόψει κρᾶτ' ἐν ὀφθαλμοῖς ὄρων,
ὥς τοῖς θέλουσι τῶν φίλων μαίνη ξυνών. 765
- XO. ἀνὴρ, ἀναξ, βέβηκεν ἐξ ὀργῆς ταχύς·
νοῦς δ' ἐστὶ τηλικούτος ἀλγήσας βαρύς.
- KP. δράτω, φρονεῖτω μεῖζον ἢ κατ' ἀνδρ' ἰών·
τῷ δ' οὖν κόρα τῷδ' οὐκ ἀπαλλάξει μόρου.
- XO. ἄμφω γὰρ αὐτῷ καὶ κατακτεῖναι νοεῖς; 770
- KP. οὐ τήν γε μὴ θιγοῦσαν· εὖ γὰρ οὖν λέγεις.
- XO. μόρω δὲ ποίω καὶ σφε βουλεύη κτανεῖν;
- KP. ἄγων ἐρῆμος ἐνθ' ἂν ἦ βροτῶν στίβος
κρύψω πετρώδει ζῶσαν ἐν κατώρυχι,
φορβῆς τοσοῦτον ὥς ἄγος μόνον προθείς, 775
ὅπως μῖασμα πᾶσ' ὑπεκφύγη πόλις.
κάκεϊ τὸν Ἄϊδην, ὃν μόνον σέβει θεῶν,
αἰτουμένη που τεύξεται τὸ μὴ θανεῖν,
ἢ γνώσεται γοῦν ἀλλὰ τηνικαῦθ' ὅτι
πόνος περισσός ἐστι τάν Ἄϊδου σέβειν. 780
- XO. Ἔρωσ ἀνίκατε μάχαν, 759
Ἔρωσ, ὃς ἐν κτήμασι πίπτεις,
ὃς ἐν μαλακαῖς παρειαιῖς
νεάνιδος ἐννυχεύεις,
φοιτᾷς δ' ὑπερπόντιος ἐν τ'
ἀγρονόμοις αὐλαῖς· 785
καί σ' οὔτ' ἀθανάτων φύξιμος οὐδεὶς
οὔθ' ἀμερίων σέ γ' ἀνθρώ-
πων, ὃ δ' ἔχων μέμνηεν. 790

759

ἐπὶ] ἔτι Dobree 760 ἄγαγε L,P: ἄγετε R,A 761 θνήσκη A: θνήσκει L,R
767 βαρὺς in litura pro βαρὺς 770 αὐτὰ codd.: αὐτῷ Dindorf κατακτεῖ-
ναι] κατακτεῖναι 771 τήνδε L,R λέγεις L,A (λέγ.οις s.l.L¹)

- επικρίσεις. Φέρτε τη μισητή γυναίκα, για να πεθάνει αμέσως μπροστά στα μάτια του, κοντά στο γαμπρό που θα 'ναι παρών.
- AI. Ε, όχι, βέβαια, αυτή δεν θα πεθάνει κοντά μου τουλάχιστον, αυτό ποτέ σου μην το φανταστείς· κι εσύ ποτέ πια δεν θα δεις το πρόσωπό μου κοιτάζοντάς το με τα μάτια σου, για να δείχνεις τη μανία σου σε όσους από τους φίλους σου μπορούν να την ανεχτούν.
- [Ο Αἰμὼν φεύγει ἀπὸ τὴν ἀριστερὴν πᾶροδο]
- XO. Ο άντρας, βασιλιά, έφυγε απ' την οργή του γρήγορα κι ένα μυαλό τόσο νεαρό όταν πονέσει, είναι επικίνδυνο.
- KP. Ας πάει, κι ας πράττει κι ας σοφίζεται πράγματα ανώτερα από έναν άντρα (που ξεπερνούν δηλ. το όριο της ανθρώπινης δυνατότητας)· όμως τις δυο αυτές κόρες δεν θα γλιτώσει απ' το θάνατο.
- XO. Σκέφτεσαι αλήθεια να τις θανατώσεις και τις δυο;
- KP. Μα όχι βέβαια αυτή που δεν άγγιξε (το νεκρό)· έχεις δίκιο πράγματι.
- XO. Και με τι τρόπο σκέφτεσαι να τη θανατώσεις;
- KP. Αφού την πάω εκεί όπου ο δρόμος είναι έρημος απ' ανθρώπους, θα την κλείσω ζωντανή σε υπόγεια σπηλιά μέσα σε θράχο, αφού της αφήσω τροφή μόνο τόση όση μόλις να είναι αρκετή για εξαγνισμό (κάθαρση), για ν' αποφύγει το μῖασμα όλη η πόλη. Και εκεί παρακαλώντας τον Ἄδη που μόνο απ' τους θεούς τιμά, ίσως πετύχει και γλιτώσει το θάνατο, ή τουλάχιστον αντιληφθεί, αν και αργά, ότι χαμένος κόπος είναι να τιμά κανείς αυτούς που 'ναι στον Ἄδη.
- [Ο Κρέων ξαναμπαίνει στο παλάτι]
- XO. Έρωτα ανίκητε στη μάχη, Έρωτα που σκλαβώνει εκείνους που χτυπάς· εσύ που στα 'τρυφερά τα μάγουλα της κόρης ξενουχτάς και γυρνάς πάνω από το πέλαγος και τα αγροτικά καλύβια· και από σένα κανείς δεν μπόρεσε μήτε θεός μήτε κανένας από τους εφήμερους ανθρώπους να ξεφύγει· κι αυτός που σ' έχει καταντά τρελός.

σύ καὶ δικαίων ἀδίκους
φρένας παρασπᾶς ἐπὶ λῶβᾶ·
σύ καὶ τόδε νέϊκος ἀνδρῶν
ξύναιμον ἔχεις ταραξᾶς·
νικᾷ δ' ἐναργῆς βλεφάρων
ἥμερος εὐλέκτρον
νύμφας, τῶν μεγάλων πάρεδρος ἐν ἀρχαῖς
θεσμῶν· ἄμαχος γὰρ ἐμπαί-
ζει θεός Ἀφροδίτα.

αντιστρ.

795

800

νῦν δ' ἤδη γῶ καὶ τὸς θεσμῶν
ἔξω φέρομαι τὰδ' ὄρων, ἴσχειν δ'
οὐκέτι πηγὰς δύναιμι δακρύων,
τὸν παγχοίταν ὅθ' ὄρῳ θάλαμον
τήνδ' Ἀντιγόνην ἀνύτουσαν.

805

AN. ὄρᾱτ' ἔμ', ὦ γᾶς πατρίας πολῖται,
τὰν νεάταν ὁδὸν
στείχουσιν, νέατον δὲ φέγ-
γος λεύσσουν ἀελίου,
κοῦποτ' αὖθις· ἀλλὰ μ' ὁ παγ-
χοίτας Ἰδίας ζῶσαν ἄγει
τὰν Ἀχέροντος
ἄκταν, οὗθ' ὕμεναίων
ἔγκληρον οὗτ' ἐπινυμφείοις
πῶ μέ τις ὕμνος
ὕμνησεν, ἀλλ' Ἀχέροντι νυμφεύσω.
XO. οὐκοῦν κλεινὴ καὶ ἔπαινον ἔχουσ'
ἐς τόδ' ἀπέρχῃ κεῦθος νεκῶν,
οὔτε φθινάσιν πληγεῖσα νόσοις
οὔτε ξιφῶν ἐπίχειρα λαχοῦσ',

στροφή α'

810

815

820

Εσύ και των δικαίων τους λογισμούς σε αδικίες πα-
ρασύρεις για την καταστροφή τους. Εσύ κι αυτή την
ἐχθρα ἔχεις ἀνάψει ἀνάμεσα σε ἀνθρώπους συγγενεῖς
και νικά ο πόθος για τα ωραία μάτια της νύφης της
λαχταριστῆς και στέκεται ἀνάμεσα στους μεγάλους
νόμους του κόσμου, γιατί όλους τους εμπαίζει η ακα-
ταμάχητη θεά Αφροδίτη.

[Η Αντιγόνη βγαίνει από το παλάτι με συνοδεία φρουρῶν]

Μα τώρα κι ἐγώ ο ἴδιος με ὅσα βλέπω παρασύρομαι
ἔξω ἀπὸ τους νόμους, και των δακρύων μου τις πηγές
δεν μπορῶ πια να κρατήσω, καθώς βλέπω αὐτὴν ἐδῶ
την Αντιγόνη να βαδίζει προς το θάλαμο του Ἀδη
που όλους τους αποκοιμίζει.

AN. Για δέστε με, πολίτες της πατρικῆς μου χώρας, βαδί-
ζω το στερνό μου δρόμο· για τελευταία φορά το φως
του ἡλίου ἀντικρίζω και ποτέ πια δεν θα το ξαναδῶ.
Ο Ἀδης ὅμως που όλους τους κοιμίζει με σέρνει ζω-
ντανή στου Αχέροντα την ἀκροποταμιά, χωρίς το
γάμο να χαρῶ και τα γαμήλια τραγούδια να ἀκούσω
ἔξω ἀπὸ τη νυφικὴ μου κάμαρα, ἀλλὰ τον Αχέροντα
για ἄντρα μου θα πάρω.

XO. Κι ὅμως πας ἐνδοξῇ και τιμημένη σ' αὐτό το κοιμη-
τήρι των νεκρῶν χωρίς ἀπὸ κακές ἀρρώστιες να λιώ-
σεις χτυπημένη, κι οὔτε ἀπὸ σπαθί να πέσεις σκοτω-
μένη, μα με την ἴδια σου τη θέληση, μόνη βέβαια
εσύ ἀπ' όλους τους ἀνθρώπους ζωντανή στὸν Ἀδη
θα κατέβεις.

798 πάρεδρος: πάρε[ργ]ος L⁶ 800 ἐμπαίζει]ἐμπαίει coni. Livineius 804
παγχοίταν codd.: παγχοίτην Wolf 809 λεύσσουν]λεύσουσαν 810 παγχοί-
τας]πάγκοινος Blaydes 811 Ἰδίας]ἰδίας codd.: ἐπὶ νυμ-
φείοις Bergk: ἐπινύμφειος Dindorf: ἐπὶ νυμφείας Semitelos

- ἀλλ' αὐτόνομος ζῶσα μόνη δὴ
 θνατῶν Ἀΐδαν καταβήσῃ.
 ΑΝ. ἤκουσα δὴ λυγροτάταν ὀλέσθαι ἀντιστρ. α'
 τὰν Φρυγίαν ξέναν
 Ταντάλου Σιτύλῳ πρὸς ἄ- 825
 κρῳ, τὰν κισσὸς ὡς ἀτενὴς
 πετραία βλάστα δάμασεν·
 καὶ νιν ὄμβροι ταχομέναν,
 ὡς φάτις ἀνδρῶν,
 χιών τ' οὐδαμὰ λείπει, 830
 τέγγει δ' ὑπ' ὀφρύσι παγκλαύτοις
 δειράδας· ἔ με
 δαίμων ὁμοιοτάταν κατευνάζει.
 ΧΟ. ἀλλὰ θεὸς τοι καὶ θεογεννῆς,
 ἡμεῖς δὲ βροτοὶ καὶ θνητογενεῖς. 835
 καίτοι φθιμένῃ μέγα κάκουσαι
 τοῖς ἰσοθέοις σύγκληρα λαχεῖν
 ζῶσαν καὶ ἔπειτα θανοῦσαν.
 ΑΝ. οἴμοι γελῶμαι. τί με, πρὸς θεῶν πατρώων, στρ. β'
 οὐκ οἰχομέναν ὑβρίζεις, ἀλλ' ἐπίφραντον;
 ὦ πόλις, ὦ πόλεως
 πολυκτῆμονες ἄνδρες·
 ἰὼ Διρκαῖαι κρῆναι
 Θήβας τ' εὐαρμάτου ἄλσος, ἔμπας
 ζυμάρτυρας ὕμ' ἐπικτῶμαι, 845
 οἷα φίλων ἄκλαυτος, οἷοις νόμοις
 πρὸς ἔργμα τυμβόχωστον ἔρ-
 χομαι τάφου ποταίνιου·
 ἰὼ δύστανος,
 οὔτ' ἐν βροτοῖς οὔτε νεκροῖσιν 850
 μέτοικος, οὐ ζῶσιν οὐ θανοῦσιν.

822 θνατῶν αἶδαν codd.: θνητῶν Ἀΐδην Dindorf 831 τάξει L: τέγγει A: τέγγει R παγκλαύτους L: παγκλαύστοις R, A: παγκλαύτοις Laur. 31.10 835 θνητογενεῖς L: θνητογενεῖς R, A 836 φθιμένα L: φθιμέναν R: φθιμένῃ A: φθιμένη edd. nonnulli μέγ' ἀκούσαι codd.: μέγα τ' ἀκούσαι Wecklein: μέγα κάκουσαι Seyffert 837 τοῖς ἰσοθέοις codd.: τοῖσι θεοῖσιν Nauck ἔγκληρα codd.: σύγκληρα Schaefer θανοῦσιν Semitelos 840 ὀλομέναν codd.: οὐλομέναν Triclinius 843 in L et R καὶ ante κρῆνα est 846 οἷοισιν L: οἷοισι R, A: οἷοις Triclinius 848 ποταίνιου L, R: ποταίνιου A 850 βροτοῖσιν codd.: βροτοῖς Triclinius

- ΑΝ. Ἄκουσα ὅμως πὼς βρήκε θάνατο πικρό κι ἡ ξένη
 ἀπ' τὴ Φρυγία, ἡ κόρη τοῦ Ταντάλου, ἐπάνω στὴν
 κορυφή τοῦ Σίτυλου, ποὺ φύτρωσε ὁ βράχος καὶ σαν
 κισσὸς τὴν τύλιξε, κι ἐτσι τὴν ἀπολίθωσε· καὶ ἐνῶ
 λιώνει ἀπὸ τὸν πόνο τῆς, καθὼς ἡ φήμη λέει τῶν ἀν-
 θρώπων, βροχές καὶ χιόνια δὲν τῆς λείπουνε ποτέ,
 καὶ κάτω ἀπὸ τὰ μάτια τῆς τὰ πολυκλάμενα, δάκρυα
 βρέχουν τὸ λαιμό τῆς· ὅμοια κι ἡ δική μου μοῖρα
 στο βαθύ ὕπνο τοῦ θανάτου με οδηγεῖ.
 ΧΟ. Ἀλλὰ αὐτὴ ἦταν θεὸς καὶ θεογεννημένη, ἐμεῖς ὅμως
 θνητοὶ καὶ τῶν θνητῶν γενιά. Κι ὅμως νὰ λένε, ὅταν
 θὰ ἔχεις πια χαθεῖ, πὼς εἴχες τὴν ἴδια μοῖρα με ἰσό-
 θεους, εἶναι δόξα μεγάλη γιὰ σένα κι ὡσότου ζεῖς κι
 ἀφοῦ πεθάνεις.
 ΑΝ. Οἰμένα, με περιγελοῦν! Γιὰ ὄνομα τῶν πατρικῶν
 θεῶν, γιατί με βρίζεις, ἐνῶ εἶμαι ἀκόμα ζωντανή καὶ
 βλέπω τὸ φῶς τοῦ ἡλίου; ὦ πόλη, ὦ συμπολίτες μου
 με τὰ πολλὰ σὰς πλούτη· ὦ βρῦσες τῆς Δίρκης κι ἄλ-
 σος τῆς Θήβας με τὰ ωραία ἄρματα, σὰς παίρνω γιὰ
 μάρτυρες ὅλους, πὼς ἀκλαυτὴ ἀπὸ φίλους καὶ με ποι-
 οὺς νόμους σέρνομαι στὴ φυλακή τὴν πέτρινη τοῦ
 τάφου τοῦ πρωτάκουστου. Ἀλίμονο, ἡ ἀμοιρὴ οὔτε
 στοὺς θνητοὺς ἀνάμεσα οὔτε στοὺς νεκροὺς βρίσκο-
 μαί, κι οὔτε τῶν ζωντανῶν μα οὔτε τῶν νεκρῶν συ-
 γκάτοικη εἶμαι.
 ΧΟ. Μα ἐνῶ προχώρησες ὡς τ' ἀκρόκορφα τοῦ θράσους.

- ΧΟ. προβᾶσ' ἐπ' ἔσχατον θράσους
ὑψηλὸν ἐς Δίκας βάθρον
προσέπεσες, ὦ τέκνον, πολὺ· 855
πατρῶον δ' ἐκτίνεις τιν' ἄθλον.
- ΑΝ. ἔψαυσας ἀλγεινοτάτας ἐμοὶ μερίμνας, αντ. β'
πατρός τριπόλιστον οἶτον τοῦ τε πρόπαντος
ἀμετέρου πότμου 860
κλεινοῖς Λαβδακίδαισιν.
ἰὼ ματρῶαι λέκτρων
ἄται κοιμήματά τ' αὐτογέννητ'
ἐμῷ πατρὶ δυσμόρου ματρός, 865
οἷων ἐγὼ ποθ' ἄ ταλαίφρων ἔφυν·
πρὸς οὓς ἀραῖος, ἄγαμος, ἄδ'
ἐγὼ μέτοικος ἔρχομαι.
ἰὼ δυσπότμων,
κασίγνητε, γάμων κυρήσας, 870
θανὼν ἔτ' οὔσαν κατήναρές με.
- ΧΟ. σέβειν μὲν εὐσέβειά τις·
κράτος δ', ὅτῳ κράτος μέλει,
παραβατὸν οὐδαμᾶ πέλει,
σὲ δ' αὐτόγνητος ὤλεσ' ὀργά. 875
- ΑΝ. ἄκλαυτος, ἀφίλος, ἀνυμέναιος ταλαί— επωδ.
φρων ἄγομαι τάνδ' ἐτοίμαν ὁδόν·
οὐκέτι μοι τόδε λαμπάδος ἱερὸν ὄμμα
θέμις ὄρᾶν ταλαίνα· 880
τὸν δ' ἐμὸν πότμον ἀδάκρυτον οὐ—
δεῖς φίλων στενάζει.
- ΚΡ. ἄρ' ἴστ' ἀοιδὰς καὶ γόους πρὸ τοῦ θανεῖν
ὥς οὐδ' ἂν εἰς παύσαιτ' ἂν, εἰ χρεῖη, λέγων;
οὐκ ἄξεθ' ὥς τάχιστα, καὶ κατηρεφεῖ 885
τύμβῳ περιπτύξαντες, ὥς εἴρηκ' ἐγὼ,
ἄφετε μόνην ἐρήμον, εἴτε χρῆ ἰθαρνεῖν

- στο ψηλό της Δίκης βάθρο σκόνταψες, παιδί μου,
και πληρώνεις ακόμα για κάποια αμαρτία πατρική.
- ΑΝ. Μου άγγιξες μια πικρότατη πληγή, την αξιολύπητη
τύχη του πατέρα μου κι όλη τη μαύρη μοίρα της γε-
νιας μου — των ξακουστών Λαβδακιδών. Ω συμφορές
του γάμου της μητέρας μου και άραχλα της δύστυ-
χης πλαγιάσματά της με τον πατέρα μου που η ίδια
τον γέννησε· αχ απ' αυτά εγώ η ταλαίπωρη κάποτε
γεννήθηκα. Σ' αυτούς εγώ πηγαίνω τώρα, καταραμέ-
νη μαζί τους να μείνω κι ανύπαντρη. Αχ αδελφέ μου,
ο γάμος που σου 'λαχε· και πεθαμένος εμένα τη ζω-
ντανή με σκοτώνεις.
- ΧΟ. Η ευσέβειά σου είναι βέβαια θεάρεστη· τη δύναμη
όμως εκείνου που κρατεί την εξουσία κανείς δεν
μπορεί ν' αψηφήσει· και σένα κατάστρεψε η βουλή
σου η αυτόγνημη.
- ΑΝ. Άκλαυτη, έρημη κι ανύπαντρη η ταλαίπωρη σέρνο-
μαι σ' αυτό τον αναπόφευκτο δρόμο. Και ποτέ δε θα
μπορέσω πια το ιερό μάτι του ήλιου να δω η δύστυ-
χη, και από τους φίλους κανείς δεν στενάζει για τη
δική μου την αδάκρυτη μοίρα.

[Ο Κρέων εμφανίζεται]

- ΚΡ. Ξέρετε τάχα πως, αν ωφελούσε να λείι κανείς θρη-
νους και μοιρολόγια μπροστά στο θάνατο, κανείς
δεν θα 'παυε να λείι; Δεν θα την πάρετε αμέσως από
δω; Και αφού την κλείσετε μέσα σε θολωτό τάφο,
όπως έχω εγώ διατάξει, αφήστε την μόνη κι έρημη
είτε θέλει να πεθάνει είτε να κάθεται στον τάφο μέσα

855 πολὺ codd.: τανῶν E. Viketos (Hermes) 103, 1975, p. 255.

862 πατρῶαι L, R: ματρῶαι A 864 αὐτογέννητ' codd.: αὐτογέννητ' Turnēbe
869 ἰὼ ἰὼ codd.: ἰὼ Triclinius 870 κασίγνητε γάμων codd.: γάμων, κασίγνητε
Erfurdt κυρήσας] κρήσας 872 εὐσέβειά τις codd.: εὐσέβεια τοὺς Semitelos 880
τάλαινα L: ταλαίνα R: ταλαίνα L⁵, A 884 χρεῖη· ἡ codd.: χρεῖη Dawes λέγειν
codd.: λέγων Vauvilliers 885 ἄξεσθ' L: ἄξεθ' R, A 887 ἀφεῖτε μόνην L, R:
μόνην ἀφεῖτε A: ἀφετε μόνην Pal. Anthol. 287

εἴτ' ἐν τοιαύτῃ ζῶσα τυμβεύειν στέγῃ·
 ἡμεῖς γὰρ ἄγνοι τοῦπὶ τήνδε τὴν κόρην·
 μετοικίας δ' οὖν τῆς ἄνω στερήσεται. 890
 AN. ὦ τύμβος, ὦ νυμφεῖον, ὦ κατασκαφῆς
 οἴκησις αἰέφρουρος, οἷ πορεύομαι
 πρὸς τοὺς ἑμαυτῆς, ὧν ἀριθμὸν ἐν νεκροῖς
 πλεῖστον δέδεκται Φερσέφασσ' ὀλωλότων·
 ὧν λοισθία γὼ καὶ κάκιστα δὴ μακρῶν 895
 κάτειμι, πρὶν μοι μοῖραν ἐξήκειν βίου.
 ἐλθοῦσα μέντοι κάρτ' ἐν ἐλπίσιν τρέφω
 φίλῃ μὲν ἥξειν πατρί, προσφιλῆς δὲ σοί,
 μῆτερ, φίλῃ δὲ σοί, κασίγνητον κάρα·
 ἐπεὶ θανόντας αὐτόχειρ ὑμᾶς ἐγὼ 900
 ἔλουσα κάκόςμηνσα κάπιτυμβίους
 χοᾶς ἔδωκα· νῦν δέ, Πολύνεικες, τὸ σὺν
 δέμας περιστέλλουσα τοιάδ' ἄρνυμαι.
 καίτοι σ' ἐγὼ τίμησα τοῖς φρονοῦσιν εὔ.
 οὐ γάρ ποτ' οὐτ' ἂν εἰ τέκνων μήτηρ ἔφυν 905
 οὐτ' εἰ πόσις μοι κατθανὼν ἐτήκετο,
 βία πολιτῶν τόνδ' ἂν ἡρόμην πόνον.
 τίνος νόμου δὴ ταῦτα πρὸς χάριν λέγω;
 πόσοις μὲν ἂν μοι κατθανόντος ἄλλος ᾔην,
 καὶ παῖς ἀπ' ἄλλου φωτός, εἰ τοῦδ' ἥμπλακον, 910
 μητρὸς δ' ἐν "Αἰδου καὶ πατρὸς κεκευθότιον
 οὐκ' ἔστ' ἀδελφὸς ὅστις ἂν βλάστοι ποτέ.
 τοιῶδε μέντοι σ' ἐκπροτιμήσας ἐγὼ
 νόμῳ, Κρέοντι ταῦτ' ἔδοξ' ἁμαρτάνειν
 καὶ δεινὰ τολμᾶν, ὦ κασίγνητον κάρα. 915
 καὶ νῦν ἄγει με διὰ χερῶν οὕτω λαβὼν
 ἄλεκτρον, ἀνυμέναιον, οὔτε του γάμου
 μέρος λαχοῦσαν οὔτε παιδείου τροφῆς,
 ἀλλ' ὧδ' ἐρῆμος πρὸς φίλων ἢ δύσμορος

ζωντανή κάτω από τέτοια στέγη· γιατί εμείς είμαστε
 καθαροί όσον αφορά αυτήν εδώ την κόρη· πάντως θα
 στερηθεί το δικαίωμα να ζει μαζί μας στον απάνω
 κόσμο.
 AN. Ω, τάφε, ω νυφικέ θάλαμε, ω σπίτι μου, βαθιά στη γη
 σκαμμένο αιώνια φυλακή, όπου πηγαίνω στους δι-
 κούς μου, από τους οποίους τόσο πολλούς μετά το
 θάνατό τους έχει δεχτεί ανάμεσα στους νεκρούς η
 Περσεφόνη· απ' αυτούς τελευταία εγώ κατεβαίνω και
 με πολύ πιο άθλιο τρόπο προτού εξαντληθεί ο καθο-
 ρισμένος χρόνος ζωής για μένα. Όταν όμως φτάσω
 εκεί κάτω, ελπίζω πάρα πολύ πως θα πάω αγαπημένη
 στον πατέρα, αγαπημένη σε σένα, μάνα, και σε σένα
 αγαπημένη, αδελφούλη μου· γιατί με τα ίδια μου τα
 χέρια εγώ σας έπλυνα πεθαμένους και σας στόλισα
 και σας πρόσφερα επιτάφιας σπονδές. Και τώρα, Πο-
 λυνείκη, γιατί έθαψα το νεκρό σώμα σου τέτοια
 αμοιβή κερδίζω. Κι όμως δίκαια σε τίμησα, καθώς
 κρίνουν όσοι έχουν γνώση. Γιατί δεν θα 'παιρνα πά-
 νω μου αυτό το χρέος αντίθετα προς την απόφαση
 των πολιτών, ούτε αν τα παιδιά μου –των οποίων
 ήμουν φυσική μητέρα– ούτε αν ο σύζυγός μου πέθαι-
 ναν κι έλιωναν άταφοι. Για ποιο λόγο τα λέω αυτά;
 Άντρα θα είχα άλλον, αν πέθαινε αυτός, και παιδί θ'
 αποχτούσα απ' άλλον άντρα αν έχανα αυτό (που είχα
 δηλ. από τον πρώτο άντρα), τώρα όμως που η μητέρα
 και ο πατέρας μου έχουν κατεβεί στον Άδη, κανένας
 αδελφός δεν μπορεί ποτέ πια να γεννηθεί. Για έναν
 τέτοιο λόγο ενώ σε τίμησα πάνω απ' όλους φάνηκα
 στον Κρέοντα ότι έκανα αυτά παράνομα και ότι απο-
 τόλμησα φοβερές πράξεις, αγαπημένε μου αδελφέ.
 Και τώρα με οδηγεί κρατώντας με έτσι με τη βία,
 ανύπαντρη, χωρίς να 'χω ακούσει τραγούδια νυφικά,
 χωρίς ποτέ να 'χω κανένα μερίδιο σε γάμο ούτε σε
 ανατροφή παιδιών, αλλά βαδίζω έτσι έρημη από φί-
 λους η δύστυχη ζωντανή στη σκαμμένη των νεκρών
 σπηλιά (στον τάφο)· ποιο θεϊκό δίκαιο παραβίασα;

888 ζῶσαν ὑμνῶδεῖν coni. Semitelos 894 Φερσέφασσ' L,R: Περσέφασσ' A
 904 σὲ γ' εὔ codd.: σ' ἐγὼ Arndt 905-913 eum locum edd. nonnulli in suspi-
 cionem vocant 905 τέκνων codd.: τέκν', ὧν Semitelos et alii 907 ἀνη-
 ρόμην L,R: ἀνηρόμην A: ἂν ἡρόμην rec. 911 κεκευθότιον]βεβηκότων Aristot.
 Rhet. III. 16 τετυγχότων Clem. Alex. Strom. VI, p. 747. 30

- ζῶσ' ἐς θανόντων ἔρχομαι κατασκαφάς· 920
 ποίαν παρεξελθοῦσα δαιμόνων δίκην;
 τί χρή με τὴν δύστηνον ἐς θεοὺς ἔτι
 βλέπειν; τίς αὐδᾶν ζυμμάχων; ἐπεὶ γε δὴ
 τὴν δυσσέβειαν εὐσεβοῦς ἔκτησάμην.
 ἀλλ' εἰ μὲν οὖν τάδ' ἐστὶν ἐν θεοῖς καλὰ, 925
 παθόντες ἂν ζυγγοῖμεν ἡμαρτηρότες·
 εἰ δ' οἷδ' ἀμαρτάνουσι, μὴ πλείω κακὰ
 πάθοιεν ἢ καὶ δρῶσιν ἐκδίκως ἐμέ.
- ΧΟ. ἔτι τῶν αὐτῶν ἀνέμων αὐταὶ 930
 ψυχῆς ῥίπται τήνδε γ' ἔχουσιν.
- ΚΡ. τοιγάρ τούτων τοῖσιν ἄγουσιν 935
 κλύμαθ' ὑπάρξει βραδυτῆτος ὕπερ.
- ΑΝ. οἴμοι, θανάτου τοῦτ' ἐγγυτάτω
 τοῦπος ἀφίεται.
- ΚΡ. θαρσεῖν οὐδὲν παραμυθοῦμαι 940
 μὴ οὐ τάδε ταύτη κατακυροῦσθαι.
- ΑΝ. ὦ γῆς Θήβης ἄστρ' πατρῶον
 καὶ θεοὶ προγενεῖς,
 ἄγομαι δὴ κούκετι μέλλω.
 λεύσσετε, Θήβης οἱ κοιρανίδαι,
 τὴν βασιλειδᾶν μούνην λοιπὴν,
 οἷα πρὸς οἷων ἀνδρῶν πάσχω
 τὴν εὐσεβίαν σεβίσασα.
- ΧΟ. ἔτλα καὶ Δανάας οὐράνιον φῶς 945 στρ. α'
 ἀλλάξει δέμας ἐν χαλκοδέτοις αὐλαῖς·
 κρυπτομένα δ' ἐν τυμβήρει θαλάμῳ κατεζεύχθη·
 καίτοι <καὶ> γενεᾷ τίμιος, ὦ παῖ παῖ,
 καὶ Ζηνὸς ταμιεύσκε γονὰς χρυσορύτους. 950
 ἀλλ' ἂ μοιριδίᾳ τις δύναις δεινά·
 οὐτ' ἄν νιν ὄλβος οὗτ' Ἄρης,

920 θανάτων... κατασκαφάς L: θανόντων... κατασκαφάς R,A 921 παρε-
 ξελοῦσαν A 927 πλείω] μείω Vauvilliers 928 ἐκδίκως R,A: ἐνδίκως L (ἐ.κ. δι-
 κως s.l. L³) 931 τοιγάρτοι codd.: τοιγάρ Triclinius τοῖς L: τοῖσιν R,A 935-
 936 eum locum choro Boeckh et alii tribuunt 939 γῶ om. A 941 βασι-
 λίδα codd.: βασιλειδῶν Wolf: βασιλειδῶν Winckelmann 948 καὶ add. Hermann
 950 χρυσορύτους codd.: χρυσορύτους Triclinius 951 ἀλλὰ L,R: ἀλλ' & A
 952 ὄλβος codd.: ὄλβος Scaliger

- Τι μ' ωφελεί να στρέφω πια τα μάτια η δύστυχη
 στους θεούς; Ποιον από τους συμμάχους να επικαλε-
 στώ; Αφού, το βλέπετε, έγινα ένοχη στο αδίκημα της
 ασέβειας με πράξη ευσεβή. Αν όμως, αλήθεια, αυτά
 είναι καλά μπροστά στους θεούς, παθαίνοντας θα συ-
 νειδητοποιήσουμε ότι κάναμε λάθος. Αν όμως άδικο
 έχουν τούτοι δώ, ας πάθουν όχι παραπάνω απ' ό,τι
 άδικα εις βάρος μου κάνουν.
- ΧΟ. Ακόμα η ίδια ανεμοζάλη, καθώς φαίνεται την ψυχή
 αυτής εδώ αναταράζει.
- ΚΡ. Και γι' αυτό όμως θα κλάψουν για την αργοπορία
 τους όσοι αυτήν εδώ συνοδεύουν.
- ΑΝ. Οϊμένα, αυτός ο λόγος σημαίνει πως έχει φτάσει ο
 θάνατός μου.
- ΚΡ. Δεν σ' ενθαρρύνω καθόλου να ελπίζεις πως έτσι αυτά
 δεν θα γίνουν.
- ΑΝ. Ω πατρική πόλη της Θήβας, και σεις θεοί των αρ-
 χαίων προγόνων, με σέρνουν και το τέλος δεν αργεί.
 Κοιτάξτε σεις οι άρχοντες της Θήβας τη μόνη που
 απόμεινε βασιλοπούλα, τι παθαίνω κι από ποιους,
 εγώ που την ευσέβεια τίμησα.
- [Η Αντιγόνη οδηγείται στον πέτρινο τάφο της]

- ΧΟ. Υπέφερε κι η Δανάη όμοια τύχη, το ουράνιο φως με
 το σκοτάδι ν' ανταλλάξει στη χαλκόδετη μέσα φυλα-
 κή. Και κλεισμένη σ' ένα θάλαμο, ίδιο τάφο, υπέκυ-
 ψε στην Μοίρας το ζυγό. Κι όμως κι από ευγενικιά
 ήταν γενιά, καημένο μου κορίτσι, και τον Δία μέσα
 της το χρυσό σπέρμα κρατούσε, που το δέχτηκε
 όμοιο με χρυσή βροχή. Μα η δύναμη της μοίρας εί-
 ναι φοβερή· κι ούτε ο πλούτος ούτε ο Άρης ούτε

οὐ πύργος, οὐχ ἀλίκυτοι
κελαιναι νᾶες ἐκφύγειν.

ζεύχθη δ' ὀξύχολος παῖς ὁ Δρύαντος, αντ. α' 955
Ἡδωνῶν βασιλεύς, κερτομίους ὀργαῖς,
ἐκ Διονύσου πετρῶδει κατάφαρκτος ἐν δεσμῷ.
οὕτω τᾶς μανίας δεινὸν ἀποστάζει
ἀνθηρόν τε μένος. κείνος ἐπέγνων μανίαις 960
ψαύων τὸν θεὸν ἐν κερτομίους γλώσσαις.
παύεσκε μὲν γὰρ ἐνθέους
γυναῖκας εὖιόν τε πῦρ,
φιλαύλους τ' ἠρέθιζε Μούσας. 965

παρὰ δὲ Κυανέων πελάγει διδύμας ἄλδς στρ. β' 970
ἄκται Βοσπόριαι ἰδ' ὁ Θρηκῶν <ῆιων>
Σαλμυδησός, ἐν' ἀγχίπολις Ἄρης
δισσοῖσι Φινεΐδαις
εἶδεν ἀρατὸν ἔλκος
τυφλωθέν ἐξ ἀγρίας δάμαρτος
ἄλαδὸν ἀλαστόροισιν ὁμμάτων κύκλοις,
ἀραχθέντων ὑφ' αἵματηραῖς 975
χεῖρεςσι καὶ κερκίδων ἀχμαῖσιν.

κατὰ δὲ τακόμενοι μέλοι μελέαν πάθαν αντ. β' 980
κλαῖον, ματρός ἔχοντες ἀνύμφευτον γονάν.
ἃ δὲ σπέρμα μὲν ἀρχαιογόνων
ἄντας' Ἐρεχθεῖδᾶν,
τηλεπόροις δ' ἐν ἄντροις
τράφη θυέλλῃσιν ἐν πατρώαις
Βορεᾶς ἄμιππος ὀρθόποδος ὑπὲρ πάγου 985
θεῶν παῖς· ἀλλὰ κάπ' ἐκείνα
Μοῖραι μακραίωνες ἔσχον, ὧ παῖ.

πύργος κι ούτε τα μαύρα θαλασσόδαρτα καράβια
μπορούν ποτέ να ξεφύγουν από αυτήν.

Υποτάχτηκε στις Μοίρας το ζυγό κι ο οξύθυμος του
Δρύαντα γιος, ο βασιλιάς των Ηδωνών που εξαιτίας
της χλευαστικής μανίας του φυλακίστηκε απ' το
Διόνυσο σε πέτρινη σπηλιά. Έτσι στάλα-στάλα ξε-
θυμαίνει η παραφροσύνη του η φοβερή κι η άγρια
μανία του· τότε κατάλαβε κι εκείνος πως ήταν τρέλα
το θεό με λόγια υβριστικά να εξοργίζει. Γιατί εμπό-
διζε τις ένθεες γυναίκες και τη φωτιά τη βακχική, κι
ερέθιζε τις Μούσες που τον αυλό αγαπούν.

Κοντά στους μαυρογάλαζους βράχους των δυο θα-
λασσών του Βοσπόρου οι ακτές και των Θρακών ο
αφιλόξενος Σαλμυδησός, όπου ο γειτονικός Ἄρης
εἶδε του Φινέα τα δυο παιδιά που τους έκαμε απαίσια
πληγή η κακούργα η μητριά τους, όταν εκδικητικά
τα χτύπησε στις κόρες των ματιών και τα τύφλωσε
με τα χέρια της τα θαμμένα στο αίμα και με τις μυτε-
ρές σαῖτες.

Κι έλιωναν τα δύστυχα κι έκλαιγαν τη μαύρη τους
τη μοίρα που γεννήθηκαν από μητέρα κακοπαντρε-
μένη. Μα κι αυτή κρατάει από την παμπάλαια ρίζα
των Ερεχθειδών και μεγάλωσε σε μακρινές σπηλιές
μέσα στις θύελλες τις πατρικές, η κόρη του Βοριά,
που τ' άλογα ξεπερνούσε στο τρέξιμο πάνω στ' από-
κρημνα βουνά, σαν θυγατέρα των θεών· μα έπεσε και
σ' αυτήν επάνω, κόρη μου, της Μοίρας, το γραφτό.

[Ο Τειρεσίας μπαίνει στη σκηνή οδηγούμενος από ένα παιδί]

955 ὀξύχολος L: ὀξύχολος L⁵, A, R: ὀξύχολος Scaliger 959 οὕτω τᾶς codd.:
τοῦ τᾶς Semitelos 961 κερτομίους L: κερτομίαις R, A 965 τ' om. L 966
πελαγέων πετρῶν codd.: Κυανέαν πελάγει Jebb (πετρῶν del. Brunck: Κυανεῶν
Wieseler): κυανέαν σπινάδοιν Blaydes, Pearson 968 ῆιων suppl. Meineke,
ἄξενος Boeckh 975 ἀραχθέντων codd.: ἀραχθέντων Seidler: ἀτερθ' Hermann
980 πατρός L: ματρός R, A

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

- Θήβης ἄνακτες, ἤκομεν κοινήν ὁδὸν
 δὺ' ἐξ ἑνὸς βλέποντε· τοῖς τυφλοῖσι γὰρ
 αὕτη κέλευθος ἐκ προηγητοῦ πέλει. 990
- ΚΡ. τί δ' ἔστιν, ὦ γεραῖε Τειρεσία, νέον;
 ΤΕΙ. ἐγὼ διδάξω, καὶ σὺ τῷ μάντει πιθοῦ.
 ΚΡ. οὐκ οὐν πάρος γε σῆς ἀπεστάτουν φρενός.
 ΤΕΙ. τοιγὰρ δι' ὀρθῆς τήνδ' ἑναυκλήρεις πόλιν.
 ΚΡ. ἔχω πεπονθὼς μαρτυρεῖν ὀνήσιμα. 995
 ΤΕΙ. φρόνει βεβῶς αὖ νῦν ἐπὶ ξυροῦ τύχης.
 ΚΡ. τί δ' ἔστιν; ὥς ἐγὼ τὸ σὸν φρίσσω στόμα.
 ΤΕΙ. γνώσῃ, τέχνης σημεῖα τῆς ἐμῆς κλύων.
 ἐς γὰρ παλαιὸν θᾶκον ὀρνιθοσκοπὸν
 ἵζων, ἔν' ἦν μοι παντὸς οἰωνοῦ λιμήν, 1000
 ἀγνώτ' ἀκούω φθόγγον ὀρνίθων, κακῶ
 κλάζοντας οἴστρω καὶ βεβαρβαρωμένῳ·
 καὶ σπῶντας ἐν χηλαῖσιν ἀλλήλους φοναῖς
 ἔγνων· πτερῶν γὰρ ῥοῖβδος οὐκ ἄσημος ἦν.
 εὐθὺς δὲ δείσας ἐμπύρων ἐγευόμην 1005
 βωμοῖσι παμφλέκτοισιν· ἐκ δὲ θυμάτων
 Ἥφαιστος οὐκ ἔλαμπεν, ἀλλ' ἐπὶ σποδῶ
 μυδῶσα κηκίς μηρίων ἐτήκετο
 κᾶτυφε κἀνέπτυνε, καὶ μετάρσιοι
 χολαὶ διεσπείροντο, καὶ καταρρυεῖς 1010
 μηροὶ καλυπτῆς ἐξέκειντο πιμελῆς.
 τοιαῦτα παιδὸς τοῦδ' ἐμάνθανον πάρα,
 φθίνοντ' ἀσήμεων ὀργίων μαντεύματα·
 ἐμοὶ γὰρ οὗτος ἡγεμὼν, ἄλλοις δ' ἐγὼ.
 καὶ ταῦτα τῆς σῆς ἐκ φρενὸς νοσεῖ πόλις· 1015
 βωμοὶ γὰρ ἡμῖν ἐσχάrai τε παντελεῖς
 πλήρεις ὑπ' οἰωνῶν τε καὶ κυνῶν βορᾶς
 τοῦ δυσμόρου πεπτῶτος Οἰδίου γόνου.
 κᾶτ' οὐ δέχονται θυστάδας λιτὰς ἔτι
 θεοὶ παρ' ἡμῶν οὐδὲ μηρίων φλόγα, 1020

989 βλέποντες L,R: βλέποντε L^s,A 994 τήνδε ναυκληροῖς L,R: τήνδε ναυ-
 κληροῖς A: τήνδ' ἑναυκλήρεις Valckenaer 998 τῆς ἐμῆς σημεῖα L 999 θᾶκον
 A: θᾶκον R 1013 φθίνοντα σεμνῶν Nauck

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

- Ἀρχοντες της Θήβας, ἤλθαμε τον ἴδιο δρόμο, δυο
 μαζί, βλέποντας με τα μάτια του ενός· με αυτόν τον
 τρόπο μπορούν να περπατούν οι τυφλοί, με τη βοή-
 θεια οδηγού.
- ΚΡ. Και τι νέο συμβαίνει, γέροντα Τειρεσία;
 ΤΕΙ. Θα σου εξηγήσω και συ άκου το μάντη.
 ΚΡ. Ούτε και στο παρελθόν απομακρυνόμουν από τη
 συμβουλή σου.
 ΤΕΙ. Ακριβώς γι' αυτό σωστά κυβερνούσες την πόλη αυ-
 τή.
 ΚΡ. Μπορώ να το βεβαιώσω, αφού έχω ωφεληθεί από τις
 συμβουλές σου.
 ΤΕΙ. Σκέψου όμως ότι τώρα περπατάς πάνω στην κόψη
 του ξυραφιού (η τύχη σου κρέμεται από μια τρίχα).
 ΚΡ. Μα τι συμβαίνει; Πόσο τρομάζω με τα λόγια σου.
 ΤΕΙ. Θα καταλάβεις ακούοντας τα σημάδια της τέχνης
 μου. Καθισμένος λοιπόν στην παλιά έδρα του ορνι-
 θοσκοπού, όπου για μένα είχαν λημέρι (καταφύγιο)
 όλα τα όρνια, ακούω άγνωστη φωνή πουλιών που
 έσκουζαν με κακή και ακατανόητη manía· και αντι-
 λήφθηκα όπως ξεσχιζαν το ένα το άλλο με ματωμένα
 νύχια· γιατί το 'δειχνε καθαρά το πλατάγισμα των
 φτερών. Και αμέσως τότε φοβισμένος δοκίμαζα την
 πυρομαντεία σε ολόφλογους βωμούς· από τα θύματα
 όμως δεν έθγαξε ο Ἥφαιστος λάμψη, και το λίπος
 που έλιωνε από τα μηριά στράγγιζε πάνω στη στά-
 χτη και κάπνιζε κι έσκαζε εξακοντίζοντας κομμάτια,
 και οι χολές σκορπίζονταν στο αέρα, και τα μηριά
 έσταζαν κι έμεναν απογυμνωμένα από το λίπος που
 τα τύλιγε. Τέτοια πράγματα μάθαινα απ' αυτό εδώ το
 παιδί, (πως ήταν) ανώφελες μαντείες από θυσίες που
 δεν έδιναν σημάδια· γιατί αυτό είναι σε μένα οδηγός,
 ενώ εγώ είμαι σε άλλους. Και η πόλη έχει αυτή την
 αρρώστια εξαιτίας της δικής σου ισχυρογνωμοσύ-
 νης· γιατί οι βωμοί και οι σχάρες όλες γενικά είναι
 γεμάτα από τις σάρκες που έφαγαν τα όρνια και τα

οὐδ' ὄρνις εὐσήμους ἀπορροιβδεῖ βοάς,
 ἀνδροφθόρου βεβρώτες αἵματος λίπος.
 ταῦτ' οὖν, τέκνον, φρόνησον· ἀνθρώποισι γὰρ
 τοῖς πᾶσι κοινόν ἐστι τοῦ ξαμαρτάνειν·
 ἐπεὶ δ' ἀμάρτη, κείνος οὐκέτ' ἐστ' ἀνὴρ 1025
 ἄβουλος οὐδ' ἀνολβος, ὅστις ἐς κακὸν
 πεσὼν ἀκῆται μὴδ' ἀκίνητος πέλῃ·
 αὐθαδία τοι σκαιότητ' ὀφλισκάνει.
 ἀλλ' εἶκε τῷ θανόντι μὴδ' ὀλωλότα
 κέντει· τίς ἀλκὴ τὸν θανόντ' ἐπικτανεῖν;
 1030 εὖ σοι φρονήσας εὖ λέγω· τὸ μανθάνειν δ'
 ἥδιστον εὖ λέγοντος, εἰ κέρδος φέρει.
 ΚΡ. ὦ πρέσβυ, πάντες ὥστε τοξόται σκοποῦ
 τοξεύετ' ἀνδρὸς τοῦδε, κοῦδὲ μαντικῆς
 ἄπρακτος ὑμῖν εἰμι, τῶν δ' ὑπαὶ γένους 1035
 ἐξημπόλημαι κάμπεφόρτισμαι πάλαι.
 κερδαίνειτ', ἐμπολάτε τάπῳ Σάρδεων
 ἤλεκτρον, εἰ βούλεσθε, καὶ τὸν Ἰνδικὸν
 χρυσόν, τάφῳ δ' ἐκεῖνον οὐχὶ κρύψετε,
 οὐδ' εἰ θέλουσ' οἱ Ζηγὸς αἰετοὶ βορὰν 1040
 φέρειν νιν ἀρπάζοντες ἐς Διὸς θρόνους,
 οὐδ' ὥς μίاسμα τοῦτο μὴ τρέσας ἐγὼ
 θάπτειν παρήσω κείνον· εὖ γὰρ οἶδ' ὅτι
 θεοὺς μιαίνειν οὕτις ἀνθρώπων σθένει.
 πίπτουσι δ', ὦ γεραῖε Τειρεσία, βροτῶν 1045
 χοῖ πολλὰ δεινοὶ πτώματ' αἴσυχρ', ὅταν λόγους
 αἰσχροὺς καλῶς λέγωσιν τοῦ κέρδους χάριν.

1021 εὐσήμους L cum rasura post εὐ-: ἐπισήμους Laur. 31.10 λίπος] π in litura 1025 οὐκ ἔστ' L,P,R: οὐκέτ' ἔστ' A 1027 ἀκείται codd.: ἀκῆται Wunder ἀνήτος L,P: ἀνίητος R: ἀκίνητος A 1032 λέγει A 1036 κάμπεφόρτισμαι L, L³ 1037 τὰ πρὸ L: τὸν πρὸς R,A: τάπῳ Blaydes et Nauck 1040 οὐ δὴ L: οὐδ' εἰ P,R,A 1046 αἰσχροὺς L,R: αἴσυχρ' L⁵, A

σκυλιά από τον πεθαμένο άτυχο γιο του Οιδίποδα. Κι έπειτα απ' όλα αυτά οι θεοί δεν δέχονται πια από μας προσευχές που συνοδεύουν τις θυσίες ούτε τη φλόγα των μηριών κι ούτε πουλί κανένα θγάζει κραυγές που να καταλαβαίνω, γιατί έχουν γευθεί λίπος από αίμα ανθρώπου σκοτωμένου. Σκέψου λοιπόν, παιδί μου, αυτά· γιατί να κάνει κανείς λάθη είναι πράγμα κοινό για όλους τους ανθρώπους· όταν όμως κανείς κάνει λάθος, δεν είναι πια ούτε ανόητος ούτε δυστυχής άντρας εκείνος – όποιος σαν πέσει σ' ένα σφάλμα, το επανορθώνει κι αμετάπειστος δεν μένει. Το πείσμα, αλήθεια, επισύρει τη μομφή της σκαιότητας. Έλα, λοιπόν, υποχώρησε στο νεκρό και μη χτυπάς τον πεθαμένο· τι ένδειξη δύναμης είναι τον πεθαμένο να ξανασκοτώνεις; Αφού σκέφτηκα για το συμφέρον σου, μιλώ για το καλό σου· πολύ ευχάριστο πράγμα είναι να μαθαίνει κανείς από έναν που μιλεῖ σωστά, αν τούτο κέρδος φέρει.

ΚΡ. Γέροντα, όλοι ρίχνετε τα θέλη σας πάνω μου όπως οι τοξότες στο στόχο τους, κι ούτε είμαι ανεπιβούλευτος από τη μαντική σας – που απ' το σινάφι σας έχω πουληθεί κι από καιρό έχω φορτωθεί σαν εμπόρευμα. Κερδίζετε, κάνετε εμπόριο με το ήλεκτρο από τις Σάρδεις αν σας αρέσει, και με το ινδικό χρυσάφι, εκείνον όμως εσεις δεν πρόκειται να θάψετε, ούτε κι αν θέλουν οι αετοί του Δία αρπάζοντάς τον για τροφή να τον μεταφέρουν στου Δία το θρόνο, ούτε κι έτσι δεν πρόκειται εγώ ν' αφήσω να θάψουν εκείνον, από φόβο για τούτο το μίasma· γιατί ξέρω καλά πως κανείς απ' τους ανθρώπους δεν μπορεί να μολύνει τους θεούς. Γέροντα Τειρεσία, απ' τους ανθρώπους και οι πιο πονηροί πέφτουν πολύ άσχημα, όταν με τρόπο ωραίο εκφράζουν αισχρές σκέψεις για χάρη του κέρδους.

- TEI. φεῦ,
ἄρ' οἶδεν ἀνθρώπων τις, ἄρα φράζεται—
KP. τί χρῆμα; ποῖον τοῦτο πάγκοινον λέγεις;
TEI. ὅσῳ κράτιστον κτημάτων εὐβουλία; 1050
KP. ὅσῳ περ, οἶμαι, μὴ φρονεῖν πλείστη βλάβη.
TEI. ταύτης σὺ μέντοι τῆς νόσου πλήρης ἔφυς.
KP. οὐ βούλομαι τὸν μάντιν ἀντειπεῖν κακῶς.
TEI. καὶ μὴν λέγεις, ψευδῇ με θεσπίζειν λέγων.
KP. τὸ μαντικὸν γὰρ πᾶν φιλάργυρον γένος. 1055
TEI. τὸ δ' ἐκ τυράννων αἰσχροκέρδειαν φιλεῖ.
KP. ἄρ' οἶσθα ταγοὺς ὄντας ἀν λέγῃς λέγων;
TEI. οἶδ'· ἐξ ἐμοῦ γὰρ τήνδ' ἔχεις σώσας πόλιν.
KP. σοφὸς σὺ μάντις, ἀλλὰ τὰδὶ κτεῖν φιλῶν.
TEI. ὄρσεις με τὰκίνητα διὰ φρενῶν φράσαι. 1060
KP. κίνει, μόνον δὲ μὴ 'πὶ κέρδεσιν λέγων.
TEI. οὕτω γὰρ ἤδη καὶ δοκῶ τὸ σὸν μέρος.
KP. ὥς μὴ 'μπολήσων ἴσθι τὴν ἐμὴν φρένα.
TEI. ἀλλ' εὖ γέ τοι κάτισθι μὴ πολλοὺς ἔτι
τρόχους ἀμιλλητῆρας ἡλίου τελῶν, 1065
ἐν οἷσι τῶν σῶν αὐτὸς ἐκ σπλάγχνων ἕνα
νέκυν νεκρῶν ἀμοιβὸν ἀντιδοὺς ἔσθι,
ἀνθ' ὧν ἔχεις μὲν τῶν ἄνω βαλῶν κάτω,
ψυχὴν τ' ἀτίμως ἐν τάφῳ κατῴκισας,
ἔχεις δὲ τῶν κάτωθεν ἐνθάδ' αὖ θεῶν 1070
ἄμοιρον, ἀκτέριστον, ἀνόσιον νέκυν.
ὧν οὔτε σοὶ μέτεστιν οὔτε τοῖς ἄνω
θεοῖσιν, ἀλλ' ἐκ σοῦ βιάζονται τάδε.

1056 τὸ δ' ἐκ codd.: τὸ δ' αὖ Hartung: τὸ δὲ γε Bishop 1057 λέγεις
L,R: λέγῃς A,L^s 1064 πολλοὺς R,A: πολλὰς L,P 1065 τροχούς codd.:
τρόχους Erfurdt ἡλίον τελεῖν coni. Winkelmann 1068 βάλλειν L: βαλῶν A:
βάλλων P,R 1069 τ' om. Bothe, post ἀτίμως traiecit Bergk

- TEI. Αλίμονο, ξέρει ἄραγε κανεῖς ἀπ' τοὺς ἀνθρώπους,
συλλογίζεται ἄραγε...
KP. Τι πράγμα; Ποιο εἶναι αὐτὸ τὸ πράγμα τὸ κοινὸ σε
ὅλους που λες;
TEI. Πόσο ἀνώτερο ἀπ' ὅλα τα ἀγαθὰ εἶναι ἡ σύνεση;
KP. Ὅσο βέβαια, νομίζω, ἡ πιο μεγάλη βλάβη να μὴν
ἔχει κανεῖς φρόνηση.
TEI. Εσύ λοιπὸν γεννήθηκες γεμάτος ἀπ' τὴν ἀρρώστια
αυτή.
KP. Δεν θέλω ν' ἀπαντήσω ἀπρεπα στο μάντη.
TEI. Κι ὁμως τὸ κάνεις, ἀφοῦ λες πὼς προφητεύω ἐγὼ ψέ-
ματα.
KP. Ναι, γιατί τὸ σινάφι ὅλων των μάντεων εἶναι φιλο-
χρήματο.
TEI. Ἡ φάρα των τυράννων ποθεῖ τ' ἄνομα κέρδη.
KP. Ξέρεις ἄραγε πὼς ὅσα λες τα λες σε βασιλιάδες;
TEI. Το ξέρω· γιατί σε μένα τὸ χρωστάς που ἔχεις σώσει
αυτὴ τὴν πόλη.
KP. Σαν μάντης εἶσαι σοφός, μα τὴν ἀδικία θέλεις.
TEI. Θα με ἀναγκάσεις να σου πῶ τα μυστικά που κλείνω
μέσα μου.
KP. Πες τα, μόνο μὴ λες για να κερδίσεις.
TEI. Ὅπως ἔχουν τα πράγματα, νομίζω ὅτι ἔτσι θα μιλή-
σω ὅσον ἀφορὰ ἐσένα.
KP. Μάθε πὼς δεν πρόκειται να ἐμπορευτεῖς τὴν ἀπόφα-
σή μου.
TEI. Κι ἐσύ μάθε καλὰ πὼς δεν θα συμπληρώσεις πια
πολλές τροχιές τοῦ ἡλίου που τρέχουν ἡ μια τὴν ἄλ-
λη να προλάβει (μέρες) και σ' αὐτές θα ἔχεις δώσει
σε ἀνταπόδοση ἀπὸ τα σπλάχνα σου ἕνα νεκρὸ ὡς
αντάλλαγμα για τοὺς νεκροὺς ἐκεῖνους, γιατί ἔχεις
ρίξει στον τάφο ἕναν ἀπὸ τοὺς ζωντανούς και μια
ψυχὴ τὴν ἐβάλες ἀνόσια να κατοικήσει στον τάφο,
κι ἀπ' τὴν ἄλλη κρατεῖς ἐδῶ πάνω ἕνα νεκρὸ που
ἀνήκει στους θεοὺς τοῦ κάτω κόσμου ἄταφο, χωρίς
νεκρικά δῶρα, χωρίς τις καθιερωμένες τιμές. Σ' αυ-
τοὺς ἐσύ δικαίωμα δεν ἔχεις οὔτε κι οἱ θεοὶ τοῦ ἐπά-

- τούτων σε λαβητῆρες ὑστεροφθόροι
 λοχῶσιν "Αιδου καὶ θεῶν Ἑρινύες,
 ἐν τοῖσιν αὐτοῖς τοῖσδε ληφθῆναι κακοῖς.
 καὶ ταῦτ' ἄθρησον εἰ κατηργυρωμένος
 λέγω· φανεῖ γάρ οὐ μακροῦ χρόνου τριβὴ
 ἀνδρῶν, γυναικῶν σοῖς δόμοις κωκύματα.
 ἔχθρα δὲ πᾶσαι συνταράσσονται πόλεις,
 ὅσων σπαράγματ' ἡ κύνας καθήγγισαν
 ἢ θῆρες ἢ τις πτηνὸς οἰωνός, φέρων
 ἀνόσιον ὁσμὴν ἐστιοῦχον ἐς πόλιν.
 τοιαῦτά σου, λυπεῖς γάρ, ὥστε τοξότης
 ἀφῆκα θυμῷ καρδίας τοξεύματα
 βέβαια, τῶν σὺ θάλπος οὐχ ὑπεκδραμῆ.
 ὦ παῖ, σὺ δ' ἡμᾶς ἄπαγε πρὸς δόμους, ἵνα
 τὸν θυμὸν οὗτος ἐς νεωτέρους ἀφῇ,
 καὶ γυνὴ τρέφειν τὴν γλώσσαν ἡσυχωτέραν
 τὸν νοῦν τ' ἀμείνω τῶν φρενῶν ἢ νῦν φέρει.
- ΧΟ. ἀνὴρ, ἀναξ, βέβηκε δεινὰ θεσπίσας·
 ἐπιστάμεσθα δ', ἐξ ὅτου λευκὴν ἐγὼ
 τήνδ' ἐκ μελαίνης ἀμφιβάλλομαι τρίχα,
 μή πώ ποτ' αὐτὸν ψευδὸς ἐς πόλιν λακεῖν.
- ΚΡ. ἔγνωκα καὐτὸς καὶ ταράσσομαι φρένας·
 τό τ' εἰκαθεῖν γὰρ δεινόν, ἀντιστάντα δὲ
 ἄτη πατάξαι θυμὸν ἐν δεινῷ πάρα.
- ΧΟ. εὐβουλίας δεῖ, παῖ Μενοικέως, Κρέον.
- ΚΡ. τί δῆτα χρὴ δρᾶν; φράζε· πείσομαι δ' ἐγώ.
- ΧΟ. ἐλθὼν κόρην μὲν ἐκ κατώρυχος στέγης
 ἄνες, κτίσον δὲ τῷ προκειμένῳ τάφον.
- ΚΡ. καὶ ταῦτ' ἐπαινεῖς καὶ δοκεῖς παρεικαθεῖν;
 ΧΟ. ὅσον γ', ἀναξ, τάχιστα· συντέμνουσι γάρ
 θεῶν ποδώκεις τοὺς κακόφρονας βλάβαι.
- ΚΡ. οἷμοι· μόλις μὲν, καρδίας δ' ἐξίσταμαι
 τὸ δρᾶν, ἀνάγκη δ' οὐχὶ δυσμαχητέον.
- ΧΟ. δρᾶ νυν τάδ' ἐλθὼν μὴδ' ἐπ' ἄλλοισιν τρέπε.
- ΚΡ. ὦδ' ὥς ἔχω στείχοιμ' ἄν' ἵτ' ἵτ' ὀπάονες,

1086 ὑπεκδραμῆιν Α 1089 γλῶτταν cod.: γλῶσσαν edd. ἡσυχωτέραν codd.:
 ἡσυχαιτέρην Schaefer, Pearson 1090 ἢ codd.: ὦν Brunck 1091 ἀνὴρ codd.:
 ἀνὴρ Brunck 1092 ἐπιστάμεσθα L 1094 λαβεῖν L, A: λακεῖν L¹, P, R 1096
 δὲ (τ.ε. s.l. L¹) εἰκαθεῖν codd.: εἰκαθεῖν Elmsley 1098 λαβεῖν L, P: κρέων R:
 κρέον Α 1101 τάφῳ Α 1102 δοκεῖ Jebb παρεικαθεῖν] παρεικάθειν: πορεῖν
 ἄκη Semiteles

νω κόσμου, αλλά εξαναγκάζονται από σένα σε τούτα
 δω. Γι' αυτά οι ολέθριες, που τιμωρούν μετά το
 ἐγκλημα, οι Ερινύες του Ἄδη και των θεῶν σου στή-
 νουν ενέδρα, για να εμπλακείς κι εσύ σε συμφορές
 ὅμοιες μ' αυτές εδώ. Και κοίταζε τώρα αν πληρωμέ-
 νος τα λέω αυτά· γιατί δεν θα περάσει πολύς καιρός
 και θα σου φανερώσει θρήνους αντρών και γυναικῶν
 στο ανάκτορό σου. Γιατί ὅλες οι πόλεις ταράζονται
 με εχθρικές διαθέσεις, σε ὅσες οι σκύλοι εκπλήρω-
 σαν το ιερὸ καθήκον της ταφῆς στα σπαραγμένα μέ-
 λη ἢ τ' αργίμια ἢ κάποιο φτερωτὸ πουλί ἀνόσια φέρ-
 νοντας μυρωδιά στην πατρικὴ πόλη. Τέτοια ἐναντίον
 σου ἀλάθευτα βέλη ἐρίξα στην καρδιά σου, σαν το-
 ξότης πάνω στην οργή μου, γιατί με πίκρανες, που
 το κάψιμό τους δεν θα ξεφύγεις. Κι εσύ, παιδί μου,
 στο σπῖτι οδήγησέ με, για να ξεσπάσει αὐτός το θυ-
 μό του σ' ἄλλους πιο νέους και να μάθει να 'χει πιο
 συγκρατημένη τη γλώσσα του και καλύτερα μυαλά
 απ' ὅτι ἔχει τώρα.

[Ο Τειρεσίας φεύγει ἀπὸ τη δεξιὰ πάροδο]

- ΧΟ. Βασιλιά, ἐφυγε ο γέροντας αφού εἶπε φοβερές προ-
 φητείες· κι ἀφότου ἔχουμε τα λευκά τούτα μαλλιά
 που κάποτε ἦταν μαύρα, καλὰ το ξέρουμε πὼς ποτὲ
 του αὐτός ως τώρα δεν εἶπε στην πόλη ψέμα.
- ΚΡ. Κι ἐγὼ το ξέρω ο ἴδιος κι ἔχω μες στην ψυχὴ μου τα-
 ραχὴ· και να υποχωρήσω εἶναι φοβερό, κι αν πάλι
 ἀντισταθῶ ὑπάρχει κίνδυνος με συμφορά να συντρί-
 ψω την περηφάνια μου.
- ΧΟ. Χρειάζεται σύνεση, Κρέων, παιδί του Μενοικέα.
- ΚΡ. Και τι πρέπει να κάνω; Λέγε και θα σ' ἀκούσω.
- ΧΟ. Πήγαινε και λευτέρωσε την κόρη απ' την υπόγεια
 φυλακή της, και χτίσε τάφο για το νεκρὸ που εἶναι
 ἐξω πεταμένος.
- ΚΡ. Αὐτές τις συμβουλές μου δίνεις και κρίνεις σωστὸ να
 υποχωρήσω;
- ΧΟ. Ὅσο πιο γρήγορα, βασιλιά, μπορεῖς· γιατί εἶναι γορ-
 γοπόδαρες των θεῶν οι Ερινύες και προλαβαίνουν
 τους κακόμυαλους.

- οἳ τ' ὄντες οἳ τ' ἀπόντες, ἀξίνας χεροῖν
 ὀρμᾶσθ' ἐλόντες εἰς ἐπὶ ψιον τόπον· 1110
 ἐγὼ δ', ἐπειδὴ δόξα τῇδ' ἐπεστράφη,
 αὐτὸς τ' ἔδησα καὶ παρὼν ἐκλύσομαι·
 δέδοικα γάρ, μὴ τοὺς καθεστῶτας νόμους
 ἄριστον ἢ σφύζοντα τὸν βίον τελεῖν.
- ΧΟ. Πολυώνυμε, Καδμείας ἄγαλμα νύμφας στρ. α' 1115
 καὶ Διδὸς βαρυβρεμέτα γένος,
 κλυτὰν δὲ ἀμφέπει
 Ἰταλίαν, μέδεις δὲ
 Παγχοίνους Ἐλευσινίας 1120
 Δηοῦς ἐν κόλποις,
 ὦ Βακχεῦ, Βακχᾶν ματρόπολιν Θήβαν
 ναιετῶν παρ' ὕγροισ
 Ἰσμηνοῦ ρεῖθροις ἀγρίου τ'
 ἐπὶ σπορᾷ δράκοντος. 1125
- σὲ δ' ὑπὲρ διλόφου πέτρας στέροψ ὅπωπε αντιστρ. α'
 λιγνύς, ἔνθα Κωρύκεια νύμφαι
 στείχουσι Βακχίδες
 Κασταλίας τε νᾶμα· 1130
 καὶ σε Νυσαίων ὀρέων
 κισσῆρεις ὄχθαι
 χλωρὰ τ' ἀκτὰ πολυστάφυλος πέμπει,
 ἀμβρότων ἐπέων
 εὐαζόντων, Θηβαίας 1135
 ἐπισκοποῦντ' ἀγυιάς.
- τὰν ἐκ πασῶν τιμᾶς ὑπερτάταν πόλεων στροφή β'
 ματρὶ σὺν κεραυνίᾳ·
 καὶ νῦν, ὥς βιαίας ἔχεται 1140
 πάνδαμος πόλις ἐπὶ νόσου,
 μολεῖν καθαρσίῳ ποδὶ Παρνασσίαν
 ὑπὲρ κλιτὺν ἢ στονόεντα πορθμόν. 1145

1114 τὸν βίον σφύζοντα L,P,R 1115 νύμφας ἄγαλμα codd.: ἄγαλμα νύμφας
 Nauck 1119 Ἰταλίαν L: Ἰακρίαν Unger 1120 παγχοίνους L: παγχοίνου
 R,A: παγχοίνους L³ 1122 μητρόπολιν codd.: ματρόπολιν Dindorf, Ellendt
 1123 ναιετῶν codd.: ναιετῶν Dindorf τ' add. Dain 1124 ρεῖθρον codd.: ρεῖθροις
 Blaydes: ρεῖθρον Semitelos: ρεῖθρόν τ' Jebb 1128 στείχουσι codd.: στείχουσι
 Dindorf, Dain 1135 θηβαίας codd.: Θηβαίας Hermann

- ΚΡ. Αλίμονο· με δυσκολία, αλήθεια, παραιτούμαι ἀπ' την
 απόφασή μου να κάνω αυτό, όμως δεν πρέπει να τα
 βάξει κανείς (μάταια) με την ανάγκη.
 ΧΟ. Τρέχα λοιπόν και κάνε αυτά, μην τ' αφήσεις σ' άλ-
 λους.
 ΚΡ. Έτσι θα πάω, όπως είμαι. Εμπρός, ελάτε, ακολουθοί,
 όλοι χωρίς εξαίρεση, αξίνες πάρτε στα χέρια σας κι
 ορμάτε στο ψηλό το μέρος· κι εγώ, μια κι η γνώμη
 μου πήρε αυτή την κατεύθυνση, (όπως) ο ίδιος τη
 φυλάκισα, ο ίδιος και θα την ελευθερώσω, γιατί φο-
 βούμαι μήπως είναι το πιο καλό να περνάει κανείς
 τη ζωή του τηρώντας με ευλάβεια τους νόμους που
 ισχύουν από παλιά.

[Ο Κρέων φεύγει από την αριστερή πάροδο]

- ΧΟ. Πολυώνυμε, καμάρι της Καδμείας νύμφης και γιε του
 Δία που βαριά βροντά, συ που προστατεύεις την ξα-
 κουστή Ιταλία και βασιλεύεις στις κοσμοσύχναστες
 κοιλάδες της Ελευσίνας Δήμητρας, ω Βάκχε, που
 στη μητρόπολη των Βακχίδων κατοικείς, τη Θήβα,
 εκεί που τα νερά του Ισμηνού κυλούν, στον τόπο
 όπου του άγριου Δράκοντα σπάρθηκαν τα δόντια.
 Εσένα, από το δίκورφο βουνό του Παρνασσού, όπου
 χορεύουν στη σειρά οι Κωρύκιες νύμφες, οι Βακχίδες,
 συχνά καπνός σε βλέπει από φλογοδόλα διαδιά κι η
 Κασταλία κρήνη. Και σένα συνοδεύουν με πομπή οι
 κισσοφυτεμένες κορφές της Νύσας των βουνών κι ο
 πράσινος γιαλός της με τα αμπέλια τα πολλά, ενώ
 τραγούδια αντηχούν θεόπνευστα με τις κραυγές
 'εμοί' σαν φανείς να περνάς απ' τους δρόμους της
 Θήβας.
 Την τιμάς αυτή απ' όλες τις πόλεις πιο πολύ μαζί με
 τη μητέρα σου την κεραυνόπληχτη. Και τώρα που
 όλος ο λαός της πόλης από βαριά αρρώστια είναι
 χτυπημένος, να 'ρθεις απ' του Παρνασσού τα πλάγια
 ή κι απ' τον πολύβογγο πορθμό, τον καθαρό για να
 μας φέρεις.

ἰὼ πῦρ πνεόντων χοράγ' ἄστρον, νυχίων αντιστρ. β'
 φθεγμάτων ἐπίσκοπε,
 παῖ Διδὸς γένεθλον, προφάνηθ',
 ὦναξ, σαῖς ἅμα περιπύλοισ 1150
 θυίαισιν, αἶ σε μαινόμεναι πάννυχοι
 χορεύουσιν τὸν ταμίαν Ἰακχον.

ΑΓΓΕΛΟΣ

Κάδμου πάροιχοι καὶ δόμων Ἀμφίονος, 1155
 οὐκ ἔσθ' ὅποιον στάντ' ἄν ἀνθρώπου βίον
 οὔτ' αἰνέσαιμ' ἄν οὔτε μεμψαίμην ποτέ.
 τύχη γὰρ ὀρθοῖ καὶ τύχη καταρρέπει
 τὸν εὐτυχοῦντα τὸν τε δυστυχοῦντ' αἰεί,
 καὶ μάντις οὐδεὶς τῶν καθεστώτων βροτοῖς. 1160
 Κρέων γὰρ ἦν ζηλωτός, ὥς ἐμοί, ποτέ,
 σώσας μὲν ἐχθρῶν τήνδε Καδμείαν χθόνα
 λαβὼν τε χώρας παντελεῖ μοναρχίαν
 εὐθύνε, θάλλων εὐγενεῖ τέκνων σπορᾷ.
 καὶ νῦν ἀφείται πάντα· τὰς γὰρ ἡδονὰς 1165
 ὅταν προδῶσιν ἄνδρες, οὐ τίθημ' ἐγὼ
 ζῆν τοῦτον, ἀλλ' ἐμψυχον ἡγοῦμαι νεκρόν.
 πλούτει τε γὰρ κατ' οἶκον, εἰ βούλει, μέγα
 καὶ ζῆ τύραννον σχῆμ' ἔχων· ἐὰν δ' ἀπῇ
 τούτων τὸ χαίρειν, τᾶλλ' ἐγὼ καπνοῦ σκιᾶς 1170
 οὐκ ἄν πριαίμην ἀνδρὶ πρὸς τὴν ἡδονήν.
 ΧΟ. τί δ' αὖ τόδ' ἄχθος βασιλέων ἦκεις φέρων;
 ΑΓ. τεθνᾶσιν· οἱ δὲ ζῶντες αἵτιοι θανεῖν.
 ΧΟ. καὶ τίς φονεύει; τίς δ' ὁ κείμενος; λέγε.
 ΑΓ. Αἵμων ὄλωλεν, αὐτόχειρ δ' αἰμάσσεται. 1175
 ΧΟ. πότερα πατρώας ἢ πρὸς οἰκείας χερὸς;
 ΑΓ. αὐτὸς πρὸς αὐτοῦ, πατρὶ μηνίσας φόνου.

1147 καὶ νυχίων codd.: νυχίων Brunck, Hermann 1151 θυίαισιν codd.:
 θυίαισιν Bergk 1158 καταρρέπει codd.: κατήριπε Semitelos 1160 καθεστώ-
 των ἐφεστώτων Blaydes 1163 λαβόντε L 1164 εὐθύνε codd.: ηὔθυνε Dindorf,
 Pearson 1166 ἀνδρὸς codd.: ἄνδρες Athen. VII. 280 C: ἄνδρα Eustath. 957.17
 1167 eum versum, omission in codd., ex Athen. et Eustath. editorum primus
 addidit Turnebus; novisse videntur L³ et R¹ 1177 αὐτοῦ codd. φόνου L:
 φόνου R, A: φονῆ Semitelos

Ω συ που σέρνεις το χορό των άστρον των πυρί-
 πνοων, και στα νυχτερινά τραγούδια παραστέκεις,
 παιδί του Δία θλαστάρι, φανερώσου, βασιλιά, μαζί
 με τις ακόλουθές σου τις Μαινάδες που ολονυχτίς
 ξέφερνα για σένα, τον προστάτη τους τον Ἰακχο, χο-
 ρεύουν.

[Ένας Ἀγγελος μπαίνει στη σκηνή από την αριστερή πάροδο]

ΑΓΓΕΛΟΣ

Ε, σεις που κάθεστε στο ανάκτορο δίπλα του Κάδ-
 μου και του Αμφίονα, δεν υπάρχει κατάσταση αν-
 θρώπινη που θα μπορούσα ποτέ να την επαινέσω ή
 να την κατακρίνω ως αμετάβλητη. Γιατί η τύχη κρα-
 τάει ὀρθιο και η τύχη σωριάζει ὅποιον κάθε φορά εί-
 ναι ευτυχισμένος ή και δυστυχισμένος, και μάντης
 δεν υπάρχει κανείς για ὅσα μπορούν να συμβούν
 στους ανθρώπους. Παράδειγμα ο Κρέων ήταν κάποτε
 ζηλευτός για μένα τουλάχιστον, αφού έσωσε αυτήν
 εδώ τη γη του Κάδμου απ' τους εχθρούς κι αφού πή-
 ρε στα χέρια του την απόλυτη εξουσία της χώρας,
 κυβερνούσε ευτυχισμένος με τα παιδιά του που είχαν
 ευγενική καταγωγή. Και τώρα χάθηκαν ὅλα· γιατί
 όταν ο άνθρωπος χάσει τη χαρά, δεν τον θεωρώ αυ-
 τόν ζωντανό αλλά τον λογαριάζω ζωντανό νεκρό. Να
 'χεις πλούτη πολλά στο σπίτι σου, αν σ' αρέσει, και
 ζήσε με βασιλικό αξίωμα· αν όμως λείπει απ' ὅλα
 τούτα η χαρά, ὅλα τ' άλλα δεν θα τ' αγοράζα εγώ από
 κανέναν ούτε δίνοντας σκιά καπνοῦ μπροστά στην
 ευτυχία.

ΧΟ. Ποια είναι πάλι αυτή η συμφορά των βασιλιάδων,
 που έρχεσαι να μας πεις;
 ΑΓ. Έχουν σκοτωθεί· κι ὅσοι ζουν έχουν ευθύνη για το
 θάνατο.
 ΧΟ. Και ποιος είν' ο φονιάς; Ποιος ο σκοτωμένος; Μίλα.
 ΑΓ. Ο Αἰμων σκοτώθηκε, με το ίδιο του το χέρι έχυσε το
 αίμα του.
 ΧΟ. Πώς, απ' του πατέρα του το χέρι ή απ' το δικό του;
 ΑΓ. Ο ίδιος απ' το δικό του, οργισμένος εναντίον του πα-

- ΧΟ. ὦ μάντι, τοῦπος ὥς ἄρ' ὀρθὸν ἤγνυσας.
 ΑΓ. ὥς ὦδ' ἐχόντων τῶνδε βουλευεῖν πάρα.
 ΧΟ. καὶ μὴν ὁρῶ τάλαιναν Εὐρυδίκην ὁμοῦ 1180
 δάμαρτα τὴν Κρέοντος· ἐκ δὲ δωμάτων
 ἤτοι κλύουσα παιδὸς ἢ τύχη περᾶ.

ΕΥΡΥΔΙΚΗ

- ὦ πάντες ἄστοί, τῶν λόγων ἐπηρεσθόμην
 πρὸς ἔξοδον στείχουσα, Παλλάδος θεᾶς
 ὅπως ἰκοίμην εὐγμάτων προσήγορος. 1185
 καὶ τυγχάνω τε κλῆθρ' ἀνασπαστοῦ πύλης
 χαλῶσα καὶ με φθόγγος οἰκείου κακοῦ
 βάλλει δι' ὧτων· ὑπτία δὲ κλίνομαι
 δείσασα πρὸς δμωαῖσι κάποπλήσσομαι.
 ἀλλ' ὅστις ἦν ὁ μῦθος, αὖθις εἶπατε· 1190
 κακῶν γὰρ οὐκ ἄπειρος οὖς' ἀκούσομαι.
 ΑΓ. ἐγὼ, φίλη δέσποινα, καὶ παρὼν ἐρῶ
 κοῦδὲν παρήσω τῆς ἀληθείας ἔπος·
 τί γὰρ σε μαλθάσσοιμ' ἄν, ὦν ἐς ὕστερον
 ψεῦσται φανούμεθ'; ὀρθὸν ἀλήθει' αἰέ. 1195
 ἐγὼ δὲ σὺ ποδαγὸς ἐσπόμην πόσει
 πεδίον ἐπ' ἄκρον, ἐνθ' ἔκειτο νηλεὲς
 κυνοσπάρακτον σῶμα Πολυνείκους ἔτι·
 καὶ τὸν μὲν, αἰτήσαντες ἐνοδίαν θεὸν
 Πλούτωνά τ' ὀργὰς εὐμενεῖς κατασχεθεῖν, 1200
 λούσαντες ἄγνὸν λουτρόν, ἐν νεοσπάσιν
 θαλλοῖς δ' ἡ δὴ ἔλειπτο συγκατήθομεν,
 καὶ τύμβον ὀρθόκρανον οἰκείας χθονὸς
 χάσαντες αὖθις πρὸς λιθόστρωτον κόρης
 νυμφεῖον Ἄιδου κοῖλον εἰσεβαίνομεν. 1205
 φωνῆς δ' ἄπωθεν ὀρθίων κωκυμάτων

- τέρα του για το φόνο (της Αντιγόνης).
 ΧΟ. Ω μάντη, πόσο αληθινό το λόγο σου απόδειξε.
 ΑΓ. Με τη βεβαιότητα ότι αυτά είναι έτσι, καιρός τώρα
 για τ' άλλα να σκεφτείς.
[Η Ευρυδίκη προβάλλει από την κεντρική πύλη του παλατιού]
 ΧΟ. Και να που βλέπω να ῥχεται κοντά η δύστυχη Ευρυ-
 δίκη, η σύζυγος του Κρέοντα· βγαίνει απ' το ανάκτο-
 ρο γιατί άκουσε τάχα για το παιδί της ή τυχαία;

ΕΥΡΥΔΙΚΗ

- Όλοι εσεῖς εδώ πολίτες, τα λόγια σας άκουσα την
 ώρα που βάδιζα για την έξοδο, να πάω ν' απευθύνω
 ευχές στη θεά Παλλάδα. Τη στιγμή που τραβάω το
 σύρτη της πύλης ν' ανοίξει, χτυπάει στ' αφτιά μου
 λόγος για οικογενειακή μου συμφορά· φοβήθηκα κι
 έγειρα πίσω, κι έπεσα στην αγκαλιά των ακολουθών
 μου και λιποθυμώ. Πέστε μου όμως πάλι, όποιος κι
 αν ήταν ο λόγος. Θα τον ακούσω, γιατί από συμφο-
 ρές αμάθητη δεν είμαι.
 ΑΓ. Εγώ, καλή κυρά μου, καθώς ήμουν εκεί, θα σου μι-
 λήσω, και λέξη καμιά απ' την αλήθεια δεν θα παρα-
 λείψω· γιατί τάχα θα σε παρηγορούσα με λόγια, που
 έπειτα ψεύτες σ' αυτά θα βγούμε; Η αλήθεια είναι
 πάντα το σωστό. Εγώ λοιπόν τον άντρα σου ακολου-
 θησα ως οδηγός στο ύψωμα του κάμπου, όπου κειτό-
 ταν ακόμη χωρίς έλεος το πτώμα του Πολυνείκη,
 που ῥχαν σπαράξει τα σκυλιά· κι αφού παρακαλέσα-
 με τη θεά των δρόμων και τον Πλούτωνα να συγκρα-
 τήσουν την οργή τους και να φανούν σπλαχνικοί, κι
 αφού έπειτα τον λούσαμε με εξαγνιστικό λουτρό, πά-
 νω σε κλαδιά φρεσκοκομμένα συγκεντρώσαμε και
 καίγαμε ό,τι είχε απομείνει, κι αφού ψηλό μνήμα
 υψώσαμε με χώμα της πατρικής γης, ύστερα ξεκινή-
 σαμε να πάμε στη λιθόστρωτη θολωτή σπηλιά, στου
 Χάρου το νυφικό θάλαμο της κόρης. Κάποιος τότε
 ακούει από μακριά φωνές και διαπεραστικά σκουζί-
 ματα στον αστόλιστο νυφικό θάλαμο, κι αφού ήλθε

1178 ἤγνυσας L sic, non ἤγνυσας 1182 πάρα codd.: περᾶ Brunck 1183
 τοῦ λόγου γ' A 1184 Παλλάδος θεᾶς codd.: Παλλάδ' ὥς θεᾶν Semitelos
 1189 δμωαῖσι βμωαῖσι 1195 ἢ ἀλήθει' L,R,A: ἀλήθει' Neue 1197 πεδίον
 ἐπ' ἄκρων L: πεδίον ἐπ' ἄκρον A: πεδίον ἐπ' ἄκρων R 1200 κατασχεθεῖν codd.:
 κατασχεθεῖν Elmsley

κλύει τις ἀκτέριστον ἀμφὶ παστάδα,
καὶ δεσπότη Κρέοντι σημαίνει μολών·
τῷ δ' ἀθλίας ἄσημα περιβαίνει βοῆς
ἔρποντι μᾶλλον ἄσσον, οἰμῶξας δ' ἔπος 1210
ἴησι δυσθρήνητον· ὦ τάλας ἐγώ,
ἄρ' εἰμὶ μάντις; ἄρα δυστυχεστάτην
κέλευθον ἔρπω τῶν παρελθουσῶν ὁδῶν;
παιδός με σαίνει φθόγγος· ἀλλὰ, πρόσπολοι,
ἴτ' ἄσσον ὠκεῖς καὶ παραστάντες τάφῳ 1215
ἀθρήσασθ', ἄρμον χόματος λιθοσπαδῇ
δύντες πρὸς αὐτὸ στόμιον, εἰ τὸν Αἴμονος
φθόγγον συνήμ', ἢ θεοῖσι κλέπτομαι.
τάδ' ἐξ ἀθύμου δεσπότης κελεύσασιν
ἡθροῦμεν· ἐν δὲ λοισθίῳ τυμβεύματι 1220
τὴν μὲν κρεμαστὴν αὐχένος κατείδομεν,
βρόχῳ μιτῶδει σινδόνης καθημμένην,
τὸν δ' ἀμφὶ μέσση περιπετῇ προσκείμενον,
εὐνῆς ἀποιμῶζοντα τῆς κάτω φθορὰν
καὶ πατρὸς ἔργα καὶ τὸ δύστηνον λέχος. 1225
ὁ δ' ὥς ὁρᾷ σφε, στυγνὸν οἰμῶξας ἔσω
χωρεῖ πρὸς αὐτὸν κἀνακωκύσας καλεῖ·
ὦ τλήμων, οἷον ἔργον εἵργασαι; τίνα
νοῦν ἔσχεις; ἐν τῷ συμφορᾷ διεφθάρης;
ἔξελθε, τέκνον, ἰκέσιός σε λίσσομαι. 1230
τὸν δ' ἀγρίοις ὅσσοισι παπτήνας ὁ παῖς,
πτύσας προσώπῳ κοῦδεν ἀντειπών, ξίφους
ἔλκει διπλοῦς κνώδοντας, ἐκ δ' ὀρμωμένου
πατρὸς φυγαῖσιν ἤμπλακ'· εἴθ' ὁ δῦσμορος
αὐτῷ χολωθεῖς, ὥσπερ εἶχ' ἐπενταθεῖς 1235
ῥηρισε πλευραῖς μέσσον ἔγχος, ἐς δ' ὕγρον
ἀγκῶν ἔτ' ἔμφρων παρθένον προσπτύσσεται·
καὶ φυσιῶν ὀξεῖαν ἐκβάλλει ῥοήν
λευκῇ παρειᾷ φοινίκου σταλάγματος.

αναγγέλλει αὐτὰ στον ἄρχοντα Κρέοντα· κι ἐνῶ αὐ-
τὸς πλησίαζε ὅλο και πιο κοντά, τον φτάνει συγκε-
χυμένο ἄγριο βογγητό και τότε αναστενάζει και ξε-
σπάει σε δυνατὸ θρήνο· ὦ ἐγὼ ὁ δύστυχος, τάχα εἴ-
μαι μάντης; Ἄραγε τραβάω το δρόμο τον πιο δυστυ-
χισμένο απ' ὅλους που ἔχω περάσει; Του παιδιοῦ μου
ἡ φωνὴ φτάνει στ' αφτιά μου· εμπρός, δούλοι, τρέξτε
πιο κοντά, γρήγορα, πλησιάστε στον τάφο και κοι-
τάξτε, αφού μπείτε μέσα στο ἀνοιγμα που ἀφησαν οἱ
πέτρες οἱ θγαλμένες ἀπὸ την ξερολιθιά που ἐφράζε
την εἴσοδο του τάφου, αν ἀκούω καλά τη φωνὴ του
Αἴμονα ἢ οἱ θεοὶ με ξεγελοῦν. Κι αὐτὰ προσπαθού-
σαμε να δοῦμε σύμφωνα με τις διαταγές του ἀρχοντα
που ἦταν σαν χαμένος· και στο βάθος μέσα του θο-
λωτοῦ τάφου διακρίναμε καθαρὰ ἐκεῖνη κρεμασμένη
απ' το λαιμό, δεμένη με θηλιά ἀπὸ λουρίδες του πέ-
πλου της, κι αὐτὸν ἀκουμπισμένο πάνω της να την
ἔχει ἀγκαλιάσει ἀπὸ τη μέση και να θρηνεῖ με γοερή
κραυγὴ για το χαμό της μνηστής του που ἦταν πια
στον Ἄδη και για τις πράξεις του πατέρα του και
τον ἀτυχο γάμο του! Κι ὁ Κρέων, μόλις τον βλέπει,
αφὺ ἐσκουξε σπαραχτικά, προχωράει μέσα κοντά
του και του φωνάζει με θρήνους· δύστυχε, τι ἔκανες
ἐκεῖ; Τι ἔβαλες στο νου σου; Σε ποια ζάλη της συμ-
φορᾶς ἔχασες το μυαλό σου; Βγες ἔξω, γιε μου, σαν
ικέτης σε παρακαλῶ. Κι αὐτὸν ἀφὺ τον κοίταξε ὁ
γιος του με ἄγριο βλέμμα και ἀφὺ τον ἐφτυσε στο
πρόσωπο χωρὶς να του δώσει ἀπάντηση καμιά, τρα-
βάει το ἀμφίστομο ξίφος και ὅπως ρίχτηκε ἔξω με
ορμὴ ὁ πατέρας του να φύγει, δεν τον πέτυχε· κι
ὕστερα ὁ δύστυχος, οργισμένος με τον εαυτὸ του,
ἀμέσως ἀφὺ τεντώθηκε ἐπεσε (μ' ὅλο του το βάρος)
πάνω στο ξίφος του και το ἐμπήξε στα πλευρά του
ὡς τη μέση, κι ἐνῶ ἀκόμη εἶχε τις αισθήσεις του,
παίρνει την παρθένα στην ἀδύναμη ἀγκαλιά του κι
αγκομαχώντας πετάει βρῦση με ορμὴ το αἷμα απ' το
φόννο στο χλωμό της μάγουλο. Και κείτεται νεκρὸς

1209 περιβαίνει codd.: περιβάλλει Blaydes 1212 ἄρ' ἴῃρ 1219 ὀξυθύμου
anon. κελεύσασιν codd. (κελεύμασιν A): κελυσμάτων Burton 1225 λάχος
coni. Bergk 1228 ποῖον L,R: οἷον A 1232 ξίφους A et fortasse L³ 1236
μέσον L,R: μέσσον A 1238 πνοήν L³, A: ῥοήν L,P,R 1239 σταλάγματος] αγ
ex μ factum videtur

- κεῖται δὲ νεκρὸς περὶ νεκρῷ, τὰ νυμφικὰ
τέλη λαχὼν δειλαιοὶ ἔν γ' Ἀϊδου δόμοις,
δείξας ἐν ἀνθρώποισι τὴν ἀβουλίαν
ὅσῳ μέγιστον ἀνδρὶ πρόσκειται κακόν. 1240
- ΧΟ. τί τοῦτ' ἂν εἰκάσειας; ἡ γυνὴ πάλιν
φρούδη, πρὶν εἰπεῖν ἐσθλὸν ἢ κακόν λόγον. 1245
- ΑΓ. καὐτὸς τεθάρμβηκ' ἐλπίσιν δὲ βόσκομαι
ἄχῃ τέκνου κλύουσιν ἐς πόλιν γόους
οὐκ ἀξιώσιν, ἀλλ' ὑπὸ στέγῃς ἔσω
δμῳαῖς προθήσειν πένθος οἰκεῖον στένειν·
γνώμης γὰρ οὐκ ἄπειρος, ὥσθ' ἁμαρτάνειν. 1250
- ΧΟ. οὐκ οἶδ'· ἐμοὶ δ' οὖν ἢ τ' ἄγαν σιγὴ βαρὺ
δοκεῖ προσεῖναι χῆ μάτην πολλὴ βοή.
ΑΓ. ἀλλ' εἰσόμεσθα, μὴ τι καὶ κατὰσχετον
κρυφῇ καλύπτει καρδίᾳ θυμουμένη,
δόμους παραστείχοντες· εὖ γὰρ οὖν λέγεις· 1255
καὶ τῆς ἄγαν γὰρ ἔστι που σιγῆς βάρος.
- ΧΟ. καὶ μὴν ὅδ' ἀναξ αὐτὸς ἐφῆκει
μῆνι· ἐπίσημον διὰ χειρὸς ἔχων,
εἰ θέμις εἰπεῖν, οὐκ ἄλλοτρίαν
ἄτην, ἀλλ' αὐτὸς ἁμαρτῶν. 1260
- ΚΡ. ἰὼ φρενῶν δυσφρόνων ἁμαρτήματα
στερεά, θανατόεντ',
ὦ κτανόντας τε καὶ
θανόντας βλέποντες ἐμφυλίου,
ὦμοι ἐμῶν ἀνοβλα βουλευμάτων. 1265
ἰὼ παῖ, νέος νέφ' ξὺν μόρῳ,
αἰαῖ αἰαῖ,
ἔθανες, ἀπελύθης,
ἐμαῖς οὐδὲ σαῖσι δυσβουλίαις.
- ΧΟ. οἶμ' ὥς ἔοικας ὀψὲ τὴν δίκην ἰδεῖν. 1270

1245 ἢ om. L, ab schol. insertum 1248 ἀξιώσιν codd.: ἐξαύσειν Semitelos: ἐξνήσειν Blaydes 1254 θυμουμένη L, R: θυμουμένη L², A 1265 ἰὼ μοι codd.: ὦμοι Triclinius 1266 ξυμμόρῳ codd.: ξὺν μόρῳ edd. 1267 αἰ αἰ L, R: αἰαῖ αἰαῖ Dindorf 1270 ἰδεῖν: γρ. ἔχειν L² 1273 ἔχων codd.: ἐλὼν Semitelos

δίπλα στη νεκρή, αφού ἔτσι τέλεσε του γάμου τελετή, ο δύστυχος στου Ἀΐδη τα παλάτια, αφού ἔδειξε στους ἀνθρώπους πόσο κακό μεγάλο εἶναι για τον ἀνθρώπο η ἀπερισκεψία.

[Ἡ Εὐροδίκη γυρίζει στο παλάτι]

- ΧΟ. Πῶς μπορείς να το ἐξηγήσεις αὐτό; Ἐφυγε η γυναῖκα προτοῦ να πει καλὸ ἢ κακὸ λόγο.
- ΑΓ. Κι ἐγὼ ο ἴδιος τα ἔχω χαμένα· ὠστόσο ἐλπίζω πως σκέφτηκε ὅτι δεν εἶναι σωστό ν' ἀρχίσει τις γοερὲς κραυγὲς ἐδῶ μπροστά στην πόλη, σαν ἀκουσε του παιδιοῦ της τη συμφορὰ ἀλλὰ ὅτι τις δούλες θα ξεσηκώσει να θρηνοῦν την οικογενειακὴ της συμφορὰ, μέσα στο παλάτι· γιατί ἀστόχαστη δεν εἶναι, ὥστε να πέσει σε σφάλμα.
- ΧΟ. Δεν ξέρω· ὁμως για μένα και η μεγάλη σιωπὴ φαίνεται πως εἶναι κακὸ σημάδι (εἶναι επικίνδυνη), καθὼς κι οἱ πολλὲς ἀνώφελες κραυγὲς.
- ΑΓ. Θα μάθουμε ὁμως μπαίνοντας μέσα στο παλάτι, μήπως κάποιο μυστικὸ σχέδιο κρύβει με τη σιωπὴ της στην ταραγμένη της καρδιά· καλὰ λες, ἀλήθεια· ὑπάρχει πράγματι κάτι σοβαρὸ και στην υπερβολικὴ σιωπὴ.
- [Ενῶ ο Ἀγγελος μπαίνει στο παλάτι, φτάνει ο Κρέων με τον νεκρὸ Αἰμόνα]
- ΧΟ. Μα να, ο ἀρχοντας ο ἴδιος πλησιάζει κρατώντας στα χέρια του φανερὴ μαρτυρία συμφορὰς που δεν την προκάλεσε ἄλλος, αν μου επιτρέπεται να πω, γιατί ἀντίθετα ο ἴδιος αὐτὸς ἐσφαλε.
- ΚΡ. Οἶμέ, φταιξίματα ἀνόητου νου, πεισματικὰ θανατηφόρα! Ω, σεις που βλέπετε θύματα και φονιάδες μέσα στην ἴδια οικογένεια! Οἶμέ, για τις δικές μου ἀμοιρες σκέψεις! Αχ, γιε μου, νέος πέθανες με πρόωπο θάνατο· οἶμέ, οἶμέ, πέθανες, ἔχασες τη ζωὴ σου ἀπ' τις δικές μου κι ὅχι τις δικές σου ἀπερισκεψίες.
- ΧΟ. Αλίμονο! Πόσο αργὰ μου φαίνεται πως εἶδες το δίκιο!

- KP. οἴμοι,
 ἔχω μαθὼν δέιλαιος· ἐν δ' ἐμῷ κάρᾳ
 θεὸς τότ' ἄρα τότε μέγα βάρος μ' ἔχων
 ἔπαισεν, ἐν δ' ἔσεισεν ἀγρίαις ὁδοῖς,
 οἴμοι, λακπάτητον ἀντρέπων χαράν
 φεῦ, φεῦ, ὦ πόνοι βροτῶν δύσπονοι.

1275

ΕΞΑΓΓΕΛΟΣ

- ὦ δέσποθ', ὥς ἔχων τε καὶ κεκτημένος,
 τὰ μὲν πρὸ τῶν χειρῶν τάδε φέρων, τὰ δ' ἐν δόμοις
 ἔοικας ἤκειν καὶ τάχ' ὄψεσθαι κακά.
- KP. τί δ' ἔστιν αὖ; κἀκίον ἢ κακῶν ἔτι;
 EE. γυνὴ τέθνηκε, τοῦδε παμμήτωρ νεκροῦ,
 δύστηνος, ἄρτι νεοτόμοισι πλήγμασιν.
- KP. ἰὼ ἰὼ δυσκάθατος Αἰδου λιμήν,
 τί μ' ἄρα, τί μ' ὀλέκεις;
 ὦ κακάγγελτά μοι
 προπέμψας ἄχῃ, τίνα θροεῖς λόγον;
 αἰαῖ, ὀλωλότ' ἄνδρα ἐπεξεργάσω.
 τί φῆς, ὦ παῖ, τίνα λέγεις μοι νέον,
 αἰαῖ, αἰαῖ,
 σφάγιον ἐπ' ὀλέθρῳ
 γυναικεῖον ἀμφικεῖσθαι μόρον;
- XO. ὄρᾱν πάρεστιν· οὐ γὰρ ἐν μυχοῖς ἔτι.
- KP. οἴμοι,
 κακὸν τόδ' ἄλλο δεύτερον βλέπω τάλας.
 τίς ἄρα, τίς με πότμος ἔτι περιμένει;
 ἔχω μὲν ἐν χεῖρεσσιν ἄρτίως τέκνον,
 τάλας, τὸν δ' ἔναντα προσβλέπω νεκρόν.
 φεῦ, φεῦ μᾶτερ, ἀθλίᾳ, φεῦ τέκνον.
- EE. ἦδ' ὀξυθήκτω βωμίᾳ περὶ ξίφει
 λῖνι κελαινὰ βλέφαρα, κωκύσασα μὲν

1280

αντ. α'

1285

1290

1295

1300

1275 λακπάτη(του) τον ab schol. illatum L: λεωπάτητον A: λαζπάτητον R, Eustath. 625.21 et 796.5 1280 τάχ' L: τάδ' R: τὰ γ' A 1281 ἢ codd.: ἐκ Canter 1286 ἰὼ codd.: ὦ Turnèbe 1287 λόγῳ L 1289 ὦ παῖ codd.: παῖ Nauck τίνα codd.: τίν' αὖ Nauck λόγον post νέον delevit Seidler 1290 αἰ αἰ αἰ L, A: αἰαῖ αἰαῖ Dindorf 1301 ὀξυθήκτος codd.: ὀξυθήκτω Arndt 1302 λῖνι codd.: μῶνι Wieseler, Bergk

- KP. Αλίμονο! Τώρα το ἔχω καταλάβει ο δόλιος· κάποιος θεός που μου εἶχε τότε μίσος μεγάλο, μου τάραξε τα λογικά μου τότε, και σε ἀγριους με ξετίναξε δρόμους, αλίμονο, φέρνοντας ἀνω κάτω την ποδοπατημένη μου χαρά! Αχ, αχ βάσανα των ἀνθρώπων ἀβάσταχτα.

[Ο Εξάγγελος μπαίνει στη σκηνή ἀπὸ μία παράπλευρη πύλη του παλατιοῦ]

ΕΞΑΓΓΕΛΟΣ

- Αφέντη μου, φαίνεται πως ἔχεις ἐρθεῖ φορτωμένος ἀπὸ συμφορές· για ἄλλες κρατώντας την ἀπόδειξη στα χέρια σου, και ἄλλες γρήγορα θα δεις σαν μπεις μες στο παλάτι.
- KP. Τι 'ναι τοῦτο πάλι; Υπάρχουν και χειρότερα ἀπ' αὐτά ἀκόμα τα κακά;
- EE. Ἐχει πεθάνει η γυναῖκα σου, η τόσο ἀφοσιωμένη μητέρα αὐτοῦ του νεκροῦ· σκοτώθηκε πριν ἀπὸ λίγο η δύστυχη.
- KP. Ωχ, ωχ, λιμάνι του Ἄδη ἀνεξιλέωτο, γιατί λοιπόν με σκοτώνεις; ε, εσύ που κακές συμφορές μου ἀνάγγειλες, τώρα τι μαντάτα μου φέρνεις; Αχ, αχ, ἐμένα το νεκρό πάλι με σκότωσες. Τι λες, παιδί μου, ποιο νέο φονικό μου λες; Ωχ, ωχ, ποιο εἶναι αὐτό το γυναικεῖο θῦμα της σφαγῆς που με βρίσκει για να με ἀποτελειώσει;

[Η πύλη του ἀνακτόρου ἀρχίζει ν' ἀνοίγει]

- XO. Μπορεῖς να δεις· γιατί δεν βρίσκεται πια μες στο παλάτι.

[Απὸ την ολάνοιχτη πύλη παρουσιάζεται το νεκρό σῶμα της Εὐρυδίκης]

- KP. Αλίμονό μου! Αὐτό εἶναι ἄλλο, δεύτερο κακό που βλέπω ο δύστυχος. Ποια τάχα, ποια ἄλλη μοῖρα με περιμένει ἀκόμα; Στα χέρια μου το παιδί μου κρατῶ που πριν ἀπὸ λίγο σκοτώθηκε, ο δύστυχος, και μπροστά στα μάτια μου ἔχω κι ἄλλο νεκρό. Αχ, αχ, ἀμοιρῇ μάνη, αχ, παιδί μου!
- EE. Με κοφτερό μαχαίρι δίπλα στο βωμό χτυπήθηκε και τα μάτια της ἐκλείσε, ἀφού θρήνησε πικρά για τον ἐνδοξο χαμό του Μεγαρέα παλιότερα κι ὕστερα πάλι

- τοῦ πρὶν θανόντος Μεγαρέως κλεινὸν λάχος,
αὐθις δὲ τοῦδε, λοίσθιον δὲ σοὶ κακὰς
πράξεις ἐφυμνήσασα τῇ παιδοκτόνῳ. 1305
- KP. αἰαῖ αἰαῖ, στρ. β'
ἀνέπταν φόβῳ· τί μ' οὐκ ἀνταίαν
ἔπαισέν τις ἀμφιθήκῳ ξίφει;
δείλαιος ἐγώ, αἰαῖ,
δειλαία δὲ συγκέκραμαι δῦα. 1310
- ΕΞ. ὡς αἰτίαν γε τῶνδε κάκείνων ἔχων
πρὸς τῆς θανούσης τῇσδ' ἐπεσκήπτου μόρων.
KP. ποίῳ δὲ κάπελύσατ' ἐν φοναῖς τρόπῳ;
ΕΞ. παῖσας ὕφ' ἥπαρ αὐτόχειρ αὐτήν, ὅπως 1315
παιδὸς τόδ' ἤσθητ' ὀξυκώκυτον πάθος.
KP. ὦμοι μοι, τὰδ' οὐκ ἐπ' ἄλλον βροτῶν
ἐμᾶς ἀρμόσει ποτ' ἐξ αἰτίας.
ἐγὼ γάρ σ' ἔκανον, ἰὼ μέλεος,
ἐγώ, φάμ' ἔτυμον· ἰὼ πρόσπολοι, 1320
ἀπαγετέ μ' ὅτι τάχος, ἀγετέ μ' ἐκποδῶν,
τὸν οὐκ ὄντα μᾶλλον ἢ μηδένα. 1325
- XO. κέρδη παραινεῖς, εἴ τι κέρδος ἐν κακοῖς·
βράχιστα γὰρ κράτιστα τὰν ποσὶν κακὰ.
KP. ἴτω ἴτω, αντ. β'
φανήτω μόρων ὁ κάλλιστ' ἐμῶν
ἐμοὶ τερμίαν ἄγων ἀμέραν 1330
ὑπατος· ἴτω ἴτω,
ὅπως μηκέτ' ἄμαρ ἄλλ' εἰσίδω.
XO. μέλλοντα ταῦτα· τῶν προκειμένων τι χρὴ
πράσσειν· μέλλει γὰρ τῶν δ' ὅτοισι χρὴ μέλειν. 1335
- KP. ἀλλ' ὦν ἐρῶ μὲν, ταῦτα συγκατηξάμην.
XO. μή νυν προσεύχου μηδέν· ὡς πεπρωμένης
οὐκ ἔστι θνητοῖς συμφορᾶς ἀπαλλαγὴ.
KP. ἄγοιτ' ἂν μάταιον ἄνδρ' ἐκποδῶν. 1340
ὅς, ὦ παῖ, σέ τ' οὐχ ἐκὼν κατέκτανον,

1306 αἰαῖ αἰαῖ|αῖ αῖ αῖ 1307 ἀνταίαν: γρ. καιρίαν L² 1310 φεῦ φεῦ
L⁴, R, A: αἰαῖ Erfurdt 1311 δῦα L: δῦα R: δῦα L¹, A 1313 μόρω L, R:
μόρω A: μόρων rec. 1314 κάπελύσατ' codd.: κάπελύετ' Pearson ἐν φοναῖς (ἐ.σ.
φον. ἄ.ς s.l. L¹) 1317 ἰὼ μοι Erfurdt 1319 ἔκανον, ὦ L, A: 'κανον, ἰὼ Bruhn et
alii σ' add. Hermann 1321 ἀγετε codd.: ἀπάγετε Schoene 1329 ἐμῶν codd.:
ἐχων Pallis 1340 κατέκτανον codd.: κάκτανον Hermann: κατέκτανον Pearson.

- γι' αὐτὸν ἐδῶ, καὶ στο τέλος ἐσένα ἀφοῦ καταράστη-
κε, τὸν παιδοκτόνο, γιὰ τὶς ολέθριες πράξεις σου.
- KP. Τρομάρα μου παίρνει τὸ νοῦ. Γιατί δεν μου ἐμπηγε
κανένας στὸ στήθος κοφτερό δίκοπο σπαθί; Ωχ, ωχ.
Δόλιος ἐγώ, ωχ, μαύρη συμφορὰ ἀπὸ παντοῦ με τυλί-
γει.
- ΕΞ. Ἡ πεθαμένη ἀλήθεια πάνω σου ἐρίχνε τὴν ευθύνη
καὶ γι' αὐτοὺς τοὺς θανάτους καὶ γιὰ ἐκείνον [τοῦ
Μεγαρέα].
- KP. Καὶ με ποιο τρόπο τὸ θάνατο βρήκε;
ΕΞ. Ἀπὸ τὸ ἴδιο τῆς το χέρι στὴν καρδιά χτυπημένη, μό-
λις ἔμαθε αὐτὸν τὸν ἀξιοθρήνητο χαμὸ τοῦ παιδιοῦ
τῆς.
- KP. Ἀλίμονό μου! Τὸ κρίμα γι' ὅλα αὐτὰ ἄλλον κανένα
δεν θὰ βαραίνει ποτέ ἐκτός ἀπὸ μένα. Γιατί ναι, ἐγώ
σε σκότωσα, ἐγὼ ὁ τρισάθλιος, ὁμολογῶ τὴν ἀλή-
θεια· πάρτε με, ἀκόλουθοι, πάρτε με μακριὰ ἀπ' ἐδῶ
ὅσο μπορεῖτε πιο γρήγορα – ἐμένα που δεν υπάρχω
πια μα εἶμαι χαμένος.
- XO. Κέρδος εἶναι ὁ,τι ζητάς, ἀν στὶς συμφορὲς βρίσκεται
κάποιο κέρδος· γιατί τα κακά που υποφέρουμε καλὸ
εἶναι πολὺ λίγο ἐμπρός μας νὰ τα 'χουμε.
- KP. Ἀς ἐρθεῖ πια, ἀς ἐρθεῖ, κι ευθύς ἀς φανεῖ ὁ πιο βαρὺς
ἀπὸ τοὺς θανάτους σε μένα που τόσο ποθῶ κι ἀς με
οδηγήσει στὴς ζωῆς μου το τέρμα· ἀς ἐρθεῖ, ἀς ἐρθεῖ
ἄλλη μέρα νὰ μην ξαναδῶ.
- XO. Αὐτὰ εἶναι τοῦ μέλλοντος· εἶναι ἀνάγκη ὅμως νὰ
φροντίσουμε γι' αὐτὰ που εἶναι μπροστά μας. Για τ'
ἄλλα που λες φροντίζουν ἐκεῖνοι που πρέπει.
- KP. Μα ἐκεῖνα μόνο που ποθῶ ευχήθηκα νὰ λάβω.
- XO. Ἀς μην παρακαλεῖς τοὺς θεοὺς γιὰ τίποτε· γιατί
στους θνητοὺς δεν εἶναι δυνατό νὰ γλιτώνουν ἀπ' τὴ
συμφορὰ που ἡ μοίρα τοὺς ὀρίζει.
- KP. Πάρτε ἀπὸ ἐδῶ μακριὰ ἐμένα τὸν ἀμυαλὸ ἄνθρωπο,
που σε σκότωσα καὶ σένα, παιδί μου, χωρὶς νὰ το θέ-

σέ τ' αὖ τάνδ', ὦμοι μέλεος, οὐδ' ἔχω
πρὸς πότερον ἴδω, πᾶ κλιθῶ· πάντα γὰρ
λέχρια τάν χεροῖν, τὰ δ' ἐπὶ κρατὶ μοι

1345

- ΧΟ. πολλῶ τὸ φρονεῖν εὐδαιμονίας
πρῶτον ὑπάρχει· χρὴ δέ τὰ γ' ἐς θεοὺς
μηδὲν ἀσεπτεῖν· μεγάλοι δὲ λόγοι
μεγάλας πληγὰς τῶν ὑπεραύχων
ἀποτείσαντες
γῆρα τὸ φρονεῖν ἐδίδαξαν.

1350

1341 ὅς σέ τ' codd.: σέ τ' Hermann ἀντάν codd.: αὖ τάνδ' Seidler: σέ τ' αὖ,
σύννομ' Semitelos 1342 πρότερον L,R: πότερον A καὶ θῶ codd.: πᾶ κλιθῶ
Mysgrave: πᾶ καὶ θῶ post ἴδω seclutit Hermann 1345 τὰ δ' codd.: τάν
Brunck 1349 τ' codd.: γ' Triclinius

λω, και σένα πάλι, γυναίκα, που κείτεσαι εδώ, αλίμο-
νο ο δύστιχος, σε ποιον από τους δυο να κοιτάξω,
πού ν' ακουμπήσω· όλα όσα είχα στα χέρια μου
έχουν χαθεί, και στο κεφάλι μου με χτύπησε αθάστα-
χτο κακό.

[Ο Κρέων και οι ακόλουθοί του μπαίνουν στο παλάτι]

- ΧΟ. Η σωφροσύνη είναι η υπέρτατη προϋπόθεση της ευ-
τυχίας· και δεν πρέπει καθόλου στους θεούς ασέβεια
να δείχνουμε. Οι αλαζονικοί άνθρωποι, αφού πληρώ-
σουν τα φουσκωμένα τα λόγια τους με μεγάλες συμ-
φορές, στα γεράματα φρόνιμοι να 'ναι μαθαίνουν.

ΣΗΜ.: Στη μετάφραση ακολουθήσαμε όσο ήταν δυνατό τα εξηγητικά σχόλια του εγ-
κεκρυμένου διδακτικού εγχειριδίου, για να διευκολύνουμε τους μαθητές που χρησιμο-
ποιούν ως βοήθημα το βιβλίο μας.